

De

Reformatie

INSPIREREND KERK ZIJN

opbouw

Opinieblad voor de Nederlands Gereformeerde kerken

Onverzorgde wonden

Het kwaad en de
hand van de Vader

Kleed u in de liefde

*Zeven werkwoorden
voor de kleine groep*

Gewond door het leven

Special

1 november 2013

Verbonden met wonden

TEKST: AD DE BOER EN BAS LUITEN ///

Is het nodig, een Special over wonden die een mens in het leven kan oplopen? Zijn daar niet genoeg boekjes over? En kunnen we niet terecht bij een keur aan hulpverleners? Waarom dan ook nog deze extra uitgave vol pijn en verdriet?

De vraag stellen is het antwoord geven. Omdat het vaak zo gaat in de praktijk. Je koopt of je krijgt een boekje en/of je gaat naar een hulpverlener. Daar is niets mis mee. Maar als je leeft met een wond kun je op die manier toch eenzaam worden. Al krijg je aandacht, dan valt het nog niet mee om daarover een gesprek te hebben. De pijn wordt ontweken, dat is ergens wel logisch. Maar zoeken we niet allemaal troost en houvast als we op zondag samenkomen voor God? Samen zingen en bidden wij. Maar wat weten we van elkaar?

De opzet voor deze Special kwam tot stand in een gezamenlijk overleg van redacteurs van beide bladen. We vroegen elkaar of het echt zo zou zijn dat we pijn bij ons dragen die we meestal niet vertellen. En het was zo. De een na de ander kwam tevoorschijn met iets dat voor de meeste anderen niet bekend was. Een wond, een lijden, een strijd waar we het zomaar niet

over hebben, niet in een kennismakingsrondje en ook niet bij een werkoverleg. Toen wisten we dat we deze Special wilden maken, om mensen te helpen naar voren te komen en niet langer eenzaam en onbegrepen te zijn in de eigen omgeving. En om aanzetten te geven voor oprecht meeleven, zonder allerlei goedbedoelde oplossingen en adviezen.

Het resultaat is verrassend. We mogen kijken in levens van mensen. Regelmatig voel je dat woorden maar gebrekkig zeggen wat er aan de hand is. Maar al lezende zul je een rode draad ontdekken die wij als redacteurs niet verzonnen hebben. Namelijk hoe over God wordt gesproken, hoe het geloof in Hem door lijden heen zich verdiept. Niet automatisch maar als een bijzondere rijkdom.

Deze verdieping van vertrouwen en van verwachting is niet bedoeld voor een eenzaam leven, maar wil tevoorschijn te komen als vrucht aan de wijnstok Christus, ter bemoediging van iedereen.

We willen in deze Special dienstbaar zijn aan de bloei van Christus kerk, de bloei die ontstaat door de wijze waarop de Landman snoeit. Laten we ervaren hoe diep we daarin met elkaar verbonden zijn.

Deze special is een samenwerking van Opbouw en De Reformatie

opbouw

Redactie Ad de Boer, drs. Freddy Gerkema, Jordi Kooiman (eindredacteur), drs. Pieter Kleingeld, Ide Zinkstok, Coosje Haan – de Jong, André Maliepaard.

Redactieadres: Heiligenbergerweg 201a,
3816 AJ Amersfoort. Mail: redactie@opbouwonline.nl

Abonnementen: € 45,- per jaar | studenten € 22,50 |
e-mail € 37,-

Persvereniging Opbouw is een uitgave van
de Persvereniging Opbouw.
Info: persvereniging@opbouwonline.nl.

www.opbouwonline.nl

De Reformatie

Kernredactie drs. Bas Luiten (hoofdredeacteur),
drs. Heleen Sytsma - van Loo (eindredacteur),
drs. Bram Beute, drs. Janneke Burger- Niemeijer,
drs. Peter Hommes, drs. Erik Koning, dr. Hans Schaeffer.

Brede redactie kernredactie plus dr. Erik de Boer,
dr. Ad de Bruijne, Jan Westert

Redactieadres: redactie@dereformatie.nl.
Fontanalaan 3, 5624 KN Eindhoven.

Administratie: info@dereformatie.nl
De Reformatie, Postbus 89, 7730 AB Ommen.
tel. 0529 - 43 88 90

Abonnementen € 52,50 per jaar |
studenten € 19,50 | buitenland € 130,-

www.dereformatie.nl

Advertenties en instekers

Nico Postuma
tel. 0341 - 84 21 47 /// 06 - 139 959 05
adverteren@dereformatie.nl
adverteren@opbouwonline.nl

Opmaak IDD concept.communicatie.creatie
www.idd.nu

Druk Kon. BDU Grafisch bedrijf
Oplage 5500 exemplaren

De Reformatie en Opbouw zijn op Daisy cd-rom
verkrijgbaar bij de Chr. Blindenbibliotheek voor blinden
en slechtzienden. Tel. (0341) 56 54 99.
Zonder schriftelijke toestemming van de uitgever is het
niet toegestaan artikelen uit dit blad over te nemen.

ONVERZORGDE WONDEN

Aan haar echtscheiding gingen jaren van bedrog vooraf. Clary zegt nu: 'Het enige wat overblijft, is leven heel dicht bij Vader, ook al begrijp ik zijn beleid niet.'

IK VAL NIET UIT ZIJN HAND

Ds. Bert Renkema heeft nog steeds te maken met de gevolgen van een ernstige ziekte. Hij zoekt naar de zin van wat hem en zijn gezin overkwam.

WAAR IS GOD ALS HET LEVEN JE VERWOND'T?

Geloven in God en getroffen worden door lijden is verwarrend. In deze bijdrage drie manieren van omgaan met lijden die je ook in de Bijbel terugvindt.

LIJDEN OM CHRISTUS' WIL

Bedenk als je om je christen-zijn ergens wordt afgewezen dat ze niet jou, maar Christus verwerpen. En doe wat waardeloos is weg uit je leven.

KLEED U IN DE LIEFDE

De zondagse diensten bieden wie 'vermoeid is en onder lasten gebukt gaat', gelegenheid om op adem te komen bij Jezus. Hoe werkt dat in de praktijk?

HEB JIJ DAT OOK WELEENS?

Mensen met moeiten of verdriet hebben vaak behoefte aan herkenning en erkenning. In het contact met lotgenoten vinden ze steun en informatie.

EN VERDER

- 5 Lied: de zon daalt in de zee
- 6 'Ik ben een onwijs dankbaar mens'
- 10 Gedicht en beeld
- 11 Lezers over wonden (1)
- 17 Gedicht en beeld
- 18 Op weg naar heelheid
- 22 'God is goed'
- 25 Lezers over wonden (2)
- 26 Het kwaad en de hand van de Vader
- 31 Gedicht en beeld
- 41 Lezers over wonden (3)
- 46 Psalm 22: de ENE en de VELEN
- 48 Open en eerlijk over verslaving
- 56 Oefen jezelf in meeleven
- 58 'Ik ben alles kwijt maar ik heb Jezus'
- 62 Omgaan met beschadigde emoties
- 67 Gedicht en beeld
- 68 Bidden met de psalmen
- 74 Lezers over wonden (4)
- 76 Zeven werkwoorden voor de kleine groep

**Ik werd geslagen...
...omdat ik geloof**

OpenDoors
Op de bres voor vervolgde christenen

www.opendoors.nl | IBAN NL08 INGB 0000 0077 33

**LEREN OMGAAN MET
DIVERSITEIT
IN JE GEMEENTE**

NAAR BINNEN OF NAAR BUITEN? LEERDIENST OF JEUGDDIENST? ORGEL OF BAND?

Hoe doe je recht aan de diversiteit die binnen een kerkelijke gemeente bestaat?
Het Praktijkcentrum ontwikkelde een project waarmee je met elkaar in gesprek leert gaan over diversiteit.

Meer weten over dit gemeenteproject?
Neem dan contact op of scan de QR-code.

Moniek Mol
(038) 42 70 409
mmol@praktijkcentrum.org

praktijkcentrum voor onderzoek en dienstverlening in de kerken
www.praktijkcentrum.org / (038) 427 04 00

DOET U MEE?

SAMEN VOOR SAMANTHA

Samantha is een single jonge moeder. Door een opeenstapeling van problemen redt ze het niet alleen. Timon hulpverleners leren Samantha om haar leven op orde te brengen. Vrijwilligers zijn voor haar een goede buur of maatje.

Na 1,5 jaar staat Samantha op eigen benen. Zij doet weer mee! U ook? Raak betrokken bij kwetsbare jongeren als vrijwilliger of donateur.

Stort een gift op giro 25.26.420 t.n.v. Timon, Zeist o.v.v. actie Samantha

Vrijwilliger worden?
VRIJWILLIGERS@TIMON.NL

www.steuntimon.nl

MONDIAL MOVERS verhuizingen

**opslag
zakelijk
logistiek
particulier**

"We hoefden de dozen niet eens in te pakken. De mannen van Kattenberg regelden alles!"

Nunspeet	0341 278 078	Amersfoort	033 465 67 75
Zwolle	038 422 32 26	Hilversum	035 683 56 47
Harderwijk	0341 425 972		
Apeldoorn	055 578 56 23		
Dronten	0321 317 677		

vraag ons gratis verhuis-infopakket aan!

Ruim 100 jaar veilig en vertrouwd.

www.kattenberg.nl

• ISO 9001
• ISO 14001
• OHSAS 18001
• Gekwalificeerd projectverhuizer

ERKENDE VERHUIZERS

BIJ KONINKLIJKE BESCHIKKING
HOFLEVERANCIER

EMC
EUROPEAN MOVING GROUP

ZORG VERHUZEN

De zon daalt in de zee

De zon daalt in de zee.
De duisternis valt in.
Ik loof de goede God.
Hij geeft mij dag en nacht:
mijn taak bij dag, mijn droom bij nacht.

Laat dagen in de nacht,
waar wanhoop heerst en dood,
geloof en hoop op U:
U hebt uw schepping lief,
U hebt uw schepping innig lief.

Kom, nacht, en troost ons zacht.
Kom, God, genees ons hart.
Kom, leg uw hand op ons
en heel zo elke wond.
Heel, Vader, ook de diepste wond.

Tekst: Sigurbjörn Einarsson
Nú hverfur sól í haf
vertaling: René van Loenen
melodie: Thorkell Sigurbjörnsson
bron: *Liedboek - zingen en
bidden in huis en kerk*,
lied nummer 253.

‘Ik ben een onwijs dankbaar mens’

TEKST: GERRY BOS-KAPTEIN, STUDENT THEOLOGIE TUKAMPEN/JOURNALIST, LID VAN DE GKV MEPEL.///

Arjan vindt het moeilijk precies te omschrijven wat er mis ging in zijn vorige gemeente, maar hij voelde zich er ‘een geval’. Daarom zette hij na jaren nadenken en bidden de stap naar een andere kerk. Zijn familie bleef Gereformeerd-vrijgemaakt. Dat is nu vijf jaar geleden.

Arjan is dertig en woont in een dorp in het westen van het land. Bij onze ontmoeting zit zijn ene arm in een mitella. 'Hé, je loopt,' zeg ik als hij de deur opendoet en me voorgaat naar de woonkamer. 'Ik had gedacht dat je in een rolstoel zat?' Aan zijn manier van lopen is niets bijzonders te zien. 'Ja, ik kan nog een paar stappen lopen gelukkig, want het is lastig sturen in die rolstoel met zo'n ingepakte arm!' Hoor ik het goed en klinkt het een beetje geïrriteerd? Ik noteer het in gedachten. Daar zit iets.

Kanker 'Ik heb tot mijn achtste een heel normaal leven gehad zoals elk kind,' begint Arjan. 'Maar toen kreeg ik kanker. Ik was altijd heel bezig en had overal zin in, maar toen niet. De huisarts probeerde mijn moeder nog gerust te stellen want hij dacht dat het wel meeviel, maar toen de uitslag van de onderzoeken binnenkwam zei hij: 'Het is heel erg mis,' en moest ik meteen naar het ziekenhuis. Tot ik tien was, ging ik ziekenhuis in, ziekenhuis uit. Ik kreeg twee jaar chemotherapie en ik werd dus ook kaal. Mijn ouders kwamen altijd op bezoek, maar mijn zusjes en broer mochten vaak niet mee omdat ik daar te ziek voor was. Maar ik ben er helemaal van genezen.'

*'Ik kan echt blij worden van wat
God doet – er is meer dan alleen
tegenslag en ziekte'*

Het was een heftige periode voor Arjan en voor het hele gezin. Heeft die kanker dan veroorzaakt dat Arjan van een rolstoel afhankelijk is? 'Nee, ik ben een paar jaar prima gezond geweest. Maar ik heb door een simpel ongelukje toen ik vijftien was dystrofie aan allebei mijn benen gekregen. Ik slipte van een

stoeprand af. Stom. Enkelbanden gescheurd. Na een paar weken begon mijn hele been op te zwellen en te verkleuren. En het is ook in mijn andere been gaan zitten. In het begin toen de genezing niet opschoot, dacht ik nog: O, dat komt wel goed. Ik ben tenslotte ook van kanker genezen. Maar uiteindelijk werd ik naar een revalidatiecentrum gestuurd. Toen begon het tot me door te dringen dat beter worden er niet meer in zat. Ik moest weer leren lopen, maar verder dan een heel klein stukje kan ik dus niet. Mijn benen doen altijd pijn.'

Puber Bij deze gebeurtenissen was Arjan ook een kind dat een zo gewoon mogelijk leven wilde leiden: naar school dus, en liefst gewoon overgaan met de klas mee. Maar zijn ziekte kost hem toch een schooljaar. In het vervolgonderwijs moet Arjan opnieuw een veer laten. 'Ik droomde van een baan als fysiotherapeut, want ik moest de HAVO gemakkelijk kunnen halen.' Maar het blijkt niet te lukken omdat hij toch verzwakt is door de chemotherapie: hij moet een niveau lager gaan zitten. Maar Arjan zou Arjan niet zijn als hij niet een nieuw plan bedacht om zijn doel toch te halen: 'Via VMBO-MBO zou ik ook naar het HBO kunnen. Dus ik ging er weer voor. Ik was wel een serieuze leerling. Ik kon er ook niet goed tegen als er docenten werden uitgetest, want ik ging heel anders met de leraren om. Ik vond mijn klasgenoten vaak kinderachtig en daar zei ik wat van.' Toch is Arjan gewoon een puber, en zo wil hij ook behandeld en gezien worden. 'Maar op een of andere manier deden ze op school, maar ook in de kerk niet meer gewoon tegen mij. Ik had het gevoel dat ze vooral naar me keken als iemand die nu eenmaal altijd ziek was, voor wie gebeden werd in de kerkdienst. Dat bid-den was best goed natuurlijk, maar niemand sprak me aan in de zin van: "Hoe

gaat het met je?" of "hoe voel jij je?" Ik werd iemand over wie je "iets wist," zonder dat ik rechtstreeks daarin kon meepraten. Zo voelde dat.' Arjan lijkt te zoeken naar woorden om aan te geven wat dat precies voor gevoel was. 'Heel beklemmend,' zegt hij uiteindelijk.

Pijn Er gebeurt intussen veel in zijn leven, zoals bij elke jongere. Maar hij krijgt daarbij allerlei tegenslagen te verduren. Hij is afgekeurd voor werk, tot zijn grote spijt. Gelukkig kan hij autorijden, sport hij fanatiek en heeft hij een vriendenkring. Als vrijwilliger blijft hij maatschappelijk actief. Arjan onderneemt van alles en komt bepaald niet zielig over. Hoe kan dat allemaal als hij altijd pijn heeft? 'Pijn is voor mij vooral een prikkel die mijn energie opslokt. Maar ik laat me er niet erg door afremmen. Soms ben ik gesloopt. Dan lig ik meer op bed en heb ik meer pijnstillers nodig, maar al liggend geniet ik na van wat ik dan toch kon doen.'

*'Arjan onderneemt van
alles en komt bepaald
niet zielig over'*

Arjan heeft zijn gedroomde baan niet kunnen bereiken en hij mist een eigen gezin. Dat levert een ander soort pijn op. Arjan beseft heel goed dat iemand die met hem in zee zou gaan, ook deel krijgt aan zijn handicap. 'Maar ik ben wel heel opgewekt en ik ben een doorzetter. Dus waarom zou dat niet een mooie relatie kunnen opleveren? Ik heb heel wat te delen, ik ben een onwijs dankbaar mens!' Dankbaar? 'Ja! Ik kan echt blij worden van wat God doet – er is meer dan alleen tegenslag en ziekte. Elke dag zingen er vogels, gaat de zon op, en als ik 's morgens aan God vraag om me de dag door te helpen, kan ik

Zij is maar een hartslag bij ons vandaan.

Dit meisje leeft nog niet eens 1.700 kilometer vanaf Utrecht. Haar moeder moet haar gezin te eten geven met minder dan één euro te besteden. Minder dan één euro.

Naastenliefde kent geen grenzen, helpen is een kwestie van het hart. Omdat we bewogen en verbonden willen zijn. Help ons mee om in Oost-Europa de liefde van God te tonen én te geven.

Rekeningnr. 8887 t.n.v. stichting
Hulp Oost-Europa, Barneveld

www.hulpoosteuropa.nl

Stichting **hoe**
Oog en hart
voor de naaste

's avonds altijd danken dat Hij dat gedaan heeft. Hij is echt een Vader voor me, ik vertrouw Hem.'

Loslaten Intussen zit Arjan wel met zijn arm in een mitella. Het verhaal daarachter is niet bepaald simpel en je wordt er ook niet vrolijk van.

*'Een oplossing is pas welkom
als iemand naast me gaat staan
en vanuit mijn perspectief
met me meedenkt'*

'Ik ben kortgeleden geopereerd aan een beknelde zenuw in mijn elleboog. En in de afgelopen anderhalf jaar ook al vier keer aan mijn polsen omdat daar ook de zenuw klem zat vanwege het carpale tunnel syndroom. Best lastig ja! De rolstoel rijden, de fiets bedienen die aan de rolstoel vastgemaakt kan worden, autorijden en sporten: het moet met mijn handen gebeuren. En die zenuwen raken juist door het intensieve gebruik van mijn armen bekneld waarschijnlijk.'

Arjan is zich er van bewust dat er opnieuw posttraumatische dystrofie kan ontstaan, nu in zijn armen. 'Dat zou een regelrechte ramp betekenen. Het meeste geestelijke huiswerk zit voor mij in loslaten,' zegt hij. Eerst het loslaten van zijn gedroomde baan, zijn hunkering naar een eigen gezin. En daar komt nu de vrees voor het verlies van de functie van zijn armen en handen nog bij.

Ben je nooit boos op God? 'Nee, boos ben ik niet. Vragen stel ik wel: God, waarom? U denkt kennelijk dat ik dit aankan, maar zeker nu ook mijn armen en handen al een paar keer geopereerd zijn, vraag ik mij af: is dat

wel zo, Vader, dat ik dit aankan? Ik zie het nog niet!'

Etiket Wat maakte het voor Arjan nu zo moeilijk om zich thuis te voelen in de kerk waar hij opgroeide? Hij heeft een gerijpt geloof en een groot vertrouwen in zijn Vader, daarmee moet hij in de gemeente toch heel welkom zijn? Het is tasten en zoeken voor Arjan om de juiste woorden te vinden. 'Er is natuurlijk meegeleefd toen ik ziek was, en ook toen ik gehandicapt raakte. Dat was goed en fijn. Maar ik kreeg ook een stempel: Arjan = kanker = handicap, punt. Mensen in de gemeente vonden het moeilijk om mij te benaderen omdat er altijd ziekte of zorg was en op den duur vroegen ze dan niets meer. Ze wisten het al, of dachten het al te weten. Er werd over mij gepraat, merkte ik. Ze vroegen dan niet: "Hoe gaat het met je?" maar zeiden: "Het gaat goed met je hè? Ik hoorde van die-of-die dat je gisteren zo'n eind gefietst hebt." Ik had dan gefietst omdat dat op die dag net wel kon. Daar werd door gemeenteleden achter mijn rug om op gereageerd en dat leverde bij mij frustratie op. Ik zoude gewoon een rugzak mee. Eenmaal een etiket, altijd een etiket. Ik heb dat aan veel mensen gemerkt. Dat deed veel pijn, echt heel veel. Waren die mensen maar op mijzelf afgestapt. Ik kon me niet verdedigen of iets uitleggen aan gemeenteleden die wel een mening over me hadden, maar me nooit aanspraken. En als er dan aandacht voor me was in het gebed tijdens de dienst, dan merkte ik dat kerkgangers er het hunne bij dachten. Er is zelfs wel eens tegen me gezegd dat ik te negatief was, omdat ik niet naar genezingsdiensten van Jan Zijlstra wilde. Zo iemand wilde dan dat ik "even" mijn probleem ging oplossen.'

'Wat ik dan wel nodig had? Ik verlangde

ernaar dat iemand naast me ging staan. Dat er iemand zei: "Ik weet het ook niet Arjan, waarom je dit nu moet meemaken." Dat is wel een beetje kwetsbaar als je geen oplossing kunt aanbieden. Ik dacht wel eens: zou het misschien typisch vrijgemaakt zijn, die houding van: ik analyseer wat er aan de hand is op grond van bekende gegevens, en dan ontwerp ik een model om het op te lossen? Zo heb ik dat tenminste ervaren. Ik was niet iemand, ik was een geval. Een oplossing is pas welkom als iemand naast me gaat staan en vanuit mijn perspectief met me meedenkt.'

Bevrijding 'Mijn advies: als er voor iemand in je gemeente om een bijzondere reden gebeden wordt, spreek die persoon dan aan, of stuur een mailtje of bel even op. Er hoeven geen oplossingen of Bijbelteksten bij. Luisteren en naast iemand gaan staan, dat is de essentie. En die heb ik te vaak gemist, daardoor kon ik niet mezelf zijn. In de kerk waarvan ik nu lid ben, is dat probleem over. Daar ben ik gewoon Arjan. Een bevrijding!'

'Ik zoude een rugzak mee.'

Eenmaal een etiket, altijd een etiket'

Die irritatie die ik bij Arjan meende te bespeuren toen ik me erover verbaasde dat hij lopend de deur open deed, kwam daar dus vandaan: ik had al een plaatje in mijn hoofd voordat ik hem ontmoette. Ik neem me voor om dat niet meer te doen, mij van tevoren een beeld vormen van iemand over wie ik informatie heb gekregen. Niet denken of praten over, maar bidden voor iemand, dat is een veel betere regel voor wie het lichaam van Christus wil dienen.

Arjan heet in werkelijkheid anders.

Deze zomer verscheen bij Uitgeverij Aspect de gedichtenbundel *Alles onveilig*. De gedichten laten op een indrukwekkende manier zien dat het kwaad in deze wereld een veelkoppig monster is, dat zijn ware aard toont in uitbuiting, misbruik, verstoord contact en het menselijk onvermogen om verlossing te brengen. Biedt de hemel dan geen redding? De kerktoren staat in de steigers, zegt de dichter en zolang dat de waarheid is, is werkelijk alles onveilig.

Dichter Maarten van Aes (1962, pseudoniem van Simon van der Lugt) is predikant en schrijft naast gedichten ook liturgische liedteksten. Voor dit blad combineerde Marleen Hengelaar-Rookmaker (ArtWay.eu) een kleine selectie van zijn gedichten met een beeld. Vanuit een christelijke levensvisie stelt ArtWay zich ten doel de wereld van de beeldende kunst te ontsluiten voor de geïnteresseerde leek.

Beeld: Gebroken (2007), gemaakt door Henny van Hartingsveldt. Het is gemaakt van cortonstaal. De afmetingen zijn 182 x 60 x 60 cm. /// Foto: Ben Vulkers.

De kerven rond de mond liggen diep ingesneden,
de hitte heeft de vingers rookbruin ingebrand.

Gesloten in een broek vertelt het binnenwerk
hoe liefde is geweest – in een verwacht verleden.

Zij schort haar vest en trekt haar blouse beneden
recht; alleen haar borsten verlaten het verband

van vet en plooien, dat door een staande wand
van stretch en leer gedragen wordt. In sterke,

slanke armen sliep eens haar overleden dochter.

Maarten van Aes

Welke invloed hebben verwondingen in uw leven op uw relaties? Wie is God voor u, juist in de pijn? Is de kerk een plek waar u met uw wonden terecht kunt? Met die woorden vroegen we u om uw ervaringen op te schrijven. Hieronder, en op pagina 21, 41 en 74-75, leest u een aantal bijdragen van lezers.

Contradictio

TEKST: MIRJAM BOGERD-VAN DEN BRINK, LID VAN DE NGK LEERDAM ///

Ziekte, menselijk doen en laten, de dingen van het leven – ze hebben me geschonden. Ik ben een mens met pijn, geheelde wonden, herstelde hoop. Ik heb geworsteld met God, met de vraag naar het lijden en met de vraag hoe God antwoordde op mijn gebeden. De kerk was soms de plek om te schuilen, soms juist de plek waar de pijn vandaan kwam.

Voor al in het luisteren naar en schrijven van muziek heb ik de genade en genezing van God ervaren. Daarover heb ik het volgende geschreven:

Contradictio

*Alleen al deze woorden en deze melodie zijn een botsing,
een soort contradictio in terminis?*

*Het moment dat ik zing, dat ik de woorden en de tonen laat komen,
weet ik en voel ik soms op een diep niveau de aanwezigheid van God in mij.*

En dat, terwijl ik zing over de onberekenbare, afwezige God die ik ervaar.

*Het is in dat lied dat halverwege de omslag komt.
Daar waar God in mij zijn creativiteit uitstort, gaan mijn ogen, de ogen van mijn hart,
opnieuw van de donkere ervaringen naar het Licht van Hem.*

*En dan blijft er van zijn creativiteit een helend laagje achter in mijn ziel.
Laagje voor laagje, lied voor lied, wordt mijn hart weer genezen.*

'De kerk was soms de plek om
te schuilen, soms juist de plek
waar de pijn vandaan kwam'

Verwond en geheeld

TEKST: NAAM BIJ DE REDACTIE BEKEND ///

'Niemand van ons komt ongeschonden het leven door. Wonden kunnen veroorzaakt worden door ziekte...of misschien wel door keuzes die we zelf hebben gemaakt.'

Dat laatste raakte me: ik maakte die verkeerde keuzes. Bij het kiezen van een partner, van werk. Dat gaf veel verdriet. Bovendien kreeg ik een 'doorn in mijn vlees' en werd ik vaak door pijn geteisterd waar niets tegen te doen was. Mijn vijgenboom wilde niet bloeien.

In de gemeente vond ik via een Bijbelkring een vriendin die luisteren kon. In de gemeente ontdekte ik vrouwen die met de Bijbel bezig waren. Bij de vriendin kreeg ik de bemoediging die ik thuis zo miste. Door haar kon ik het in mijn moeiten volhouden, jaar na jaar. Bij de vrouwen leerde ik het Woord van God toepassen. Ook dat gaf me de genade het vol te blijven houden. Men vroeg mij eens: ben je nu niet boos op God, omdat je zoveel pijn hebt? Nee, dat was ik nooit. Begrijpen deed ik Hem niet altijd, vertrouwen wel – altijd. Ik leerde de pijn en de moeiten in zijn handen te leggen. Ik leerde dat God alles doet meewerken ten goede, voor wie Hem liefhebben.

Met heel mijn hart heb ik Hem lief, Hij liet mij nog nooit in de steek. Hoe zou ik dan niet van Hem houden?

Ook al bloeide mijn vijgenboom niet altijd en overkwam mij veel verdriet: toch aan Hem de glorie, jaar na jaar!

'Met heel mijn hart heb ik Hem lief,
Hij liet mij nog nooit in de steek'

Onverzorgde wonden

TEKST: GERRY BOS-KAPTEIN, STUDENT THEOLOGIE TUKAMPEN/JOURNALIST, LID VAN DE GKV MEPEL ///

‘Ik heb nooit iets begrepen van vrouwen die zich laten mishandelen en dan terwijl ze nog onder de blauwe plekken zitten, teruggaan naar hun man,’ zegt ze terwijl ze zorgvuldig haar woorden kiest. ‘Maar ik realiseer me nu dat ik eigenlijk precies hetzelfde deed als Hugo mij zei dat ik zeventig maal zeven maal moest vergeven. Want daar had ik geen weerwoord op. Zo kon hij verder gaan met zijn overspelige gedrag. Niemand wist ervan. Hij werd juist door iedereen geprezen om zijn geweldige inzet voor de kerk.’

Clary ontvangt me in haar riante appartement, dat smaakvol is ingericht met allerlei kunstwerken. ‘Dat zit bij ons in de familie: tekenen, schilderen, houtbewerken.’ Zelf heeft ze een breiwerk liggen met een ingewikkeld patroon. ‘Dat ken ik uit mijn hoofd, want ik kan veel niet meer doen. Daar zijn mijn ogen te slecht voor geworden.’ Gelukkig komt de koffie nog wel feilloos in de kopjes terecht en als dat gebeurd is, kiest ze zoekend haar woorden en vertelt ze haar verhaal.

Verwarrend en moeilijk Clary heeft veel gezweven in haar leven, maar ook nu ze de zeventig ruim gepasseerd is, blijven haar gedachten cirkelen om allerlei vragen. ‘Ik heb eigenlijk nooit hulp gehad bij het verwerken van de scheiding en van alles wat er gebeurd is. We hebben vijftien jaar geprocedeerd, daar ging alle aandacht naartoe.’ Clary kijkt ook naar zichzelf: ‘Waarom heb ik niet eerder mijn mond opengedaan en een einde gemaakt aan zijn bedrog?’ Ze heeft het over haar man Hugo, die naar haar zeggen iedereen om zijn vinger wond. ‘Als hij een project startte, werd

het binnen de kortste keren een succes. Evangelisatieprojecten, gebedsgroepen vormen, opzetten van een stichting: hij kreeg altijd de handen op elkaar. En hij werd bewonderd om zijn diepgang, zijn vroomheid, zijn enthousiasme voor de kerk en de geloofsgemeenschap. Een echte Godsman noemden ze hem.’

‘Waarom heb ik niet eerder mijn mond opengedaan en een einde gemaakt aan zijn bedrog?’

Om te kunnen begrijpen waarom het voor haar zo verwarrend en moeilijk was, schetst ze een paar momenten uit haar huwelijk, dat ruim dertig jaar geduurd heeft. ‘Ik was in verwachting van ons tweede kind toen Hugo op een avond in bed vreselijk begon te huilen. “Wat is er?” vroeg ik. “Dat is te vreselijk om te vertellen,” zei hij. Nog meer huilen, want dat kon hij goed. Eindelijk kwam het eruit: “Ik kan geen erecties meer krijgen, het is afgelopen tussen ons, ik ben besmet.” “Hoezo besmet, hoezo is het nu afgelopen?” vroeg ik.

Hij zou verleid zijn en nu was het mis. Hij zat vol zelfmedelijden. Ik wist niets te zeggen, het drong niet tot mij door, hoewel ik al langer vermoedde dat zijn vele overwerken en het late thuiskomen niet in de haak waren.’

Zwijgen ‘De volgende dag zijn we naar de dokter gegaan, maar dat mocht van Hugo niet onze eigen huisarts zijn. Tijdens de rit daar naartoe zijn we verschillende keren gestopt om te praten. Ik wilde wel een oplossing zoeken. Hij zei steeds: “Nu is mijn leven stuk en wat kan ik nog? Jij hoeft me nou niet meer, je kunt me aan de kant schoppen.” Er werd over mij eigenlijk niet gesproken en zo ging het heel vaak. Ik was eraan gewend dat ik geen inbreng had, dus ik ging erin mee dat het om hem ging. Ik had nooit geleerd voor mezelf op te komen, en scheiden deed je als christen niet. Je moest vergeven! Die onbekende dokter stelde een geslachtsziekte vast, ik weet niet meer welke, en bracht mij naar een andere kamer. “Eerst maar eens het schaap van de bok scheiden,” zei hij.’ Clary zegt het cynisch. Deze arts heeft haar en Hugo

een week lang elke dag terug laten komen en gaf hun, elk in een aparte ruimte, injecties. Clary had die nodig om het kindje dat ze droeg te beschermen. Er werd niet gesproken over hun relatie. Hugo vroeg Clary vergeving en het leven ging door. Clary besloot tegen iedereen te zwijgen en hoopte en bad dat Hugo diepgaand zou veranderen. Maar ze hield het gevoel dat hij haar van alles op de mouw speldde, en hij bleef laat thuiskomen.

Ouderling In de kerk was Hugo intussen een gewaardeerd ouderling: hij kon zo

prachtig preeklezen! 'Hij oefende thuis met een bandrecorder, eindeloos vaak. Als we dan de kerk uitgingen zeiden de mensen: "O, wat kan hij dat toch goed hè? Fijn voor jou hoor, zo'n man!"' Clary zegt nu dat dit haar tot op de dag van vandaag strijd kost: 'Als er ouderlingen bevestigd worden, voel ik me achterdochtig worden. Dat vind ik van mezelf heel erg. Maar als zo'n ouderling toch openlijk een zonde begaat, zegt hij gewoon de kerk gedag, net als Hugo gedaan heeft, en dan sta je als kerk met lege handen. Maar ik doe sommige mensen daar wel mee tekort, denk ik.'

Clary heeft veel gezwegen in haar leven, maar ook nu ze de zeventig ruim gepasseerd is, blijven haar gedachten cirkelen om allerlei vragen. ///

'De huwelijksjaren verstreken, maar onze oudste hield het voor gezien. Later bij de scheiding zei hij: "Papa heeft het geloof altijd gebruikt voor zijn eigen doelen." Op zijn zeventiende vertrok hij, hij had een briefje op tafel gelegd. Hij zorgt nu heel goed voor mij, maar met het geloof heeft hij niets meer.'

'In de kerk was Hugo een gewaardeerd ouderling: hij kon zo prachtig preeklezen!'

Hugo maakte verbeterde carrière, maar op een dag kreeg hij ontslag. 'Er is iets gebeurd wat niet door de beugel kon, maar het fijne weet ik er niet van. Wat hij er zelf over vertelde, kan ik niet geloven.' Het duurde maar even of Hugo kreeg een tip van de huisarts: 'Een Amerikaanse stichting zoekt een vertegenwoordiger in Nederland die hier een bruggenhoofd vormt, net iets voor jou, Hugo!' 'Ik had toen de hoop,' zegt Clary, 'dat we echt het verleden waar nog niemand van wist, achter ons konden laten. Ik dacht dat God hier mijn gebeden ging verhoren.'

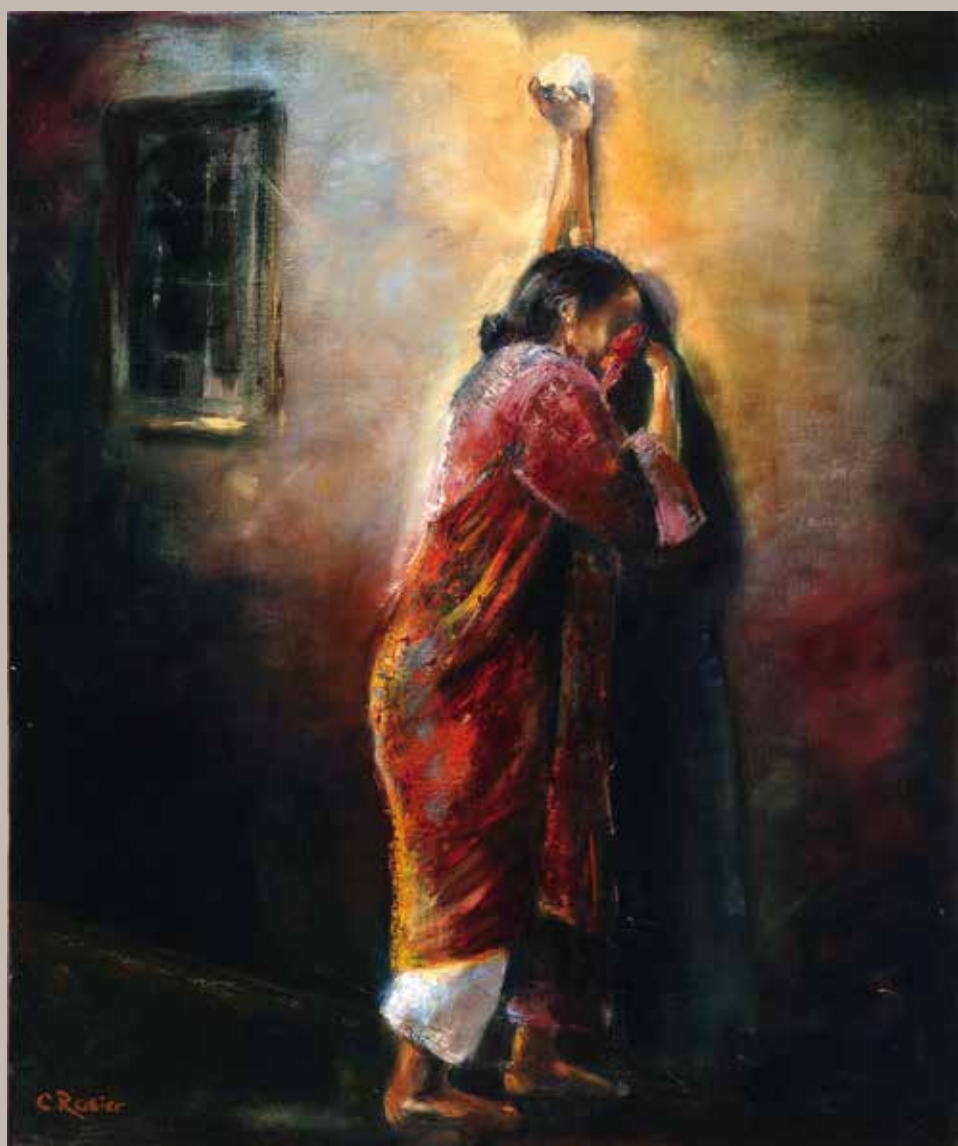
De maat vol Hugo kreeg onmiddellijk succes met zijn inspanningen, en hij werd directeur van die stichting. 'In deze christelijke werkomgeving zal er niets meer van dat oude leven overblijven, dacht ik. En inderdaad ging het een tijdlang fantastisch. We werkten samen, en hadden goede mensen om ons heen.' Maar uiteindelijk gaat Hugo ook hier weer de fout in. Hij gaat te nauwe betrekkingen aan met een getrouwde vrouw uit het team. Clary wordt gewaarschuwd door een bevriend echtpaar dat niet veel van Hugo moet hebben. Ze spreekt de vrouw in kwestie aan, die bekend dat ze veel voor

Hugo voelt en dat ze allerlei ontmoetingen hebben. Niet weer toch, denkt Clary, maar opnieuw besluit ze te vergeven. Kort daarna onderneemt Hugo een buitenlandse reis voor de stichting, en blijft met een smoes langer weg dan afgesproken. Ook daar blijkt een getrouwde vrouw zich in Hugo's warme belangstelling te koesteren. Als er sprake van is dat deze vrouw naar Nederland zal komen, is voor Clary de maat meer dan vol. Ze zegt na een fikse ruzie dat ze nu wil dat er een derde op

de hoogte wordt gesteld. Hugo's keus valt op een christelijke vriend. Als deze arriveert, wil Hugo zich uit de voeten maken. Maar daar komt niets van in en waar Clary in sobere bewoordingen vertelt dat Hugo er een andere vrouw op na houdt, vertelt Hugo met brede uithalen bijna trots over zijn vele avonturen. De vriend merkte later op: 'Ik werk in de psychiatrie veel met psychopaten en toen ik Hugo hoorde praten dacht ik: precies hetzelfde. Hij is ziek!' De vriend acht het voor Clary onwenselijk dat zij

nog langer met deze man onder een dak vertoeft, en regelt in goed overleg een onderkomen bij haar zus aan de andere kant van het land.

Bedrieger Als Hugo de volgende dag zijn schoonzus aan de telefoon heeft, huilt hij dat hij zijn vrouw zo mist. Zij denkt: het komt wel goed, want ik ken Clary, zij zal nooit iemand laten vallen. Clary is ten einde raad, maar houdt ook tegen haar zus haar mond. Ze gaat na een paar dagen terug naar huis, maar

Huilende vrouw

Schilderes Christa Rosier (1960-2011)
schilderde dit schilderij naar aanleiding
van het overlijden van haar zoon; ze
schreef er als toelichting bij:

Een huilende vrouw staat met uitgestoken arm naar boven. In haar hand een verkreukeld stuk papier, dat de vele onverhoorde gebeden symboliseert. Uit de houding van deze vrouw spreekt gebrokenheid; haar wereld staat stil, ze ziet geen uitkomst meer. Letterlijk staat ze met haar gezicht tegen de muur. Daarom ziet ze niet het licht dat op haar valt; het licht dat een teken is van Gods aanwezigheid en troost. Die troost zal ze niet ervaren als ze zich niet eerst omdraait.

Bron: www.christarosier.nl.

daar ligt een brief op de mat waarin staat: ik ga van je scheiden, ik heb al een advocaat, zoek jij er ook maar een. Clary wil niet scheiden, maar zoekt op aanraden van haar zoon wel een advocaat. Die bekijkt ook de financiële situatie, en waarschuwt Clary dat Hugo veel meer uitgeeft dan verantwoord is op basis van zijn inkomen. Bovendien is hij bezig een ander huis te kopen.

‘Ga met iemand praten en houd op met geloven dat je zeventig maal zeven maal moet vergeven’

‘Opnieuw bleek met wat voor bedrieger ik te maken had,’ zegt Clary. Als de dominee komt – Clary weigert met de scheiding in te stemmen of het huis te verlaten – is de eerste vraag die hij stelt: ‘Waarom wil jij van Hugo scheiden, die man is er kapot van!’ Het kost haar de grootste moeite de predikant ervan te overtuigen dat het andersom is, en dat zij niet eens toestemt in de door Hugo aangevraagde scheiding. ‘Mijn zoon is de brief van Hugo gaan ophalen bij de advocaat als bewijs dat ik de waarheid sprak.’

De dominee zegt dat hij deze situatie zo ernstig vindt dat ze beter terecht kunnen bij het maatschappelijk werk van de kerk. Clary: ‘Maar toen ik daar een afspraak had gemaakt en binnen zat, kwam Hugo niet opdagen. “Ik doe hier niet aan mee,” zei hij doodleuk toen ze opbelden waar hij bleef. Daarmee was de hulp afgelopen.’

Verwijten Hugo onttrok zich aan de kerk, het huis werd verkocht en Clary kwam in de bijstand. ‘Ik ben toen in de eerste de beste plaats gaan wonen waar ik een huurhuis kon krijgen. De scheiding ging na een jaar toch door, omdat je die niet langer dan een jaar kunt

weigeren. Het ging niet goed met me. Ik was depressief. Ik ben een tijdje voor gesprekken bij De Driehoek geweest, maar die liepen vast omdat er steeds perikelen rond de rechtbankzaken waren. Dat besprak ik dan met de hulpverlener, maar die kon er op den duur niets mee. Mijn kinderen hebben altijd gedacht dat het niet goed zat in ons huwelijk, al hielden we ook tegenover hen de schijn op. Maar toen alles uitkwam, kreeg ik verwijten dat ik er zelf medeschuldig aan was omdat ik dat allemaal maar had laten gebeuren. Nu zeg ik: dat is ook zo. Ik zou nu iedere vrouw die in zo’n huwelijk gevangen zit willen toeroepen: “Ga met iemand praten en houd op met geloven dat je zeventig maal zeven maal moet vergeven!”

Eenzaam Terugkijkend op haar leven begrijpt ze wel waar haar houding vandaan komt. ‘Ik was thuis een nakomertje. Tijdens de Tweede Wereldoorlog was ik een kind. Mijn vader stierf kort na de bevrijding, hij was net weer thuis. Mijn moeder besloot drie maanden later, toen ik dertien was, terug te gaan naar haar geboortestreek in Friesland. Ik was de enige van het gezin die mee-verhuisde. Er volgde een hele nare tijd, ik was vaak bang en alleen. Mijn moeder had al snel spijt van de verhuizing en zocht een oplossing door te gaan bakken. Vaak was ze dan een hele week van huis. Ik durfde me ’s avonds niet eens uit te kleden, zo bang was ik als mijn moeder weg was. Zo eenzaam als toen wilde ik nooit meer zijn. Daarom hield ik mijn mond en probeerde ik het bestaan naast Hugo vol te houden. Ik bad elke avond dat God een verandering zou geven. Elk glimpje dat op verhoor leek, greep ik aan. Ik had niets anders.’

Echtscheiding Clary komt niet over als een klaaglijke vrouw, eerder weloverwogen en rustig. Ze wil graag dat er meer

recht gedaan wordt bij echtscheidingen in de kerk. ‘Iedereen was verlegen met mijn echtscheiding. Daardoor heb ik geen goede hulp gehad. En er verandert al jarenlang nauwelijks iets. De man van mijn nicht ging er niet zo lang geleden vandoor met haar vriendin. Ze vestigden zich in een andere plaats en werden lid van een andere kerk. Ze mochten daar gewoon aan het avondmaal. Toen heeft mijn nicht een brief geschreven aan de kerkenraad daar, op een liefdevolle toon ook nog, maar ze heeft helemaal geen reactie gekregen. Het stel is getrouwd en nu heel actief in de gemeente. Dat is toch niet goed?’ Naar God houdt Clary vragen: ‘Wat heeft dit voor zin gehad, de kinderen hebben geen vader meer, de kleinkinderen geen opa. Het is een verwoest leven met ontzettend veel narigheid die er aan hangt. Kon ik maar zien waarvoor het nut heeft gehad.’

‘Het enige wat overblijft, is leven heel dicht bij Vader, ook al begrijp ik zijn beleid niet’

Maar ook zegt ze: ‘Het enige wat overblijft, is leven heel dicht bij Vader, ook al begrijp ik zijn beleid niet.’ Diep onder de indruk verlaat ik na heel veel uren praten het appartement van Clary. Psyche, opvoeding, geloof, opvattingen en angsten kunnen iemand een leven lang ongelukkig maken. Als je dan toch wilt zeggen: ‘Ik vertrouw mijn Vader’, dan blijft veel onbegrijpelijk, maar niet hopeloos, ondanks de onverzorgde wonden.

Clary en Hugo heten in werkelijkheid anders.

De avond valt over het stadspark
waar de juffrouw liep met kinderen
en vertelde over God die alles schiep
de struiken en de bomen om in te
schuilen bij verstoppertje.

Je kunt er ook een afgebroken tak
in vinden of een gevallen blad of
in de schemer van een zomerdag
de drukte ruilen voor de dood.

De voetstap in je rug, hand op je
mond, dreiging dat hij je zal vermoorden,
hij slaat je neus kapot,
en hij komt binnen. Geen zon
treedt terug, geen tree, niet een.

Maarten van Aes

Frank van der Hoeven, Thoughts.
200 x 80 cm., olieverf op linnen.

ADVERTENTIES

Laat Carlijn niet langer wachten. Geef haar de reis naar gereformeerd onderwijs!

**Geef ook
Schoolgeld**

Een kind moet naar school kunnen. Om te leren. Om te leven. En om te leren van het leven. Het is de beste basis op weg naar volwassenheid. Zeker als het onderwijs wordt gegeven vanuit een gereformeerde geloofsovertuiging. Juist daarom helpt CFA/Schoolgeld kinderen om naar een gereformeerde school te reizen. Ook als het wat verder weg is.

De weg naar school is soms best lang. Een kind moet dan eerst een eindje reizen. Dat is niet leuk, maar heel erg is het niet. Vervelender zijn de kosten die soms erg hoog oplopen. CFA/Schoolgeld helpt ouders de kosten voor het heen- en weer reizen te betalen. Ieder jaar hebben we € 500.000,- nodig om een kind van en naar een gereformeerde

school te laten reizen. Maar dat bedrag hebben we nog niet bereikt. We hebben dus nog extra geld nodig.

Helpt u mee deze achterstand in te halen? Laat Carlijn niet langer wachten. Uw bijdrage is meer dan welkom op giro 5350018 t.n.v. Stichting CFA Zwolle, Loppersum of op www.cfaschoolgeld.nl. Alvast bedankt!

Geef om gereformeerd onderwijs!

Schoolgeld
VOOR GEREFORMEERD ONDERWIJS

ADVERTENTIES

**Evangelisch
College**

Zonnebloemstraat 4, 3333 SW Zwijndrecht | 078-6190037

Overzicht (deeltijd)opleidingen en cursussen | 2013-2014

ETA

Evangelische Theologische Academie

- 5-jarige opleiding Bachelor Theologie
- 2-jarige opleiding Bijbelse Theologie
- 3-jarige opleiding Missionair Werk *(nieuw!)*
- 1-jarige kadercursus
- Bijbeltalen Hebreeuws en Grieks

► www.eta.nl

EPS

Evangelisch Pastoraal Studiecentrum

- 3-jarige opleiding Pastorale Hulpverlening
- 1-jarige Toerustingscursus Pastoraat *(nieuw!)*

► www.pastoraat.nu

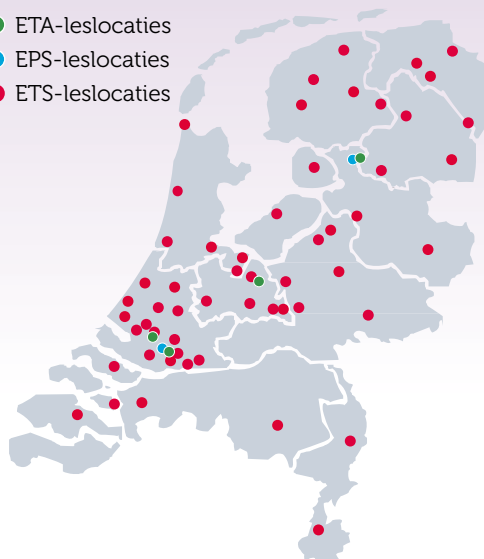
ETS

Evangelische Toerusting School

- 4-jarige Bijbelcursus (> 55 cursuslocaties)

► www.ets-cursus.nl

- ETA-leslocaties
- EPS-leslocaties
- ETS-leslocaties

Op weg naar heelheid

TEKST: MICHELLE VAN DUSSELDORP, PSYCHOLOOG EN THERAPEUT, GETROUWD MET CRIS, VOORGANGER VAN OASE ARNHEM, EEN RAFAËLGEMEENSCHAP ///

Een vriendin van mij liep in het buitenland een verwonding op aan haar voet. De wond raakte geïnfecteerd met een zeldzaam virus. Het kostte zeven jaar voordat artsen de precieze oorzaak achterhaalden en de juiste behandeling in gang zetten. Eindelijk genas de wond. Voor mijn vriendin, die danseres en dansdocent is, was het een lange en frustrerende weg.

In onze westerse maatschappij gebeurt zoiets gelukkig maar heel zelden. Met fysieke wonden hoeven we niet rond te blijven lopen. Met de juiste kennis en goede geneesmiddelen weten we het helend vermogen dat God in de schepping gelegd heeft, te stimuleren en activeren zodat genezing intreedt. Lichamelijke wonden zullen onder de juiste voorwaarden en zo nodig met wat hulp van buitenaf uiteindelijk genezen.

‘We zijn heel creatief in het vinden van manieren om minder last te hebben van onze verwondingen’

Mijns inziens geldt dit ook voor psychische wonden. Zoals wij fysiek verwond kunnen raken door iets wat we meemaken, wat we zelf doen of wat ons overkomt, zo kunnen we ook zielswonden oplopen. En net zoals het lichaam over een zelfhelend vermogen beschikt, door God aan ons gegeven, zo is er ook een psychisch zelfhelend vermogen.

Verwerken De dingen die we meemaken in het dagelijks leven verwerken we meestal zonder ons ervan bewust te zijn.

Eén van de belangrijkste verwerkingsmechanismen is dromen. Verwerken kun je omschrijven als: de dingen een plekje geven. De ervaringen en gebeurtenissen die wij meemaken, met de bijbehorende, gevoelens, gedachten, beelden en fysieke beleving, worden geïntegreerd, dat wil zeggen: opgeslagen in ons brein op een manier die past bij alle andere dingen die we meegemaakt hebben. Je zou dat met behulp van een metafoor als volgt kunnen omschrijven: aan het einde van de werkdag wordt het bureau (brein) opgeruimd, alle dossiers waaraan gewerkt is, worden in het juiste archiefplaatje gestopt en het bureau is weer leeg, klaar voor de volgende dag. Er kan weer gewerkt worden.

Trauma Wat mijn vriendin overkwam met haar voet, kan je echter ook met psychische wonden overkomen. Soms is een gebeurtenis te pijnlijk, te overweldigend, te heftig: ons verwerkingmechanisme trekt het niet meer. Het kan zijn dat het verwerkingsmechanisme niet goed functioneert omdat de interne hulpbronnen niet sterk of adequaat genoeg zijn. Iemand kan overbelast, uitgeput of gestrest zijn. In zo’n geval wordt de gebeurtenis niet verwerkt, niet geïntegreerd. De gebeurtenis blijft zich

dan herhaaldelijk aan zo iemand opdringen door middel van nachtmerries, flashbacks, onverklaarbare of onredelijke emoties/reacties, psychosomatische klachten of gedrag dat we niet kunnen plaatsen en ook niet kunnen veranderen. We spreken dan van trauma.

In de psychologie wordt trauma als volgt gedefinieerd: van een trauma is sprake als de persoon die het betreft getuige is geweest van of werd geconfronteerd met één of meer gebeurtenissen die een feitelijke of dreigende dood of een ernstige verwonding met zich meebrachten, of die een bedreiging vormden voor de fysieke integriteit van de persoon of van anderen. De persoon reageert met intense angst, hulpeloosheid of afschuw.

In de wereld van de psychologie en psychotherapie groeit tegenwoordig het besef dat trauma een bredere betekenis heeft. Als je naar de bovenstaande definitie kijkt vanuit de aanname en Bijbelse zienswijze dat de mens een integraal geheel is van lichaam, ziel en geest, dan kan ‘een ernstige verwonding’ zowel psychisch als fysiek zijn. Nare gebeurtenissen en ervaringen kunnen ook een ernstige emotionele verwonding veroorzaken of een bedreiging vormen voor de emotionele en psychische integriteit van de persoon.

Integratie Denk bijvoorbeeld aan pesten. Door de herhaalde gevoelens van machteloosheid, hulpeloosheid, schaamte en angst die opgeroepen worden door vernedering en bedreiging, is het voor een kind haast onmogelijk om een positief zelfbeeld te ontwikkelen. Ook andere nare ervaringen (bijvoorbeeld afwijzing, misbruik, verlating, eenzaamheid of verlies van een dierbare) kunnen vergelijkbare sporen van trauma achterlaten op de ziel, omdat ook die gepaard gaan met gevoelens van angst, machteloosheid, hulpeloosheid en afschuw.

‘Zoals wij fysiek verwond kunnen raken door iets wat we meemaken, zo kunnen we ook zielswonden oplopen’

Dit is soms moeilijk te vatten, vooral als we gaan vergelijken. ‘Waarom heb ik nog steeds zo’n last van die situatie van vroeger en mijn zus niet?’ vraagt iemand zich af. Om deze vraag te beantwoorden, wil ik dieper ingaan op het verwerken van gebeurtenissen. Vanuit het neurofysiologisch kader kun je zeggen dat psychische gezondheid gelijk is aan integratie: belevingen en herinneringen die geïntegreerd opgeslagen worden, veroorzaken later geen problemen. Wanneer er sprake is van een niet geïntegreerde, pijnlijke herinnering kunnen we spreken van een verwonding.

Gevoelsbeweging Als we een emotie ervaren die ons pijn doet, gebruiken we de psychische en fysieke energie die vrijkomt bij die emotie om op een bepaalde manier te handelen. Een emotie heeft

een actieneiging, dat wil zeggen: een emotie zet ons aan tot actie, de fysieke beleving van een emotie zet ons in beweging. Wanneer we die handeling uitvoeren of die beweging afmaken, neemt de lading van de emotie af en komen we tot rust. Het is als een golfbeweging die tot een piek komt en dan wegebt.

Als we bijvoorbeeld de emotie angst ervaren, dus als we bang zijn, kan die emotie ons aanzetten tot vluchten (we zoeken veiligheid) of tot vechten (we verzamelen moed om de bedreiging uit de weg te ruimen). Als we boos zijn, zet ons dat ertoe aan dat we grenzen stellen of

opkomen voor onrechtvaardigheid. Als we verdrietig zijn, gaan we huilen, ons verdriet met anderen delen, troost zoeken, enzovoort. Mensen hebben de liefdevolle aanwezigheid en de empathie van anderen nodig om emoties volledig te voelen, de actieneiging toe te laten en in beweging te komen. Daarbij moeten ze zich bewust zijn van de situatie en van zichzelf. Hier ligt een belangrijke taak voor de (kerk)gemeenschap, maar ook de liefdevolle aanwezigheid van God de Vader is belangrijk. Als het ons lukt om de gevoelsbeweging tijdens een gebeurtenis op deze manier af te maken

Net zoals het lichaam over een zelfhelend vermogen beschikt, door God aan ons gegeven, zo is er ook een psychisch zelfhelend vermogen. ///

en tot een gezonde actie te komen die we bewust zelf kiezen, is de kans groot dat de emotie niet tot een trauma leidt. Het zelfhelend vermogen van onze ziel kan ervoor zorgen dat de gebeurtenis verwerkt wordt.

'Overlevingsmechanismes kunnen cipers zijn die onze ziel gevangen houden'

Categorieën In de gebrokenheid van ons bestaan missen we soms helaas die essentiële steun; niet altijd zijn er liefdevolle, empathische mensen aanwezig op het moment dat we die nodig hebben. Hoewel ook volwassenen getraumatiseerd kunnen raken, overkomt het vooral kinderen en jonge mensen dat ze gewond raken doordat hun omgeving niet adequaat op de emotionele beleving reageert. Ook veel christenen zijn op die manier in hun jeugd verwond door onbegrip, verwaarlozing, verlating, vernedering of door een opvoeding die voornamelijk bestond uit moeten, uit verplichtingen, regels en controle. Daardoor hebben ze niet geleerd dat ze hun emoties mogen voelen en evenmin hoe ze de gevoelsbeweging kunnen afmaken. Die verwondingen (trauma's) dragen ze soms als volwassenen nog met zich mee. Er zijn twee categorieën trauma's: trauma's die ontstaan doordat mensen noodzakelijke dingen onthouden werden en trauma's die ontstaan door specifieke situaties of gebeurtenissen die een persoon meemaakt. In de eerste categorie vallen hechtingsstoornissen en verwaarlozing. Deze trauma's komen vaak op nieuw naar boven in het volwassen leven wanneer de persoon proeft wat hij of zij gemist heeft en de pijn en hunkering van het gemis ervaart. In de tweede categorie vallen bijvoorbeeld verkrachting, geweld, vernedering, afwijzing, pesten, verlating en ongelukken.

Overleven Of het ons verwerkingsmechanisme lukt om een gebeurtenis te integreren in onze ziel hangt van verschillende factoren af. Sommige situaties die voor de een goed te hanteren zijn, kunnen voor een ander heel traumatisch zijn. Van invloed op de mate van traumatisering zijn leeftijd (hoe jonger het kind, hoe overweldigender een situatie kan zijn), het al dan niet ervaren van empathische steun, maar ook het eigen temperament, erfelijke kwetsbaarheid, duur of herhaling van de gebeurtenis of situatie die de negatieve emotie veroorzaakt. Al die factoren zijn van invloed op de ernst van de verwonding.

Een onverwerkt trauma overleven we door ons van binnen op te splitsen in een deel dat het trauma ervaart (traumadeel) en een deel dat het overleeft (overlevingsdeel). Er is dan geen sprake van integratie: de gebeurtenis en de daarbij behorende beleving blijven opgesloten in een 'neuronet' dat niet meefunctioneert met de rest van de persoonlijkheid; de gebeurtenis wordt opgeslagen als een fragment. Als zodanig blijft het onverwerkte trauma aanwezig, als het ware los van de rest van onze ziel.

Lijfwachten Als je op deze manier naar trauma's kijkt, werpt dat ook een bepaald licht op de missie van Jezus. Over Hem wordt in Jesaja 61:1 gezegd: 'De geest van God, de HEER, rust op mij, want de HEER heeft mij gezalfd. (...) om aan verslagen harten hoop te bieden.' Letterlijk staat er: aan de gebrokenen, de versplinterden van hart. Wanneer wij een getraumatiseerd zielsdeel hebben dat niet geïntegreerd is, kunnen we dat merken doordat we geen regie hebben over wat dat deel van ons doet, voelt en gelooft. Door de fragmentatie verliezen we ook het vermogen om de emoties ervan te kunnen reguleren. We ontwikkelen vervolgens, meestal onbewust, manieren om ermee om te gaan om toch redelijk te kunnen functioneren in het leven. We

vermijden situaties of mensen die het pijnlijke gevoel oproepen, we ontwikkelen verslaving om de activering van het oude gevoel te verdoven, we zorgen voor voortdurende afleiding. We negeren ons lichaam en onze gevoelens en houden met ons hoofd de regie, waar dingen wel kloppen. We houden mensen op afstand, zodat we onze eigen kwetsbaarheid niet hoeven voelen. We zijn heel creatief in het vinden van manieren om minder last te hebben van onze verwondingen. Veel van deze overlevingsmechanismes ontwikkelen we al vrij vroeg, als we jong verwond zijn. Ze zijn bedoeld als lijfwachten om ons te beschermen en te helpen. Maar hoe ouder we worden, hoe

'Zoals wij verwond worden in de context van relaties worden wij ook geheeld binnen relaties'

meer deze patronen vastgeroest raken, totdat ze uiteindelijk zelf het probleem worden. Onze lijfwachten worden cipers die onze ziel gevangen houden. In onze relatie met God worden we uitgenodigd om oude beschermingspatronen los te laten en het licht van God naar binnen te laten schijnen, zodat we geheeld kunnen worden (Luc. 11:36).

Relaties Hoe komen wij dan tot heelheid en volwassenheid? Het is een proces dat we in elk geval als individu te doorlopen hebben, maar waarbij we elkaar ook absoluut nodig hebben. Een kerkgemeenschap vervult hierin een belangrijke rol. Door liefdevolle acceptatie van elkaars verwondingen en gebrokenheid kunnen we elkaar bemoedigen in het doorvoelen van de pijnlijke emoties van het verleden. Een mooi gezegde hierbij is: zoals wij verwond worden in de context van relaties, worden wij ook geheeld in de context van relaties.

Nooit meer dezelfde

TEKST: DIRK VAN DER MOLEN, LID VAN DE NGK APELDOORN ///

Na mijn studie psychologie werkte ik vier jaar als jeugdconsulent bij Stichting Jeugdzorg (nu STAGG). Ik was ook actief in het kerkelijk jeugdwerk en verzorgde lezingen. Op een avond overkwam me op weg naar een lezing een zeer ernstig auto-ongeluk. Op de intensive care werd voor mijn leven gevreesd. Een week lang leefde ik op het randje van de dood. God hoorde gebeden en greep in. Na zes weken kwam ik bij uit de coma. Wat was er een blijdschap en dankbaarheid!

Er was voor Ria, mijn vrouw, en voor onze vier kinderen veel hulp en aandacht, ook vanuit de kerkelijke gemeente. Daar was ze blij mee. Maar veel was er onzeker: welk herstel is mogelijk? Eenmaal uit de coma ontwaakt was ik hulpeloos als een pasgeborene. Er was hersenbeschadiging. Lichamelijk ging het herstel redelijk snel,

maar psychisch was er veel meer tijd nodig. Daar stond Ria naast en bij. Veel leed, pijn en moeite droeg ze dapper. Jarenlang was zij moeder en vader tegelijk. Ook onze kinderen hadden eronder te lijden. De situatie veroorzaakte ook bij hen wonden; ze dragen ze nog met zich mee.

Na het auto-ongeluk heb ik nooit meer mogen en kunnen werken. Als NAH-patiënt (met Niet Aangeboren Hersenletsel) ben ik mijn God en Vader enorm dankbaar dat ik nu een plezierig leven heb met mijn vrouw, kinderen en kleinkinderen. Ondanks het onbeschrijflijke leed dat ons gezin moest ondergaan, zien we dagelijks Gods goedheid in de ontelbare zegeningen.

'Ondanks het onbeschrijflijke leed
dat ons gezin moest ondergaan,
zien we dagelijks Gods goedheid'

Hij is er altijd bij

TEKST: NAAM INZENDER BIJ DE REDACTIE BEKEND ///

'Ik kon mijn kinderen niet geven wat ik zo
graag wilde en dat vond ik heel moeilijk'

Ik was vijftien toen ik met een aantal vriendinnen een kanotocht maakte. De kano sloeg om en ik wist me ternauwernood in veiligheid te brengen. De angst voor verdrinking hield me gevangen en bezorgde me paniekaanvallen. Daarbij kwam ook de oude stress weer terug uit mijn kinderjaren, toen ik op school gepest werd.

Inmiddels heb ik een gezin met vier kinderen. Ik kon hun niet geven wat ik zo graag wilde en dat vond ik heel moeilijk. Ik probeerde de kinderen te vertellen dat God van hen houdt, dat ze waardevol en goed zijn zoals ze zijn. Maar zelf was ik zo onzeker en angstig, dat bleef mij in de weg staan.

Het gevoel dat ik faalde als moeder deprimeerde me. Zo kon ik niet verder. Ik heb hulp gezocht in mijn gemeente. De pastoraal medewerker, mijn man en de predikant hebben mij geweldig geholpen en daar ben ik hen en bovenal God ontzettend dankbaar voor. Zij hebben mij gestimuleerd en geholpen om de juiste hulp te vinden.

Ik heb inmiddels EMDR-therapie gevolgd bij een christelijke psycholoog van Cruciaal. Wat er bij EMDR gebeurt, kan ik niet helemaal verklaren; wel weet ik dat het mij enorm geholpen heeft. Wat zo bijzonder is: eerst was ik boos op God: waar was Hij tijdens dat kano-ongeluk, waar was Hij toen ik gepest werd? Ik heb nu ervaren dat God tegen mij zegt: Ik ben er altijd bij, wat er ook gebeurt!

Op 9 juni 2012 stierf Tobias, zoon van Hans en Willemien Wulffraat. Tobias, nakomer en jongste van drie kinderen, is 21 jaar geworden. Hij stierf aan een onbekende ziekte in zijn longen nadat hij net genezen was van lymfeklierkanker.

Willemien Wulffraat met haar zoon Tobias ///

‘God is goed’

TEKST: GERRY BOS-KAPTEIN, STUDENT THEOLOGIE TUKAMPEN/JOURNALIST, LID VAN DE GKV MEPEL ///

Gedurende drie jaar was Tobias intensief behandeld met chemokuren en stamcel-transplantatie. Hij studeerde in Leiden Egyptologie. Tobias had een vorm van autisme, kon mensen niet altijd goed ‘lezen’ en had een heel specifieke belangstelling, maar hij was daarnaast ook een heel warm en sociaal mens. Zijn vader Hans schreef over Tobias’ sterven indrukwekkende blogs¹.

‘Ik nam in mijn geworstel
bewust het besluit: ik wil dit
accepteren uit de hand van God’

Uit blog 1: 19 juni 2012

Er is een gapend gat gevallen. Twee weken geleden mailde ik aan onze vriendenkring:

‘Met intens verdriet delen we jullie mee dat onze lieve Tobias afgelopen zaterdagmorgen om 10 voor 8 overleden is. Hij heeft gevochten tot zijn hart het opgaf. Tot het laatst hebben wij met hem meegevochten in onze gedachten en gebeden. Het troostte ons een beetje dat hij er heel vredig bij lag, alsof hij bij zichzelf grinnikte over alle lieve dingen die wij in tranen over hem stonden te vertellen. We voelen allemaal een immens gat in ons leven. Ons maatje is weg. Ja, we geloven met hart en ziel dat hij nu bij God is en dat we elkaar straks weer zien zullen, maar het lijkt of alle adrenaline in ons lijf hem weer tot leven probeert te wekken. Aan het

begin van zijn leven noemden we hem ‘Tobias’ – ‘God is goed’. Bid dat we dat allemaal van ganser harte mogen blijven zeggen, ook al worstelen we intens met het onbegrijpelijke.’

Verbijsterd en radeloos zaten we rond zijn bed toen zijn hart stopte. Dit kan niet. Dit hoort niet. Zo’n lief mens, zoveel gebeden, zoveel geleden, zo’n lange weg afgelegd. De pijn is intens. Soms is er ineens de gedachte dat dit zó wreed is van God. Dit kan Hij toch niet maken! En meteen leg je een hand op je mond. Zo kan en wil ik niet denken. Ik wil blijven vertrouwen in zijn goedheid. Ik worstel met mijn geloof, met de vijand die het mij probeert te ontnemen. Ik heb niet de illusie dat dat een kort gevecht gaat zijn. Tobias betekent: ‘God is goed’. En dat is Hij.

Uit blog 2: 23 juni 2012

Gisteren, een week na de afscheidsdienst en de begrafenis. Ik voelde me erg moe en somber. Vanuit mijn stoel keek ik naar zijn foto die ook op de kist had gestaan. Op die foto ziet Tobias er nog zo levend uit. De wat mollige hand die op de tafel rust, lijkt elk moment weer te kunnen gaan bewegen. Ik voel me bijna in die foto gezogen, alsof ik daarmee Tobias weer tot leven kan brengen.

Ik ben wel eens jaloers op Willemien die meermalen in huilen uitbarst. Ook de eerste paar dagen kon ik niet huilen. Ik had een klem op mijn borst en voelde me inwendig bont en blauw. De troost dat hij nu in de hemel is, de troost van de opstanding – ik geloof het, wil het geloven. Maar ik zou hem willen aanraken, horen, ruiken. Soms verlang ik dan naar de dood, om hem tenminste weer bij me te hebben. Ik ben zo blij dat God ook in de psalmen mensen laat razen, spugen tegen de wind in. Ik hoef me bij Hem niet aan een hofetiquette te houden. Daarvoor houdt Hij te veel van ons mensen. Dat weet ik.

Maar ik wil me niet aan die kwaadheid overgeven. Daarvoor houd ik te veel van Hem en betekent Hij te veel voor mij.

‘In rouw leven is als fietsen met een lekke band, het gaat zwaar’

Uit blog 3: 1 juli 2012

We leven samen om de leegte heen. De lege bank waar hij na de behandelingen steeds op lag, de lege stoel waarin je hem kon uittekenen met zijn tablet of smartphone, de eetkamertafel waaraan hij de laatste weken nog studeerde. Alles herinnert aan hem. Zelfs twee kwetterende koolmeesjes vanmorgen, een ouder met jong, maakten me jaloers: jij wel, ik niet meer.

Soms flakkert de opstand weer even op, een bittere vraag naar de hemel: waarom moest dit nou zo? Ik kan niet geloven dat God hem wegnam. Alsof Hij vond dat 21 jaar en 6 weken voor dit menskind genoeg waren. Ik geloof dat God almachtig is en soeverein. Maar ook dat Hij een Vader is en liefde. Nee, het was niet God die hem wegnam. Ik krijg het niet goed passend. De duivel is niet meer dan de kettinghond van God. Maar waarom is die ketting zo lang dat de hond ons grijpen kan?

Maar ik probeer mezelf te richten op wie God is, mezelf opnieuw in Hem te wortelen en te verankeren: ‘de Vader der barmhartigheden, de God van alle vertroosting’ (2 Kor. 1:3). God is goed, Hij is mijn Rots.

Vier maanden later: 10 oktober 2012

De wereld draait door, maar voor ons is zaterdag 9 juni 2012 de dag waarop Tobias’ hart stopte en het onze brak. We zijn samen bij zijn graf geweest en hebben het verzorgd met bloeiende planten in helderblauw en geel. Vrolijke kleuren als herinnering aan zijn opgewektheid en humor. Twee kleine zonnebloemen als heenwijzing naar de zon van de gerechtigheid die straks opgaat. Straks, als de graven open gaan.

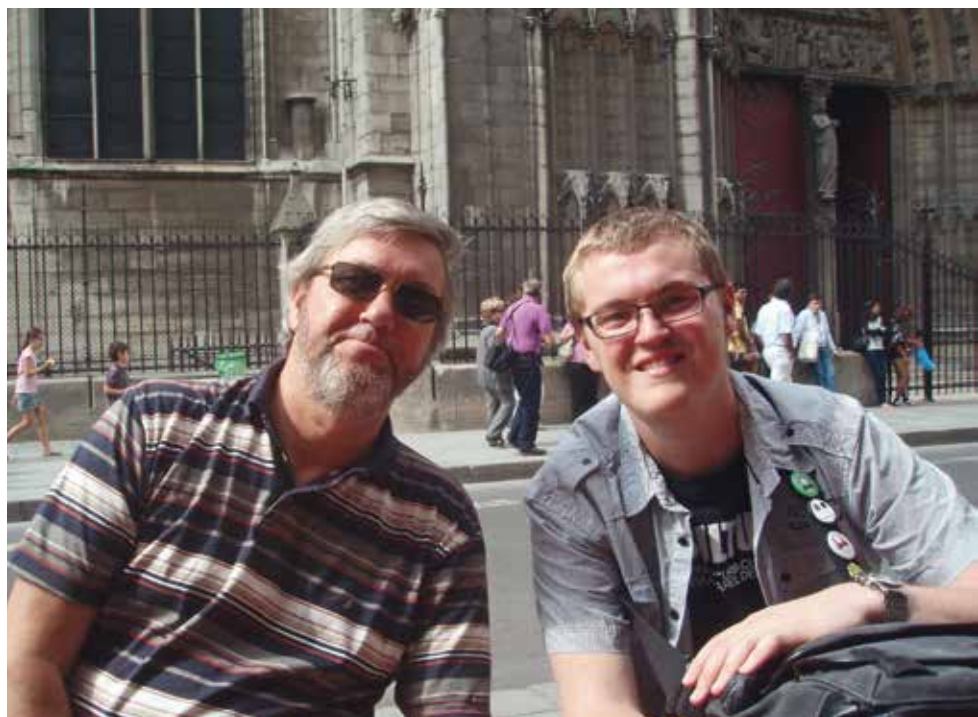
Een steen staat er nog niet. Maar op mijn hart ligt die wel. Ik heb ooit gehoord dat Berbers in de Atlas een steen op een dadelpit legden om de wortels van een nieuw palmpje diep in de grond te dwingen. Zo heb ik gekozen om met deze steen mijn hart dieper in Gods grond te dwingen. Inmiddels blijf ik uitkijken naar het moment dat de zon van de gerechtigheid opgaat. Uw koninkrijk kome. Kyrieleison.

Uit blog 4: 10 juli

In de vier weken sinds het overlijden van Tobias is er stilaan een verandering gekomen in het verdriet. Het flakkert minder fel en hoog op maar is als een voortdurende ondertoon aanwezig. Willemien en ik lezen deze weken allebei over rouw, verdriet, de opstanding, de hemel. We zoeken herkenning, hoop, antwoorden. Sommige teksten leggen we al snel weg. Woorden als ‘rouwverwerking’ vallen verkeerd, roepen verzet op. Alsof we ooit het verdriet over Tobias zouden kunnen wegzetten op zolder. Maar over de weken is mijn koers geleidelijk verlegd. In de eerste weken overheerste de klacht, de opstand, het protest, het niet-begrijpen, schreeuwen om troost. Dat is er allemaal nog steeds, maar ik besef dat ik nooit begrijpen zal waarom Tobias zó moest sterven. ‘Ik druk mijn mond in het stof, misschien is er hoop.’ Dat is een houding van overgave, onderwerping. Geen opstand, zelfs geen protest meer, maar wachten op wat God gaat doen. Hij nodigt me uit om de stilte te vinden en na de worsteling te rusten in zijn armen.

Ruim een jaar na Tobias' overlijden 'Ik heb die blogs geschreven omdat ik zelf ook door teksten van anderen geholpen ben,' zegt Hans. 'Ik schreef daarnaast voor mezelf, om niet te bevriezen in mijn verdriet. Ik zie soms mensen die verward geraakt zijn, ze communiceren niet meer, ze keren in tot hun rouw. Zo kan een huwelijk vastlopen. Willemien en ik waren heel verschillend in onze rouw. Het was goed dat uit te spreken, anders zouden we elkaar de maat blijven nemen: je rouwt niet op mijn manier, dus het klopt niet. In de eerste fase is er de verbijstering, de boosheid, de opstand, of je wilt of niet. Ik nam in mijn geworstel bewust het besluit: ik wil dit accepteren uit de hand van God. Er was wel onbegrip bij me, maar dan dat van een kind tegenover een Vader van wie je weet dat Hij goed en wijs is. Ik wil niet bevriezen in boosheid en bitterheid. Ik wil groeien en voor anderen tot zegen zijn.'

Stekelig besef 'Als ik nu bid om de veiligheid van mijn andere kinderen – onlangs waren ze op reis in Afrika in vrij gevaarlijke landen – is er nu het stekelige besef dat het wel mis kan gaan. Voor Tobias' overlijden verwachtte ik meer het goede van God. Ik heb dat nu niet sluitend. Ik snap niet waarom deze

jongen moest sterven, maar toch geloof ik in de grond van de zaak: God is goed en weet wat Hij doet. Dat had ik in mijn studententijd nog niet. Toen dacht ik soms over God als een donkere aanwezigheid, die met mij als een schaakstuk kon spelen. Daarin ben ik gegroeid: God is goed, weet ik nu met mijn hart. Emotie, pijn, verdriet, leegte is er voortdurend. Ik droom ook vandaag nog: en nu komt Tobias straks de hoek om. Wel is nu na een jaar het verlangen om zelf te sterven minder en mijn hoop op de opstanding steeds groter geworden. Daar kijk ik naar uit, dan zullen we elkaar weer zien. Praktisch gezien staan we onszelf toe in een lager tempo te leven, want in rouw leven is als fietsen met een lekke band, het gaat zwaar. Het gemis wordt zeker

niet minder, nee. Misschien minder scherp dan in eerste paar weken. Er is geloofdiscipline nodig. Waarheen kijk je? Ons verdriet, dat zijn onze golven – en zoals Petrus naar Jezus moest kijken en niet naar de golven, zo moeten wij ook naar Hem kijken. Ik probeer elke dag aan de hand van God te gaan en komt tijd, dan komt zijn raad.'

Hans Wulffraat is voorganger in een Chinese CAMA-gemeente in Den Haag-Ypenburg. Daarnaast geeft hij les in Bijbelvakken en apologetiek aan de CHE. Ook is hij trainer bij Impact en geeft hij seminars. Impact is een stichting voor training, pastoraat en toerusting, meestal in evangelische kringen.

1 De volledige blogs zijn te vinden op <http://koninkrijkszaken.blogspot.nl/>.

ADVERTENTIE

Kerst in Oost-Europa Breng licht in een donkere nacht!

30.000 voedselpakketten voor Oost-Europa

zending over grenzen
alleen samen

Rek.nr.: 6004
NL34 INGB 0000 0060 04

Kijk voor meer informatie op: www.zendingovergrenzen.nl

**Help
nu!**

**WAAR LAAT JIJ
JE HART WERKEN?**

**+ GA IN HET VOORJAAR
NAAR GHANA OF OEKRAINE**

**& SAMEN DIENEN,
ONTMOETEN EN GELOVEN**

WWW.WORLDSERVANTS.NL/PROJECTEN

350.000 X 'DANKJEWEL'

**Collecteer voor
blinden en
slechtzienden!**

IN NEDERLAND ZIJN ZO'N 350.000 MENSEN BLIND OF SLECHTZIEND. Bartiméus Sonneheerdt helpt hen zo zelfstandig mogelijk te leven. Innovatieve hulpmiddelen en goede begeleiding zijn daarbij hard nodig. Collecteer je mee van 9 t/m 14 december? Meld je aan als collectant op steunBartimeus.nl of bel 030 693 50 45.

bartiméus sonneheerdt
VERENIGING

CBF
VOOR
GOEDE DOELLEN

Veltman

verzekeringen hypotheek pensioenen

Onderscheidend. Sinds 1932

Broederweg 37 • Kampen • 038 - 331 67 67 • www.veltman.nl

Het kwaad en de hand van de Vader

TEKST: TON VOS, PREDIKANT VAN DE NGK EDE EN REDACTEUR VAN OPBOUW ///

Bij alle leed rijst de vraag naar God. Indrukwekkend als een mens in het diepste leed bij Hem troost vindt. Maar soms kan in het lijden die vraag niet eens meer gesteld worden: te veel pijn en verscheurdheid. 'Denk ik aan God, dan moet ik versmachten; denk ik aan Hem, dan verlies ik de moed' (Psalm 77:4, vertaling Willibrord '95). Maar als God hier niet meer is – hoe dan ook – waar dan nog wel?

Voor de kerk vandaag kon hier wel eens de beslissing vallen: hoe werkelijk is God in ons leven? Die vraag mag niet enkel beantwoord worden met het tellen van je zegeningen, maar verlangt een antwoord midden in de rauwe werkelijkheid, waar Gods geprezen zegen en leiding soms als een wrede desillusie ontmaskerd lijken te worden.

Overgrootmoeder Voor mij ligt het kerkboek van mijn overgrootmoeder. Op het schutblad staan in eenvoudig maar sierlijk schrift de namen van haar zeven kinderen. Bij vier namen staat na de data van geboorte en doop ook een sterfdatum, in hetzelfde sierlijke schrift, met daarachter: in zijn heerlijkheid opgenomen. Daaronder de belijdenis: In dit boek staat klaar beschreven hoe de mens op aard moet leven als het eenmaal komt te sterven en het eeuwig zalig leven erven. Dit raakt mij – het leed zelf, maar ook dat dit leed is neergeschreven op een manier die vrede en geloof uitstraalt. Het roept de vraag op naar een geloofsbeleving uit een voorbije wereld. Eén

waarin de belijdenis van Zondag 10 van de Heidelbergse Catechismus nog als een baken in alle aanvechting overeind stond, dat *loof ende gras/ reghen ende drooghte/ vruchtbare ende onvruchtbare jaren/ spijszede ende dranck / ghesondheyt ende krankheyt/ rijckdom ende armoede/ ende alle dinghen / niet by gevalle/ maer van sijner Vaderlijcker handt ons toekomen.*

Voorzienigheidsgeloof In onze tijd is deze belijdenis tot één van de meest omstreden zondagen uit de Catechismus geworden. 'De leukemie bij mijn kind komt ons toe uit Gods vaderlijke hand?' hoor ik nog een vader uitroepen, eerder godslasterlijk dan vertroostend. Opvoeding tot atheïsme, las ik ergens. Op vele manieren wordt deze belijdenis of hartgrondig afgezworen of aangepast. 'Dit kwaad komt niet uit Gods hand, daar kan ik niets mee, God staat naast mij en huilt met mij mee,' zei onlangs nog iemand. Soms wordt het kwaad daarbij niet alleen uit Gods hand weggehaald maar ook rechtstreeks aan de duivel toegeschreven. Vanuit de charismatische hoek worden we dan opgeroepen om het kwaad in de kracht

van de Geest en al zijn gaven te bestrijden. Het voorzienigheidsgeloof van Zondag 10 zou mensen maar murw en fatalistisch maken.

Enkel troost Maar doen we daarmee deze belijdenis en allen die daarin hun houvast gevonden hebben wel recht? En waar komen wij uit als we ons hiervan distantiëren? Behalve wat mijn overgrootmoeder schreef, intrigeert mij ook het feit dat in oudere catechismuspreken deze beruchte zondag geen kritiek ontvangt maar volop meedoet in een verkondiging van troost en bemoediging. Ik noem als voorbeeld twee preken, gehouden tijdens de Tweede Wereldoorlog, de ene van ds. J.W. Tunderman en de andere van ds. B. Holwerda. Tunderman is in een concentratiekamp vermoord. De preken zijn geen dogmatische verhandelingen, maar vol van beweging en persoonlijke betrokkenheid in alle oorlogsleed. De belijdenis van Zondag 10 is daarin geen probleem, maar enkel troost. De aanvechting wordt pastoraal en invoelend benoemd, maar aan de strekking van deze zondag

wordt niets afgedaan, integendeel.

Twee citaten. Tunderman schrijft: Dit is de poort die tot het leven leidt. De plek van uw smart, waar gij uw tranen schreit en uw slapeloze nachten doorworstelt, gij allen die verschrikt werd door het geweld van Gods hand in deze dagen, is de plaats waar de Heere is. Hier kunt ge Hem ontmoeten.... Onder de dreiging der vliegtuigbommen... als ge in de modder dreigt weg te zinken, dit is de weg.¹

‘Voor de kerk vandaag kon hier
wel eens de beslissing vallen: hoe
werkelijk is God in ons leven?’

De benadering van Holwerda is niet minder krachtig en voor ons besef nu onbestaanbaar als hij zegt van al het oorlogsleed: Al dat verschrikkelijke en afschuwelijke, dat komt niet van de mensen en van de tijd en van de omstandigheden, neen, dat is nu het regelrechte ingrijpen Gods in uw leven.² Elders las ik dat in 1944, toen de razzia te Putten een heel dorp in rouw dompelde, de spiritualiteit van Zondag 10 meer draagkracht, heling en troost bleek te verschaffen dan wat dan ook.³ In de ontstaanstijd van deze belijdenis bood dit geloof eveneens kracht en troost te midden van de diepste ellende. In de roman *Verraad*,⁴ die gaat over het leven van Johannes Calvijn, trof mij de overmaat aan lijden, martelingen, vervolgingen, pestepidemieën en oorlogsleed die over Calvijn en zijn geloofsgenoten heen kwam.

Bedrijfsongeval? Is Zondag 10 een theologisch bedrijfsongeval of de rugengraat van het Nederlands protestantisme?

Mijn overgrootmoeder moest bij vier namen van haar kinderen naast een geboorte- en doopdatum ook een sterfdatum schrijven op het schutblad van haar bijbel. ///

Opvallend is dat Zondag 10 en de vraag naar Gods hand in het lijden elders, in een land met een hoge kinder- en kraamvrouwensterfte, AIDS, honger en geweld, niet of nauwelijks als probleem wordt ervaren. Een Nederlandse student die zelf worstelde met vragen en twijfels over God vanwege al het lijden verbleef voor zijn opleiding een aantal maanden in zo'n land. Hij ontmoette daar medegelovigen die tot zijn verbazing zijn twijfels helemaal niet begrepen. Want in alle ellende was hun geloof in God en zijn hand in hun dagelijks leven hun enige houvast én een bron van grote blijdschap. De ellende waar zij dagelijks mee te maken hadden, deed hen niet twijfelen aan Gods hand, maar liet hen die juist vastgrijpen.

Dit laat mij niet los en roept bij mij de vraag op: zijn wij iets kwijtgeraakt?

Moeten wij onszelf bekeren tot het geloof van onze voorouders? Moeten we een voorbeeld nemen aan zwaar beproefde christenen elders in deze wereld? Of valt er meer van te zeggen en kunnen we Zondag 10 niet zomaar weer in ere herstellen?

‘Het voorzienigheidsgeloof van
Zondag 10 zou mensen maar
murw en fatalistisch maken’

Als gezin hebben wij een tijdje aan tafel uit het dagboek *Elke dag geboeid*⁵ gelezen. Dat maakte indruk, zeker, maar dag na dag zoveel blijmoedigheid in de diepste ellende werd ons eerlijk gezegd te veel. Is er niet meer van te zeggen? Twee overwegingen kunnen ons verder helpen. Ten eerste: onze wereld is ingrijpend veranderd, en ten tweede: vanuit

de Bijbel zal de belijdenis van Zondag 10 opnieuw geboren moeten worden.

Andere wereld Het lijden vroeger was zeker niet minder dan nu, maar de wereld is wel drastisch veranderd en wij daarmee ook. Ik noem drie ontwikkelingen die ons geloof en de vraag naar God in het lijden raken en beïnvloeden. De eerste heeft prof. dr. J. Hoogland in 1997 al besproken tijdens het EO-symposium *De Boodschap en de Kloof*. Wij hebben meer dan vroeger het leven in eigen hand gekregen. Risico's kunnen veel beter berekend en beheerst worden. Denk aan de voedselproductie en de moderne heelkunde. In hun van alle kanten bedreigd bestaan hadden onze voorouders slechts één zekerheid: het geloof in een Vaderhand die nooit heeft misgetast. Daarmee had hun afhankelijkheid van God als vanzelf een centrale plaats in hun dagelijks (over)leven. Wij worden geacht nu zelf onze zekerheden te bouwen en overeind te houden. Daarmee zijn we ook meer naast dan onder God komen te staan en is het geloof uit het centrum verschoven naar de rand. Het bepaalt meer de kwaliteit van het leven dan het leven zelf. De primaire vraag is nu: wat voegt het geloof aan mijn leven toe? Als je die vraag stelt, dan kun je blijkbaar ook zonder of met minder geloof toe. Velen trekken dan ook die conclusie.

'Vanuit de Bijbel zal de belijdenis van Zondag 10 opnieuw geboren moeten worden'

De tweede ontwikkeling is dat, met een beter leven binnen handbereik, ook de verwachtingen voor het leven gestegen zijn. De focus is verschoven van de toekomstige wereld naar het hier en nu. En zo moet ook het geloof vooral zijn nut

voor het hier en nu bewijzen. De spreuk voor in het bijbeltje van mijn overgrootmoeder, dat 'daarin te lezen staat hoe men moet leven om te kunnen sterven en het eeuwig zalig leven te erven', is uit het hart van onze spiritualiteit verdwenen. De uitroep van Paulus dat wij als wij alleen voor dit leven op Christus hopen, de beklagenswaardigste van alle mensen zijn (1 Kor. 15:19), klinkt als uit een totaal andere geloofswerkelijkheid.

Vlak ten derde niet uit wat de media met ons doen. Enerzijds schotelen zij ons in films en reclame een ideale *virtual reality* voor en anderzijds overstelpen zij ons met een hoeveelheid kwaad die de toelaatbare dosis van Matteüs 6:34 (elke dag heeft genoeg aan zijn eigen last) dagelijks vele malen overschrijdt. Dit voedt en bevestigt het gevoel dat een rechtvaardig bestuur van een almachtige God onbestaanbaar is.

Het lijden vroeger was zeker niet minder dan nu, maar de wereld is wel drastisch veranderd en wij daarmee ook. ///

Terugvechten Het is daarom geen wonder dat we dat oude geloof niet meer kunnen omhelzen zoals onze voorouders. De vraag is nu: moeten we inderdaad erkennen dat wij Zondag 10 echt niet meer voor onze rekening kunnen of zelfs mogen nemen of is het juist de hoogste tijd om dit oude geloof weer te hervinden? Want met het loslaten van Zondag 10 kon wel eens meer verloren gaan dan een achterhaalde visie op de voorzienigheid.

‘Tegenwoordig moet het
geloof vooral zijn nut voor
het hier en nu bewijzen’

Ik ben geneigd tot het tweede: in het volle besef dat er veel veranderd is, inclusief wijzelf, moeten we echt de weg terugzoeken, misschien wel terugvechten, om in het leven van vandaag dat oude geloof opnieuw te omhelzen en te verwoorden. De werkelijkheid van God in ons leven van alledag staat op het spel! Hoe kunnen wij het goede wel uit Gods hand aanvaarden en het kwade niet? Dan breken we toch de eenheid van God in ons dagelijks leven en blijven we uiteindelijk met lege handen staan, overgeleverd aan onszelf en aan anonieme krachten en machten?

Reformatie Terug naar het oude geloof zal echter geen restauratie, maar reformatie moeten zijn, willen we dat oude geloof kunnen beleven en belijden in de wereld van nu en morgen. Laat de winst van de huidige geloofscrisis aan de ene kant zijn, dat het oude geloof ontdaan wordt van onzuivere elementen en aan de andere kant dat nieuw licht vanuit de Bijbel opgevangen wordt. De geestelijke vaders van de Catechismus waren niet vrij van heidensfilosofische

gedachten over de voorzienigheid, waarbij een rechtvaardige wereldorde werd verondersteld, veilig in Gods handen. Dat klinkt bijvoorbeeld door in de Nederlandse Geloofsbelijdenis waar ‘de schepping, onderhouding en regering van de wereld’ wordt voorgesteld als een prachtig boek (art. 2). Denk ook aan het beeld van het borduurwerk met die chaotische onderkant en de harmonieuze bovenkant. Dit spreekt aan, maar biedt het echt troost en houvast als het kwaad toeslaat, alsof er voor het kwaad en al die bittere vragen toch ergens een bevredigende verklaring bestaat? Deze voorstelling van zaken doet geen recht aan de diepte van het kwaad, de absurditeit van de gebrokenheid, de scherpste van het verdriet en de ernst van de zonde. Het doet evenmin recht aan Gods ondoorgrondelijke handelen en uiteindelijk ook niet aan het onpeilbare wonder van de gekruisigde Christus dat in geen mensenhart is opgekomen (1 Kor. 2:9).

Weg naar overgave Het geloof van Zondag 10 kent ook zijn ontsporingen. Zo werden onderwerping en berusting als hét kenmerk van vroomheid voorgedragen. De Ziekentroost achterin het Gereformeerde kerkboek was daarvan een product. Bij al het goede was de strekking toch wel erg eenzijdig: de zieke werd aangespoord om in de ziekte te berusten en zich voor te bereiden op het sterven. Het gebed om genezing ontbrak volledig! Daarom moet dit geloof opnieuw vanuit de Bijbel verwoord worden. Daar lezen wij hoe het gebed om genezing klinkt en verhoord wordt – soms tegen de wil van de Here zelf in (Matteüs 15:21-28).

Daar ontdekken we dat in de relatie met God verzet en protest alle ruimte krijgen, met als kroongetuige het boek Job, Job die geen enkele uitvlucht of redenering toelaat die hem bij God en zijn klacht aan Gods adres weg kan

leiden. Wat er ook verder mag spelen – een satan die wroet en woedt: Job heeft in zijn lijden met God alleen te maken. Het is God die hem dit aandoet. Zijn ellende komt hem toe uit Gods hand, al lijkt dat meer de hand van een vijand dan van een vader! Daar kan Job geen kant mee op dan alleen naar God toe.

‘Jobs ellende komt hem toe uit
Gods hand. Daar kan hij geen
kant mee op dan naar God toe’

Hij beroept zich op God tegen God. Juist in zijn felste verzet en protest heeft hij zich aan God vastgegrepen. Zo heeft zijn God hem tot een overgave geleid die rijmt met de belijdenis van Zondag 10. Maar de weg erheen doet ertoe en mag niet overgeslagen worden! Zonder die weg wordt Zondag 10 een verstikkende leugen. Die weg wordt alleen begaanbaar als we Christus leren kennen en zijn Geest die ons te hulp komt met woordloze zuchten. Jezus Christus is in alle dingen op gelijke wijze verzocht geweest als wij; Hij heeft zich in het meest afgrondelijke waarom vastgeklampt aan God; zo is Hij voor ons een verzoe-ning geworden en de weg tot de Vader. De Almachtige is voor alles de Vader van onze Heer Jezus Christus (Zondag 9). Daarom zing ik zacht: *Give me that old time religion, it was good for my great-grandmother, it is good enough for me!*

- 1 J.W. Tunderman, *‘t Beginsel der eeuwige vreugde I*, pag. 91.
- 2 Prof. B. Holwerda, *De dingen die ons van God geschonken zijn. Catechismuspredicatiën I*, pag. 46.
- 3 Wapenveld jaargang 50, nr. 1.
- 4 Douglas Bond, *Verraad*. Houten (Uitgeverij Hertog), 2009.
- 5 Jan Pit (red.), *Elke dag geboeid. Uit de schatkamer van de Lijdende Kerk*. Hoornaar (Uitgeverij Gedeon), 1994.

cgmv vakorganisatie voor christenen

word nu lid van cgm v en betaal de eerste zes maanden 30 euro

bezoekadres
hanzelaan 342
8017 jl zwolle

telefoon
038-42 54 379

email
info@cgm v.nl

internet
www.cgm v.nl

werk & inkomen
ondernemen
loopbaan
rechtsbijstand
verbinding
www.cgm v.nl

samen werken, samen groeien

CHE CHRISTELIJKE HOGESCHOOL EDE

chedichtbij.nl

"Op de CHE kan ik over mijn vak én over mijn geloof praten"

David Reitsma,
student Bedrijfskunde MER

Bekijk hier mijn droom en opleiding

Open Dag
zaterdag 9 november
10.00 - 15.00

Groeien als professional?
Aanbod nascholing op
www.che.nl/transfer

Laten we duidelijk zijn. Je komt naar de Christelijke Hogeschool Ede (CHE) om een beroep te leren. Je kiest daarmee voor de hoge kwaliteit en bevlogen docenten van de CHE. Bovenal kom je zoals je bent: als christen. Dat gaat je mooie ontmoetingen en diepgaande gesprekken opleveren. Het is een waardevol onderdeel van je vorming als professional. Misschien verklaart dat wel de gezellige sfeer op de campus. Blijf dichtbij jezelf, kom naar de CHE!

DICHTBIJ JEZELF

Bedrijfskunde MER • Human Resource Management • SPH • MWD • Leraar Basisonderwijs • Verpleegkunde
Godsdienst Pastoraal Werk • Leraar Godsdienst/Levensbeschouwing • Journalistiek • Communicatie

Een **trauma** kun je beter niet verstoppen

"Nare ervaringen kunnen je in de greep blijven houden. Soms zonder dat je het zelf beseft. EMDR helpt je het verleden te verwerken!"
Ellen van Dorp, GZ-psycholoog.

Lees meer over EMDR op www.cruciaalggz.nl

Cruciaal GGZ

- Persoonlijke hulpverlening
- Vanuit een christelijk perspectief
- Door ervaren professionals
- Geen wachtlijst

088 111 9 000

Cruciaal christelijke ggz

Cruciaal is onderdeel van Lelie zorggroep

Alleen red je het niet meer!

Psychische problemen, spanningen en zorgen van allerlei aard kunnen je boven het hoofd groeien. Het is goed om er over te praten. Het maatschappelijk werk van Stichting Schuilplaats biedt vanuit een christelijke identiteit hulp bij: relatie- en opvoedingsproblemen, psychische problemen, psychosomatische problemen, seksuele problemen en (rouw/incest) verwerkingsproblematiek.

Problemen spanningen zorgen

Algemeen advies en informatie:
(0318) 54 78 70

schuilplaats

T (0318) 52 61 23 Veenendaal
E info@stichtingschuilplaats.nl
I www.stichtingschuilplaats.nl

Andere hulpverleningslocaties:

Alblasserwaard & Vijfheerenlanden
(0184) 41 31 08
Ridderkerk
(0180) 41 46 66
Staphorst
(0522) 75 09 25
Woudenberg
(033) 286 13 40

Zeven weken na de aardbeving viel de kou in
en begon het licht te sneeuwen. Als op een teken

tilde een vader zijn zoon van de grond, blauw,
en droeg hem op een deken tot buiten het kamp,

naar Moria, waar een struikje stond. Hij had geen mes
om mee te steken, geen vuur, geen gekloofd hout.

De vader hurkte neer, de jongen had geen kracht meer
om te spreken. Zij hoorden niets dan sneeuw.

Maarten van Aes

© Thomas Werk, Klage, 2006.
c/o Pictoright Amsterdam.

Ik val niet uit zijn hand

TEKST: MAARTEN BOERSEMA, THEOLOOG EN TEKSTSCHRIJVER, LID VAN DE GKV ZWOLLE-NOORD ///

‘Als je een succesverhaal zoekt, dan moet je niet bij ons zijn. Ik bedoel dan een verhaal van iemand die ziek is geworden – die door God is stilgezet – en er sterker uit komt dan hij was voor zijn ziekte. Voor zo’n verhaal ben je bij ons niet aan het goed adres. Het zou geen recht doen aan de werkelijkheid.’

Aan het woord is de christelijk-gereformeerde predikant Bert Renkema. In 2008 verhuisde hij met zijn vrouw Miranda en hun drie kinderen van Haarlem naar Hilversum. Nu, vijf jaar later, is hun leven anders dan zij zich dat bij de verhuizing hadden voorgesteld. Bij Bert werd in de zomer van 2012 een goedaardige tumor ontdekt bij de hersenen en hij moest neurochirurgische operaties ondergaan. Op dit moment zijn de operaties achter de rug, maar de spanning en onzekerheid blijft.

Tijdens de eerste operatie, die risicovol was en ruim achttien uur duurde, zorgden complicaties voor een beschadiging van de aangezichtszenew, waardoor Berts gezicht halfzijdig verlamd raakte. Sinds die operatie zijn er daardoor grote beperkingen, onder andere op het gebied van gehoor, evenwicht en motoriek, gezichtsvermogen en vooral ook spreken. Bert en Miranda wachten momenteel op de resultaten van een inmiddels uitgevoerde tweede operatie; de uitkomst is nog onzeker. De vraag is of Bert zodanig zal herstellen dat hij weer kan preken en weer aan het werk kan als predikant.

Waaromvraag In het afgelopen jaar hield Miranda een weblog bij waarop ze berichtte over de medische situatie

van Bert, maar ook woorden gaf aan haar gevoelens, gedachten en geloof in deze moeilijke maanden. Ondanks deze openheid op het internet twijfelden ze over dit interview omdat ze geen pasklare theologische antwoorden hebben op de vraag bijvoorbeeld waarom Bert zijn ambt, waardoor hij door God geroepen is, niet meer kan uitvoeren.

‘Als je een succesverhaal zoekt, dan moet je niet bij ons zijn’

‘We zitten nog middenin het proces om een manier te vinden om met wonden om te gaan,’ zegt Miranda. Bert vult aan: ‘We zijn echt nog aan het zoeken. Maar in die zoektocht heb ik nooit de waaromvraag gesteld in de zin van: God, waarom overkomt mij dit? Ik heb God nooit ter verantwoording geroepen, want ik weet dat aan christenen het lijden niet voorbij gaat.’ Hij illustreert dit met een voor hem veelzeggend voorbeeld. Er zijn in het afgelopen jaar veel mensen geweest die uit medeleven de opmerking maakten: ‘Waarom moet dit jullie overkomen?’ Bert antwoordde dan vaak met een tegenvraag: ‘Waarom ons niet eigenlijk?’

Diepere betekenis De waaromvraag hield Bert dus niet zo bezig. Wel rees

bij hem vaak de vraag naar de zin van wat hem en daarmee zijn gezin is overkomen. ‘Het afgelopen jaar lijkt een verloren jaar en voor mijn gevoel is dat het ook. Ik heb wel dingen meegemaakt die kostbaar en waardevol zijn, die van betekenis zijn. Maar een antwoord op de vraag naar de zin van deze tijd heb ik niet.’

Miranda knikt en vult dit aan met een ervaring uit het afgelopen jaar. Soms proberen mensen ons te bemoedigen door te zeggen: ‘Als je maar veel bidt, dan geneest hij wel weer. Het komt wel weer goed. Later zul je begrijpen waarom dit moest gebeuren.’ Even laat ze een stilte vallen. ‘Maar er zijn zoveel voorbeelden in de Bijbel waarin mensen de betekenis helemaal nooit hebben begrepen.’ Bert: ‘Maar ik hoef gelukkig ook niet actief te zoeken naar een antwoord op de vraag wat hier de bedoeling van is. Ik geloof dat je soms geen antwoorden krijgt omdat we leven in een gebroken wereld. Door die gebrokenheid kunnen ons dingen overkomen zonder dat daar altijd een diepere bedoeling voor onszelf achter hoeft te zitten.’

Niets van onszelf Hoewel ze de vraag naar de betekenis en de zin van wat hen is overkomen niet kunnen beantwoorden, zijn hun gedurende de periode wel andere fundamentele zaken duidelijk

Bert en Miranda Renkema ///

Grote vragen Op de vraag of ze zich altijd voor God hebben kunnen openstellen, antwoordt Bert in alle eerlijkheid. 'Vaak wel. Maar er zijn momenten geweest dat ik het niet kon. Ik heb gewoon dagen gehad dat ik lichamelijke pijn had en dat ik niet met geestelijke zaken bezig kon zijn. Ik was in die dagen zo gefixeerd op wat mij lichamelijk overkwam dat er geen ruimte was voor omgang met God.' Op deze woorden van Bert volgt een soort korte schuldbelijdenis. 'Misschien dat ik voorheen, als predikant en pastor, wel eens te gemakkelijk tegen mensen heb gezegd dat ze in moeilijke perioden juist bij God moesten zijn en moesten bidden. Maar nu realiseer ik dat je soms echt geen contact met God kan maken.'

'Ik heb God nooit ter
verantwoording geroepen, want
ik weet dat aan christenen het
lijden niet voorbij gaat'

Miranda haakt in op die woorden door te zeggen dat ze daar verschillend in stonden. 'Ik heb die lichamelijke moeiten niet zelf gevoeld, ik stond ernaast – dat maakt misschien dat ik wat meer gelegenheid had om dingen, ook in geloof, te overdenken.' Soms hielpen preken haar daarbij. Zoals een preek over Prediker 7:2, waar staat dat het beter is in een huis van rouw te zijn dan in een huis vol feestrumoer. 'Dat lijkt een rare uitspraak, maar wat die tekst wil zeggen is dat je in moeilijke perioden van het leven gedwongen bent om stil te staan, dat je juist dan met grote vragen geconfronteerd wordt. Juist in die diepte heb je een kans om meer van Gods liefde te leren, om wijsheid op te doen, zoals die tekst zegt, en dat is wat ik graag wilde.'

geworden. Bert: 'Ik heb geleerd dat ziekte, tegenslag, lijden en onmacht een mens niet vanzelfsprekend dichter bij God brengen. Als God mij niet had vastgehouden, dan had ik het geloof allang losgelaten.'

Er valt een stilte. 'Voor mijn ziekte zat er al niet veel van mezelf in, maar nu zit er helemaal niets meer in van mijzelf.' Miranda herkent zijn woorden. 'Mensen hebben wel eens gezegd dat ze het knap van ons vonden dat we zo dicht bij God konden blijven. Maar dat was helemaal niet knap want dat was echt niet onze

verdienste. God heeft ons vastgehouden. Dat is bijzonder om te ervaren en geeft moed voor een andere keer. God is en was de sterke grond onder de afgelopen periode.' Op de vraag of het haar dan alleen passief is overkomen, vult Miranda zichzelf aan: 'De allerdiepste grond onder mijn leven is de zekerheid dat ik nooit uit Gods hand val, en die zekerheid ligt vast buiten mij, dat is puur genade van God. Wel was het een bewuste keuze om in alles wat er gebeurde te proberen dicht bij Hem te blijven, ik had me ook voor God af kunnen sluiten.'

Psalmen Ze onderstreept dit door te vertellen dat ze ontdekt heeft dat de blijdschap die je in God hebt en de relatie met God niet afhankelijk zijn van de omstandigheden. 'De blijdschap in God is een blijdschap niet om wat Hij geeft, maar om wie Hij is. Dat is een lijn die je in veel psalmen terugziet, bijvoorbeeld in Psalm 16, Psalm 4, Psalm 131. Juist te midden van moeilijke omstandigheden spreken die psalmen van blijdschap en van veiligheid en rust bij God. Psalm 4 zegt: die veiligheid en vrede van de Here God is mij meer waard dan wat ook, daarmee heb ik eigenlijk alles. En ook Psalm 23 zegt zoiets: hoe de omstandigheden ook zijn, 'mij ontbreekt niets'. Dat is een heel mooie lijn die heel sterk voor ons is gaan leven en waar we houvast in hebben gevonden'.

Overgave Echt iets nieuws hebben Bert en Miranda niet geleerd. 'Theologisch wisten we dit natuurlijk allemaal best. Maar nu hebben we ervaren dat het ook zo is, want er is een verschil tussen het verstandelijk weten en je er zelf aan overgeven. Het vraagt om overgave om je in slechte dagen ook aan Hem toe te vertrouwen.' Bert merkt daarbij op dat hij ontdekte dat veel mensen, ook christenen, het moeilijk vinden met ziekte of tegenslag om te gaan. 'Als het goed gaat, dan zien en ervaren ze God. Maar als het niet goed gaat, dan raken ze in paniek en weten ze het niet meer zo goed. Dan verbind je dus eigenlijk voorspoed in je leven met Gods zegen en nabijheid. Maar wanneer er lijden in je leven komt, dan zijn die zegen en nabijheid er niet minder.' Miranda zegt dat dit ook een reden was om wat langer door te schrijven in de nieuwsbrieven en de blogs: 'Door wat meer te laten merken van wat er in ons omging, meer dan alleen de medische stand van zaken, hoopten we dat we ook anderen misschien wat konden bemoeidigen.' Zelf hebben Bert en Miranda ook

vaak de hulp van anderen nodig gehad. Bert: 'Ik leefde een lange tijd op gebed van anderen. Ook het omzien uit de kring van collega's heeft ons geholpen. Ze kwamen heel vaak ongevraagd op het goede moment langs. Daar heb ik Gods hand in gezien.' Als Bert Deo Volente over een paar maanden weer als predikant aan het werk mag, dan is dit iets wat hij mee zal nemen. 'Als je het hebt over de vraag hoe je het lijden een plek kunt geven in de gemeenschap, dan weet ik niet precies hoe je dat moet doen. Ik denk dat het niet altijd te organiseren valt. Maar dat we in de gemeente aan elkaar gegeven zijn om elkaar te dragen en met Gods Woord verder te helpen, dat heb ik zelf in de afgelopen tijd wel op een heel bijzondere manier ervaren.' Tegelijk was er juist op dit punt soms ook spanning. Aan de ene kant waren ze gewone gemeenteleden die te kampen hadden met ziekte en tegenslag. Aan de andere kant had Bert als predikant een ambtelijke taak in diezelfde gemeente en voelden ze zich bezwaard omdat ze de gemeente niet konden dienen.

Realistisch De afgelopen maanden zullen in de toekomst zeker invloed hebben op zijn pastorale werk en op zijn preken. Bert en Miranda herkennen zich in de woorden van Henri Nouwen, die schrijft dat gebrokenheid niet alleen iets is om

verdriet van te hebben, maar ook zorgt voor meer empathie. 'Je kunt daardoor inderdaad sneller van hart tot hart met mensen spreken, en dat werkt ook andersom. Als je in een kwetsbare periode zit, heb je diepgaande gesprekken met mensen die bij jou komen, maar mensen komen ook sneller met eigen moeite bij jou. Het creëert openheid.'

'Wanneer er lijden in je leven komt, dan zijn Gods zegen en nabijheid er niet minder'

Of Bert ooit weer als dominee aan het werk kan, is nog hoogst onzeker. Er klinken woorden als echo terug. 'We zijn onderweg naar een nieuwe wereld, maar onderweg ernaartoe ontmoet je gebrokenheid. Sommigen noemen dit neerslachtig, maar ik noem het realistisch. Maar dat betekent niet dat het gemakkelijk is. Ik zou het verschrikkelijk vinden als ik niet meer terug kan komen.' 'De liefde voor het werk is misschien in deze periode nog wel meer gegroeid,' zegt Miranda. Bert knikt en vertelt enthousiast hoe hij bezig is met een preek voor de startzondag, die iemand anders dan zal voordragen. Hij voegt daar aan toe: 'We kijken gespannen uit naar wat God gaat geven.'

ADVERTENTIE

Steun Aix met uw gift!

Kunnen de meer dan 100 theologie studenten in Zuid-Frankrijk ook dit jaar weer op uw gift rekenen?

FACULTE JEAN CALVIN
Institut de Théologie Protestante et Evangélique

NL04 INGB 0003490687

stichting KAMPEN AIX-EN-PROVENCE

info@kampen-aixenprovence.nl | kampen-aixenprovence.nl

Benin dankt! Dankt u mee?

De kerk in het arme Afrikaanse land Benin maakt grote stappen in zelfstandigheid. Prachtig: Gods Geest werkt! Dank mee met Mariëtte en andere Beninse christenen voor de kerk in Benin. De kerk mag Jezus' liefde volop uitdelen, in woorden en daden. Geef voor deze kerk.

Vit dankbaarheid!

DE VERRE NAASTEN

DEVERRENAASTEN.NL/DANKDAG2013 GIRO 36 36 00

Op weg helpen

PSYCHOLOGISCHE HULPVERLENING BIJ:

- Depressiviteit en angst
- Identiteitsproblemen
- Relatie- of opvoedingsproblemen
- Traumaverwerking
- Burn-out
- Seksuele (verslavings)problemen

Hoe?
Individuele therapie, partnerrelatie-therapie, gezins-therapie, EMDR, groepstherapie: 'Leven met Aandacht': in acht sessies bieden wij een aandachtgerichte cognitieve therapie aan, waarin wordt aangesloten op de christelijk meditatieve traditie.

Nieuw: e-health bij angst en depressie.

Waar?
Houten, Zwolle en Rotterdam.

Voor meer informatie:
Telefoon: 030-6377071
E-mail: info@stagg-ngk.nl
Website: www.stagg-ngk.nl

STAGG
STICHTING VOOR AMBULANTE
GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG

De STAGG is in 1970 opgericht vanuit de Nederlands Gereformeerde Kerken. **Wij zijn HKZ gecertificeerd.**

Postadres : Burg. Meijboomstraat 22, 2231 LC Rijnsburg
Telefoon : (071) 402 06 92
E-mail : info@steunpuntbijbelstudie.nl
IBAN nummer : NL74INGB0000839484 t.n.v. Geref. Bijbelstudiebond te Bedum

Gemeenteschetsen Werkcongres

WegWijs www.steunpuntbijbelstudie.nl

Bijbelstudie-uitgaven Bijbelstudiedag

De Bijbel lezen, uit de Bijbel leren en vanuit de Bijbel leven. Daar draait het om bij het Steunpunt Bijbelstudie. Om een gereformeerd geluid te laten horen aan betrokken christenen in de vorm van bijbelstudiematerialen en bijeenkomsten.

In het blad **WegWijs** wordt iedere twee maanden een bepaald thema belicht. Op de **website** wordt een overzicht gegeven van de activiteiten en publicaties van het Steunpunt, en kunnen de **Gemeenteschetsen** worden gedownload. Deze producten zijn uitermate geschikt voor gezamenlijke bijbelstudie. En in het **werkcongres** en de **Bijbelstudiedag** krijgt de doelstelling: betrokken Christenen wegwijs maken in de Bijbel, heel letterlijk vorm en inhoud.

Waar is God als het leven je verwondt?

TEKST: BRAM BEUTE, ADVISEUR BIJ DVN, PARTTIME PREDIKANT VAN DE GKV NUNSPEET EN REDACTEUR VAN DE REFORMATIE ///

Waar is God als het leven je verwondt? Als er iets ergs gebeurt, schokt het je vertrouwen in de wereld om je heen. Ook je geloof in God wordt geschokt. Je kunt je geloof sterker en reëler gaan beleven, maar het kan ook zijn, soms zelfs tegelijkertijd, dat geloven ingewikkelder wordt, minder vanzelfsprekend.

De Bijbel laat verschillende manieren zien waarop gelovigen reageren op lijden dat hen treft. Ook de troost die zij zoeken in hun geloof is heel divers. Die diversiteit zie ik lang niet altijd terug als ik christenen hoor spreken over het leed waar zij mee te maken hebben en minder nog als christenen elkaar proberen te troosten. Daarmee doen ze soms zichzelf, de ander en God tekort.

‘Geloven en lijden worden op verschillende momenten en door verschillende mensen verschillend beleefd’

Geloven in God en getroffen worden door lijden is verwarrend. Het is niet te begrijpen dat er kwaad is dat mij treft als God goed en almachtig is, want als het werkelijk kwaad is dat mij overkomt, hoe kan de goede, almachtige God dat dan laten gebeuren? ‘Er is kwaad dat mij overkomt, God is goed en God is almachtig.’ Deze drie uitspraken kunnen logisch gezien niet alle drie tegelijk waar zijn en toch houden

christenen ze alle drie overeind. Dat is niet allereerst een logisch probleem, maar een raadsel dat ons bestaan raakt. Hoe kan ik een almachtige, goede God vertrouwen terwijl zulk groot lijden mij treft?

Om daar uit te komen, kan het helpen een van de uitspraken over het kwaad, Gods goedheid en Gods almacht te nuanceren of te relativiseren. Als je dat voor elk van die uitspraken doet, kom je tot drie manieren van omgaan met lijden die je ook in de Bijbel terugvindt. Deze drie manieren wil ik in dit artikel schetsen. Niet om uiteindelijk tot de beste manier te komen, maar om iets te laten zien van hoe de veelheid aan emoties en denken over lijden ook een plaats hebben in de omgang met God. Het past bij de dynamiek van het leven, juist ook van het leven met God, dat geloven en lijden op verschillende momenten en door verschillende mensen verschillend worden beleefd.

God is groter dan het kwaad

Een jongetje valt. Hij huilt hard. Zijn moeder trekt hem naar zich toe en geeft een kusje op zijn knie. ‘Over,’ zegt ze. Het kind stopt met huilen. Even

was het in paniek door de schrik en de onverwachte pijn. Maar de rust en de aandacht van de moeder maken alles weer goed.

God is net zo’n trooster. In Jesaja staat: ‘Zoals een moeder haar zoon troost, zo zal Ik jullie troosten’ (66:13). Als je hele wereld wankelt, is God een veilige schuilplaats, vast als een rots. En daarop sta je stevig (zie bijvoorbeeld Ps. 62:2,7). Als je het zelf niet meer weet, zegt Jezus: ‘Kom naar Mij, jullie die vermoeid zijn en onder lasten gebukt gaan, dan zal Ik jullie rust geven’ (Mat. 11:28). En zo zijn er ook de woorden en beelden van Psalm 23: God als de goede Herder die mij niets tekort laat komen. Die psalm wordt vaak gezongen en gelezen als het mensen juist aan heel veel lijkt te ontbreken en de wanhoop nabij zijn. Juist in het lijden zingen christenen liederen van kinderlijk vertrouwen op God die hen wel op de juiste weg zal brengen, ‘wat de toekomst ook brengen moge.’

Gelovig schuilen Dit kinderlijk gelovig schuilen gaat samen met het vertrouwen dat het lijden dat ons treft niet het laatste woord heeft. Het lijden kan op verschillende manieren plaatsvin-

'Zoals een moeder haar zoon troost, zo zal Ik jullie troosten' (Jesaja 66:13).

al geloof je dat God alles in zijn hand heeft, daarmee is de pijn niet over, zoals bij dat jongetje dat een kusje kreeg op zijn zere knie. Hoe kun je troost vinden voor de pijn die blijft?

'Er is kwaad dat mij treft, maar dat kwaad heeft niet het laatste woord'

Soms, en beslist niet alleen na een begrafenis, leidt dat tot een heel nieuw perspectief, waarin wat mensen eerder tot troost was, hen nu juist boos of vertwijfeld maakt. Wie is God eigenlijk als Hij alles in zijn hand heeft maar dit leed toelaat? Is Hij echt in mij geïnteresseerd?

Twijfel Ik maak het niet zo vaak mee dat in de kerk deze vragen hardop worden gesteld. En als het wel gebeurt op een gespreksgroep of kring, krijgt de vragensteller vaak snel een 'troostende' Bijbeltekst voorgehouden. Die tekst is echter op dat moment helemaal niet troostend, maar eerder verplichte kost die de vragensteller maar moet slikken. En dat is erg, want er is veel ruimte om vragen en twijfels te uiten naar God toe. Het hele boek Job is daaraan gewijd. Job zegt vreselijke dingen tegen God. Bijvoorbeeld: 'Hij teistert mij als een stormwind, zonder reden brengt Hij mij steeds nieuwe wonden toe (...) Gaat het om kracht, dan is Hij de sterkste, gaat het om recht, dan zegt Hij: "Wie daagt Mij voor de rechter?"' Het is goed te begrijpen dat dat voor Jobs vrienden niet om aan te horen is. Zij willen Job uitleggen hoe God echt is. Ze willen hem voorhouden dat God echt wel goed en rechtvaardig is en dat Hij echt wel te vertrouwen is. Maar daar schiet

den. In de Bijbel wordt het lijden soms gezien als Gods straf. Dat is pijnlijk, maar ook bemoedigend; dat je het overkomt, is een teken dat God om je geeft en bezig is je te vormen (zie bijvoorbeeld Spr. 3:12; Opb. 3:19). Daarmee vergelijkbaar is wat Paulus schrijft in de Romeinenbrief (8:28): alles wat de gelovige overkomt, draagt bij aan het goede, namelijk het evenbeeld worden van Gods Zoon. In hetzelfde hoofdstuk relateert Paulus ook op een andere manier het kwaad door te zeggen dat 'het lijden van deze tijd in geen verhouding staat tot de luister die ons in de toekomst zal worden geopenbaard' (Rom. 8:18, 28-29). Er is kwaad dat mij treft, maar dat kwaad heeft niet het

laatste woord. God is groter en liefdevoller dan het leed dat mij treft.

Is God wel goed?

In de paniek of in de schok van het leed dat hen plotseling treft, voelen veel mensen het verlangen om als een klein kind bij God te zijn. Je ziet het nogal eens bij het overlijden van een geliefde. De dagen voor de begrafenis wordt er zo troost gezocht bij God. Maar enige tijd na de begrafenis lijkt die troost veel minder sterk. En dan gaan de nabestaanden andere dingen zeggen: 'Ik weet wel dat ze het nu goed heeft, maar ik zit hier nu maar alleen. Waarom moest dit nu eigenlijk gebeuren?' Ook

Drie Christus-gedichten (3)

**Maar niet de troostende, Godbewaarme, - niet de zachte
hand op het voorhoofd en de zachte stem -
zo weet ik ook niets van hem, zo zou ik hem
zelfs niet herkennen in de lafste nachten**

**als weke vleugels samenklappend waar
ik lig en mij niet meer verweer - nee, hij
komt aarzelend en dom lachend dichterbij
en zegt niet, weet ook niets te zeggen, maar**

**wanneer ik hem aankijk en niemand meer ben
en zo van ieder ding het begin zie en
al wat ik dacht, wist, schilfert van mij af,**

**dan is later nog het enige dat ik weet:
geen God heeft als hij bloed van angst gezweet
en was erger mens voor hij zich overgaf.**

Hans Andreus, Verzamelde gedichten. Amsterdam, 2004.

Job niets mee op en dat laat hij ook in scherpe bewoordingen weten. En hij heeft gelijk. Hij heeft met al zijn protesten juist van God gesproken, in tegenstelling tot zijn vrienden. Job moet zelfs voor zijn vrienden bidden om Gods woede te doen bedaren (Job 42:7-8).

Klagen Klagen en protesteren bij God om het leed dat hen treft, hoort ook bij het leven van gelovigen. Dat kun je zien in de Psalmen, in Klaagliederen en bij Jeremia. De ervaring van door God verlaten zijn mag voor God bestaan. Ook Jezus vond in Getsemane geen troost in de gedachte dat God alle dingen in zijn hand houdt en dat alles goed zou komen. Hij werd juist doodsbang toen er een engel uit de hemel kwam om Hem te versterken (Luc. 22:42-44). Toen wist

Hij dat het lijden echt kwam. Hij klaagde ook aan het kruis 'Mijn God, mijn God, waarom heeft U mij verlaten?'

God is onze kwetsbare lotgenoot

Behalve als een klein kind schuilen bij God en klagen en protesteren is er nog een derde vorm van omgaan met God in het lijden die ik hier wil noemen. Deze manier heeft te maken met hoe we aankijken tegen Gods almacht. Betekent Gods almacht inderdaad dat God alles kan en dus ook alle leed zou kunnen tegenhouden? Om die vraag te beantwoorden, richt ik me op een andere vorm van troosten, namelijk de troost van lotgenoten. Wie er op een afstand naar kijkt, zou kunnen denken dat je er weinig mee

opschiet als er iemand een beetje met je meehuult. Maar de praktijk leert anders. Google even op internet en je vindt lotgenotengroepen voor mensen met een spierziekte, nabestaanden na een zelfdoding, ouders van kinderen met autisme, familieleden van iemand met een lichamelijke handicap, enzovoort.

Kwetsbaar Ook in mijn eigen leven zijn er geen mensen die mij zo getroost hebben als de mensen die mijn leed deelden, omdat het ook hun leed was. Delen van leed maakt de pijn en het verdriet niet minder, maar relateert de wel. Ik ben niet langer alleen in mijn lijden. Weinig is zo troostend als iemand die precies lijkt te begrijpen wat je bedoelt als je praat over je pijn, omdat hij of zij het zelf ook meegeemaakt heeft. Zonder gêne kun je samen huilen, je boosheid en frustraties uiten en je angsten benoemen. Het is niet raar, want we zitten allemaal in hetzelfde schuitje. En gek genoeg kun je ook nergens zo hartelijk lachen om je pijn als met lotgenoten. Anderen zouden schrikken als ze je zo zagen lachen om je lijden. Het lijkt te hard, te grof. Maar voor de lotgenoten is het een uiting van de blijdschap dat je deze rottigheid niet alleen doormaakt.

**'Er is veel ruimte om vragen en
twijfels te uiten voor God'**

Een lotgenoot kan alleen een trooster zijn omdat hij of zij zelf ook kwetsbaar is. Alleen wie zijn eigen wonden, onzekerheid en wanhoop toont, kan zo een ander helpen in zijn of haar pijn. Alleen gewonden kunnen zo andere gewonden troosten.

God lijdt En zo kan God ons óók troosten. God is niet onkwetsbaar en onaantastbaar. Hij kent ons lijden

van binnenuit. 'Want de hogepriester die wij hebben is er een die met onze zwakheden kan meevoelen, juist omdat Hij, net als wij, in elk opzicht op de proef is gesteld, met dit verschil dat Hij niet vervallen is tot zonde' (Hebr. 4:14). In Jezus komt God zelf naar ons toe en wordt duidelijk wie God is: Hij is zijn evenbeeld. Door de Zoon leren we de Vader pas echt kennen. We zien Hem, vervuld van liefde voor zijn vijanden, lijden en sterven. Zo is God. God lijdt doordat Hij liefheeft.

Wie erop gaat letten, ziet hoe de Bijbel telkens weer vertelt hoe God lijdt door zijn liefde voor de mensen en deze wereld. Al in de tijd van Noach toen 'alle mensen op aarde slecht waren.' God kreeg er toen 'spijt van dat Hij mensen had gemaakt en voelde zich diep gekwetst' (Gen. 6:5,6). God heeft mensen lief en als mensen niet uit die liefde leven maar Hem afwijzen, raakt Hem dat diep. Dat is een eindeloos refrein in het Oude Testament. Telkens weer wordt God geraakt doordat Israël zich van Hem afkeert en doordat het volk zo niet alleen Hem, maar ook zichzelf tekort doet en te gronde richt (bv. Hos 7:8,9).

Van binnenuit In het boek Hosea zie je misschien wel het scherpst hoe God lijdt door zijn liefde. De relatie tussen God en zijn volk wordt er geschetst als een liefdesrelatie waarin de vrouw haar man bedriegt. Alle emoties die een bedrogene in zo'n situatie kan hebben, heeft God in Hosea ook: gekwetstheid en verontwaardiging omdat zijn liefde zo versmaad wordt; woede en verlangen om te straffen en om wraak te nemen. Maar ook weemoed naar vroeger tijden en de hoop dat het weer wordt zoals het was. Liefhebben betekent lijden. Ook voor God.

'Alles van waarde is weerloos,' dichtte Lucebert ooit. Het meest waardevolle in deze wereld is de liefde en wie liefheeft,

heeft geen verdediging tegen alles wat die liefde raakt. God ook niet. Niet omdat Hij niet almachtig is, maar omdat Hij wil liefhebben. En zo is God ook onze lotgenoot geworden.

God kan zich identificeren met mannen en vrouwen die door hun echtgenoten bedrogen zijn. Hij weet precies hoe dat voelt. God weet wat het is om je kind te verliezen aan de dood. God kent het verdriet om kinderen die niet zijn weg willen gaan. Jezus Christus, de Zoon van God, weet hoe het voelt om van God en mensen verlaten te zijn. Hij kent het gevoel bespot en uitgekotst te worden. Hij weet hoe het is om door godsdienstige leiders veroordeeld te worden als godslasteraar, als scheurmaker die het volk in verwarring brengt. Hij kent de angst voor pijn en dood van binnenuit. Hij weet wat het is om helemaal niets meer te kunnen dan ademen, om straks te moeten sterven. Jezus is onze Lotgenoot.

Loser Dat kunnen we ook van de Geest zeggen. Hij deelt in ons lijden. Als wij niet meer weten wat we moeten zeggen, pleit Hij voor ons met woordloze zuchten (Rom. 8:26) Zo werkt Hij ook in de gemeente. Gods kracht en wijsheid worden zichtbaar in zwakheid en dwaasheid. Door het lijden heen komen Gods kinderen tot heerlijkheid.

God de Drie-enige is in ons lijden onze Lotgenoot. Daarmee is ons lijden niet voorbij, maar het geeft wel troost. De angst voor lijden, pijn en dood kan minder worden: ik ga er niet alleen doorheen. De Geest lijdt met mij mee. Ik deel in het lijden van Christus en mag zo hopen te delen in zijn opstanding. Prachtig wordt de verbondenheid aan Christus ook uitgedrukt in het gedicht van Hans Andreus (zie pag. 38). Als alles van mij afschilfert, ontmoet ik Hem.

'Juist als ik niets meer in
handen heb, kan ik hem, de
Gekruisigde, ontmoeten'

Het is niet nodig dat ik nog iets weet, begrijp, kan formuleren, maar juist als ik niets meer in handen heb, kan ik hem, de Gekruisigde, ontmoeten. Hij overwon niet door sterker te zijn, maar door zwak te zijn. Juist als ik het gevoel heb een complete loser te zijn, wordt het voor mij mogelijk dichter dan ooit bij de grootste Loser ter wereld te komen. Als ik zwak ben, ben ik sterk. God heeft het zwakke en het dwaze van deze wereld uitgekozen om zijn kracht en wijsheid in uit te laten komen. Te beginnen bij Jezus Christus en vervolgens ook bij mij.

ADVERTENTIE

PASTORAAL DIACONAAL CENTRUM

de Herberg

Pastoraal Diaconaal Centrum de Herberg te Oosterbeek wil als verlengstuk van de christelijke gemeente pastorale zorg bieden aan gemeenteleden die om uiteenlopende redenen afstand moeten nemen van de thuissituatie. Samen met vrijwilligers biedt een kleine groep professionele begeleiders aan volwassenen een plek om op adem te komen.

UITRUSTEN

KEUZES MAKEN

BEZINNEN

ZOEKEN NAAR VERDIEPING

Een periode in de Herberg

*... momenten van rust,
... Gods Woord gaat open en wordt overdacht,
... samen zingen, samen bidden,
... aandacht voor elkaar,
... krijgen van een bemoediging.*

Het heeft me dicht bij God en mezelf gebracht.

026-3342225

www.pdcdeherberg.nl

Voor ons werk zijn wij mede afhankelijk van bijdragen van diaconieën en particulieren. Steun ons door uw bijdrage te storten op 3022.63.330 t.n.v. Stichting De Pietersberg.

CROSSROADS VAKANTIES

ACTIEVE CHRISTELIJKE VAKANTIES VOOR TIENERS EN JONGEREN VAN 9-28 JAAR!

Binnenkort komt het nieuwe programma uit. Vraag nu alvast de nieuwe brochure aan via www.wijwetenwaar.nl

Het briefkaartje

TEKST: KEES VAN BAARDEWIJK, LID VAN DE NGK APELDOORN ///

Achter een nietig voorwerp kan een hele geschiedenis, soms een tragedie, schuilgaan.

Het is veertien mei. In een impuls pak ik het familieplakboek en licht er een kaartje uit. Hét briefkaartje, gestempeld Rotterdam en gedateerd 13 mei 1940. 'Geliefde kinderen,' staat erboven. Opa stuurde het aan zijn kinderen in Amsterdam en toen het op veertien mei daar aankwam, was opa dood. Uiteengereten door een bom die het huis binnengedrongen was.

Met het kaartje in handen ben ik zomaar weer terug in Rotterdam, op 14 mei 1940, vroeg in de middag. Ineens was daar een gruwelijk gedreun van overvliegende zware vliegtuigen en direct daarna het vreselijke geluid van meedogenloos inslaande, fluitende en krijssende bommen.

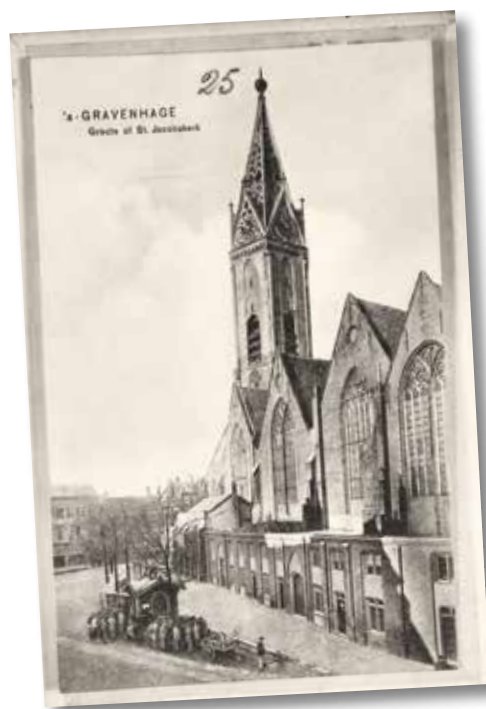
Wij woonden vlakbij de brandhaard. Ons huis schudde en trilde, het leek voorover te vallen. Ik rilde en beefde

en was ziek van de buikpijn, o, die mateloze angst! Niet lang daarna jagen stromen radeloze mensen door de straat, weg willen ze van het inferno in de binnenstad.

Toen gebeurde het allerergste. Er werd gebeld en een man stotterde dat opa omgekomen was. Een brisantbom had hem en andere bewoners van de Bergstraat gedood. Mijn vader en moeder stonden verloren in de kamer, armen om elkaar heen; ze huilden wanhopig. Wij als kinderen schuilden bij elkaar. Die twee dingen: die hel die om mij heen woedde en mijn ouders, verloren in hun verdriet – ze staan in mijn geheugen gegrift.

Opa was altijd vast verzekerd geweest van zijn toekomst bij God; onze ouders troostten en omhelseden ons weer. Maar dat wanhopige moment zal ik nooit meer vergeten. Het komt elke keer weer boven als ik dat simpele briefkaartje pak.

'Dat wanhopige moment zal ik nooit meer vergeten'

Schuilen bij God en bij elkaar

TEKST: NAAM BIJ DE REDACTIE BEKEND ///

Vóór de diagnose was er angst en vertwijfeling. Na de diagnose probeerde ik van wanhoop tot overgave te komen, bereid het te dragen. En al die tijd waren er de kerkdiensten. Dwars door alles heen gebeurde daar waarvoor we bij elkaar komen. Het verraste me en het gaf rust en houvast. Deze ontdekking probeerde ik naar onze gemeente te verwoorden:

Tijdens de ziekte en na het sterven van mijn dochter kreeg ik veel bemoedigingen en liefdevolle aandacht uit de gemeente. Daar wil ik u hartelijk voor bedanken. Nog meer werd duidelijk hoe belangrijk u allen voor me bent. Juist als het heel moeilijk en verwarrend is in je leven, zijn daar toch de zondagse kerkdiensten waar alles 'gewoon' doorgaat en mag je 'meelif-

ten'. De zegen, het zingen, de troost, de bemoediging, het bij elkaar zijn, het bidden, het eren van onze Vader: het was eigenlijk schuilen bij God en bij elkaar. Dank!

'Dwars door alles heen waren er de kerkdiensten. Die gaven me rust en houvast'

Lijden om Christus' wil

Heb je wel eens een dreun gekregen, enkel en alleen omdat je trouw je Heiland wilt volgen? Dat hoeft niet altijd lichamelijk te zijn, er zijn meer manieren om je een flinke opdoffer te geven. Hoe ga je daarmee om?

TEKST: BAS LUITEN, PREDIKANT VAN DE GKV AMERSFOORT – DE HORSTEN EN HOOFDREDACTEUR VAN DE REFORMATIE ///

Prediker noemt het een grote leegte dat de wereld in veel opzichten op z'n kop staat. De mensen met de grootste ellbogen komen het verst en worden uiteindelijk eervol begraven, terwijl de eenvoudige maar rechtvaardige mensen over het hoofd worden gezien en na hun sterven snel vergeten worden. Rechtvaardigen valt ten deel wat zondaars verdienen en zondaars valt ten deel wat rechtvaardigen verdienen (Pred. 8:10 e.v.). Daar klopt niets van! En hoe tenenkrommend kan het zijn. Niet zelden zit je juist als christen aan de kant waar het pijn doet.

Verdragen Je kunt je baan erdoor verliezen. Als je plezier hebt in je werk en niet alleen mensen maar ook God daarin dient, kun je op een negatieve

manier bekeken worden. Net zoals Daniël overkwam. Hij deed zijn taken met toewijding en werd daarin gezegend, prompt kreeg hij te maken met jaloezie en vergaande onverdraagzaamheid. Zijn collega's pikten dat niet, zeker niet van een Jood. Zij wilden hun wereldje van eigenbelang, manipulatie en intriges niet opgeven. Wat hen betreft mocht Daniël eindigen in de leeuwenkuil. Zo ging dat en zo kan dat nog steeds gaan. Als christen kun je onuitstaanbaar zijn. Daar kun je zelf aanleiding toe geven, pas daarvoor op. Voel je niet beter en zie niet op anderen neer. Maar ook al ben je nog zo open en vriendelijk, je geloofshouding kan al voldoende reden zijn om negatief over je te rapporteren en je buiten te sluiten. Waar doe je goed aan als je solliciteert?

Zet je in je cv dat je christen bent? Dat kan in je nadeel zijn. Maar het is toch ook gek om het weg te laten? Ga je je schamen voor je Heer? Ik weet van een jongeman die werd geweigerd bij de commando's enkel en alleen omdat hij in een kleine groep op een gevaarlijke missie de eenheid zou kunnen verstoren met z'n bidden en Bijbellezende.

*'Niet zelden zit je juist als christen
aan de kant waar het pijn doet'*

Dat was een enorme teleurstelling voor hem. Zoiets gebeurt ongetwijfeld vaker bij sollicitaties, ook al zal het niet altijd zo gezegd worden. Heel onrechtvaardig voelt dat aan. De mooiste kansen kun je daardoor missen. Hoe verwerk je dat?

Wat God zei tegen Samuël lijkt me nog steeds een geweldige eyeopener. Die trouwe profeet paste ineens niet meer in de verwachtingspatronen van het volk, dus moest hij het veld ruimen voor een koning. Hij bad daarover tot de Heer, waarop hij dit antwoord uit de hemel kreeg: 'Ze verwerpen niet jou, maar Mij' (1 Sam. 8:7)! Daar zat de diepste reden, daarom moest Samuël weg, het ging niet om hem.

'Ons kruis moeten we niet slepen maar met ere dragen'

Paulus schrijft net zoiets. Als hij enorm veel moet lijden voor de gelovigen in Laodicea zegt hij dat hij in zijn lichaam aanvult wat aan Christus' lijden ontbreekt (Kol. 1:24). Dat klinkt eerst wat raar in de oren, Christus heeft toch alles volbracht? Ja, dat is zeker zo. Maar Hij wordt nog steeds verworpen. Paulus zit niet in de gevangenis omdat hij een saai mannetje is, nee, het gaat om zijn boodschap, om Jezus Christus. 'Ze verwerpen niet jou, maar Mij!' Dit kan een heel andere kijk op je situatie geven als je iets dergelijks overkomt. Dit is wat je kunt verwachten als je Jezus volgt. Hij heeft zijn leerlingen daar op voorbereid toen Hij zei: 'Wanneer de wereld je haat, bedenk dan dat ze Mij eerder haatte dan jullie. Ze hebben Mij vervolgd, dus zullen ze jullie ook vervolgen' (Joh. 15:18-20). Als je wordt verworpen om Hem, rekent de Heer dit als een daad die rechtstreeks Hem wordt aangedaan. Hij vroeg niet aan Saulus waarom hij de christenen vervolgde, maar Hij zei: 'Waarom vervolg je Mij?' (Hand. 9:4). Dan mag je als christen je rug rechten, om dit met ere te ondergaan. Petrus schrijft: 'Als u gehoond wordt omdat u de naam van Christus draagt, prijs u dan gelukkig, want dat betekent

dat de Geest van God in al zijn luster op u rust' (1 Petr. 4:14). Dat is een heel andere kijk. Ook al ben je boos en teleurgesteld over de mogelijkheden die je worden afgepakt, je bent niet iemand van de gemiste kansen, integendeel. Kennelijk ben je iemand in wie de Geest van God herkenbaar is. Petrus zegt: wat wil je nog meer? Dit is je nieuwe leven, waarin Christus tevoorschijn komt en dat tegen spot en leed bestand is. Verheug je daarover! 'Het is een blijk van Gods genade als iemand, doordat zijn aandacht op God gericht is, in staat is onverdiend leed te verdragen' (1 Petr. 2:19). Kruisdragen doe je nooit alleen, maar achter Jezus aan die nu regeert. Hij komt voor je op.

Sterven Toch heeft kruisdragen primair een andere betekenis. Dan gaat het niet over het kruis dat anderen op je leggen, maar om het kruis dat je zelf oppakt. Zo zegt Jezus het: 'Wie achter Mij aan wil komen moet zichzelf verloochenen, zijn kruis op zich nemen en Mij volgen. Want wie zijn leven zal willen behouden, zal het verliezen, maar wie zijn leven verliest omwille van Mij, zal het behouden' (Mat. 16:24,25). Dit is duidelijk het lijden om Christus' wil, een lijden waar je zelf voor kiest, het ingaan tegen jezelf, tegen je oude mens, vaak in stilte. Juist in een tijd van uiterlijke vrede, welvaart en liberale ruimdenkendheid kan dat innerlijk een heftige strijd zijn. Paulus schrijft in haast extreme bewoordingen hoe hij het nodig vond om al het ogenschijnlijk waardevolle in zijn leven als afval weg te doen om Christus te winnen en één met Hem te zijn. 'Ik wil Christus kennen en de kracht van zijn opstanding ervaren, ik wil delen in zijn lijden en aan Hem gelijk worden in zijn dood, in de hoop misschien ook zelf uit de dood op te staan' (Fil. 3:10). De oude mens is

onverzadigbaar, die begeert en consumeert tegen de klippen op. Als nieuwe mens heb je dat door, je zoekt naar hamer en spijkers om die oude natuur te kruisigen. Maar elke spijker sla je in je eigen vlees. Soms is Christus de enige die dat ziet. Hij zal je daar om prijzen en rijkelijk belonen. Maar het verborgen karakter hiervan maakt dat we dit lijden over het hoofd kunnen zien. Bidden voor vervolgte christenen is gemakkelijker, concreter. Bovendien zit daar niets in om je voor te schamen. Kennen we dit lijden? Hebben we hier woorden voor om elkaar hierin te bemoedigen? Het heeft er soms iets van weg dat de christen vandaag alleen nog maar in de overwinning wil staan.

'Als je wordt verworpen om Hem, rekent de Heer dit als een daad die rechtstreeks Hem wordt aangedaan'

Delen in de overwinning mag, zeker, maar opstaan in een nieuw leven zonder dat het oude sterft, bestaat niet. Vraag elkaar daar eens naar, niet alleen naar wat je doet voor Christus maar ook naar wat je voor Hem laat en wegdoet en hoeveel moeite dat kan kosten. Dan kun je elkaar misschien helpen uit allerlei verslavingspatronen of bij moeilijke keuzes. Gelukkig worden die nog gemaakt. Het komt voor dat een verkering wordt beëindigd om Jezus' wil, omdat het niet mogelijk blijkt Hem samen te volgen ondanks het gevoel van onderlinge verbondenheid. Ik weet van mensen die om Christus' wil hun baan opgaven omdat van hen werd verwacht dat ze klanten zouden misleiden. Iemand bij de bank verliet zijn toppositie omdat hij voor zijn geweten niet mee kon gaan in de spiraal van steeds grotere risico's met andermans geld. Ik ken de homofiel

De oude mens begeert en consumeert tegen de klippen op. Afrekenen met die neiging in jezelf is spijkers in je eigen vlees slaan. ///

die in geloof besloot in de eerste plaats christen te zijn en te kiezen voor een leven in seksuele onthouding omdat hij alleen wil ontvangen wat duidelijk van God komt. Stuk voor stuk ingrijpende, pijnlijke beslissingen die een wond achterlaten. Ze zijn zonder twijfel met veel voorbeelden aan te vullen. Maar vooral is nu de vraag: herkennen we dit als lijden om Christus' wil?

'Kom op voor je Heer als Hij
verworpen wordt en doe
vooral niet mee aan het
doemdenken over de kerk'

Kunnen we dit ook zo benoemen? In mijn beleving hoor ik te vaak mensen zeggen dat iets wel of niet mag van de kerk, op een manier die eerder afstandelijk is – alsof de kerk een boosdoener zou zijn, een traag instituut dat niet meegaat met de tijd waarin de dingen gewoon gebeuren. Dat lijkt me funest voor de persoonlijke motivatie. Want we volgen niet de kerk, wij volgen Jezus Christus. De kerk staat ook niet boven ons, maar zij is de gemeente om ons heen die ons helpt Christus te volgen, zonder dat zij daarbij een eigen agenda heeft. Als we dat helder zien en benoemen, kunnen we elkaar beter bemoedigen in voorkomende situaties. Dan kunnen we zomaar zeggen, na een spannende afweging: we weten dat dit je pijn doet, maar wat fijn dat je voor Christus kiest! Zo wordt kruisdragen weer eervol.

Dragen Ook hebben we een kruis samen te dragen. Het wordt ons opgelegd en we kiezen ervoor. Jezus voorspelde namelijk dat velen het geloof zullen verliezen en iets daarvan maken we nu in Nederland mee. Kerken lopen

leeg. Monumentale gebouwen, waarin vroeger God werd aanbeden, worden omgebouwd tot appartementencomplex of winkelcentrum. Veel wetenschappers zien de natuur als een eigen grootheid, de leer van de evolutie laat geen ruimte voor zondeval of schuld. Dus is er ook geen verzoening nodig. Wat blijft er dan aan boodschap over? Een positieve levensinstelling kun je ook wel ergens anders leren.

Dit denken heeft snel om zich heen gegrepen. Niet alleen is er een enorme kerkverlating op gang gekomen, ook is er onder christenen een verschuiving merkbaar naar kringen waar minder accent wordt gelegd op Gods vrije gunst en het ontvangen van verzoening. Zo zien we ook in eigen kring de kerkgang afnemen. Leden nemen soms zomaar ineens afscheid. Lege plekken omringen de trouwe kerkgangers. Lijden aan de kerk wordt dat genoemd. Zij die blijven, kunnen daar somber van worden en zich ook zelf steeds negatie-

ver over de kerk uitlaten.

Maar zou ook hiervoor niet gelden wat Jezus tegen Saulus zei? 'Ze verwerpen niet jullie maar Mij!' Natuurlijk moeten de kerken daarvoor dan geen aanleiding geven door bijvoorbeeld op een starre manier het contact met de maatschappij en de nieuwe generaties te verliezen. Maar als je eerlijk en eigentijds kerk wilt zijn als verkondiger van Jezus Christus die gekruisigd is en opgestaan, probeer dan ook het proces van zijn verlating te doorstaan met opgeheven hoofd. Kom op voor je Heer als Hij verworpen wordt en doe vooral niet mee aan het doemdenken over de kerk. Bovendien zijn er ook positieve signalen van oprechte vraag naar geloof. 'God houdt zijn kerk in leven,' zingen wij, en 'een wolk van Godsgetuigen omringt ons in de strijd.' Door zo samen te zingen, helpen we elkaar om met vertrouwen te blijven spreken over de Heer én zijn kerk. Ons kruis moeten we niet slepen maar met ere dragen.

 Vuurbaak

2014
BIJBELS
DAGBOEK

Kracht voor elke dag

NU IN DE BOEKHANDEL

HET MEEST COMPLETE
DAGBOEK € 10,90

OOK IN **GROOT FORMAAT** € 14,90

STICHTING WOORD & WERELD

NaderBekeken
dankbaar gereformeerd

Maandblad met bijdragen over theologie, maatschappij, gezin, onderwijs, politiek, enz.

Nu geheel in kleur!

www.woordenwereld.nl of www.bladenbox.nl

Nieuw abonnement eerste jaar halve prijs!

0900 Aboland / 0900 226 52 63

Iedereen verdient een **thuis**

Gewond door het leven

Bijvoorbeeld mensen met niet-aangeboren hersenletsel. Zij vinden bij Accolade Zorggroep een thuis.

Woonvoorziening en dagactiviteitencentrum De Kuip
in Bosch en Duin
www.accoladezorggroep.nl

Accolade Zorggroep

Locaties in Assen, Bilthoven, Bosch en Duin

Psalm 22: de ENE en de VELEN

TEKST: FREDDY GERKEMA, PREDIKANT VAN DE NGK AMERSFOORT-NOORD EN REDACTEUR VAN OPBOUW ///

Je kunt er niet omheen: als je Psalm 22 hoort, moet je wel aan Jezus denken. De doorboorde handen en voeten, de verdubbelde kleren, de vreselijke dorst, het ontwricht beendergestel, de religieuze spot van voorbijgangers... En natuurlijk het begin van de psalm: 'Mijn God, mijn God, waarom hebt u me verlaten?' Maar Psalm 22 gaat ook over mensen, over ons.

Schilderij: Ferlitten (Verlaten), door Henk Pietersma (1944).

Pietersma maakte in de afgelopen jaren bij alle 150 psalmen een schilderij. Ferlitten hoort bij Psalm 22. In 2011 verscheen van zijn hand een psalter met de titel *De goedheid op mijn tong gelegd* (Uitgeverij Royal Jongbloed, Heerenveen), waarin de schilderijen, de tekst van de betreffende psalmen en gedichten van de hand van de schilder gecombineerd worden. Momenteel is Pietersma bezig met een reeks van veertig schilderijen rond het lijden en sterven van Jezus. Ook deze werken zullen gebundeld worden in een boek.

Ik heb geprobeerd me iets voor te stellen bij de mensen die Jezus die onvoorstelbare pijn van het kruis aandeden. Want mensen doorboorden zijn handen en voeten, lieten Hem uitdrogen en dreven de spot met Hem. Beestachtig om een ander mens zo te laten lijden. De psalm bepaalt je bij dat beestachtige van mensen. Honden, leeuwen, buffels, stieren; je komt ze allemaal tegen. Maar als mensen beestachtig worden, dan is het meteen zo uitgekiend en uitgekookt!

'Jezus is Gods weerwoord op de bange vraag van alle tijden'

Eeuwen vol mensen hebben moeten ervaren hoe een ander mens als een beest tekeerging. Kijk eens naar een man door de ogen van zijn mishandelde vrouw. Of naar een vader door de ogen van zijn misbruikte dochter. Zie een leerling door de ogen van een kapot getreiterde leraar. Een dronkaard door de ogen van een verkeersslachtoffer. Een bewaker door de ogen van een gemartelde gevangene. Een dictator door de ogen van zijn uitgehongerde volk. En ga zo maar door... Je ziet ineens niet alleen meer Jezus in deze psalm, maar een eindeloos lange rij van lijdende mannen, vrouwen en kinderen. Velen gingen aan Jezus vooraf en onafzienbaar velen volgden Hem. Wat de bange vraag oproept: waar is God in al dit onmenselijk lijden?

Herken je jezelf als iemand die om een of andere reden in die lange rij van gekleineerde, misbruikte, getreiterde, geslagen mensen terecht is gekomen? Of ben je misschien oorzaak van leed?

Als man, vader, leerling, autobestuurder? Zo raak je dus betrokken bij deze psalm. Als slachtoffer, maar ook als dader.

Weerwoord Jezus staat dus ook in die rij van slachtoffers. Toch is Hij anders, want Hij kóós ervoor. Hij werd ons gelijk, zo lees je. Wat betekent dat nu als je bitter lijdt onder menselijke beestachtigheid en vertwijfeld kreunt waar God is? Dat betekent in ieder geval dat Jezus naast je staat in je trauma's, onrecht, pijn en bittere teleurstelling. Jezus wil als medeslachtoffer van menselijk geweld de nood met je delen. En Hij zegt: 'Ik wil je rust geven.' En: 'Ik ben met je alle dagen.'

Daarin is Jezus Gods weerwoord op de bange vraag van alle tijden: mijn God, mijn God waarom hebt U me verlaten? Jezus staat aan je deur en klopt, om zijn leven met je te delen, als naaste, met de krachten van de nieuwe wereld van God. Hij de gekruisigde, meer nog: de opgestane. Die ENE is echt anders dan de VELEN!

Cirkel Omdat Jezus zo anders is, zie ik in gedachten iets van een hergroepeer. De lange rij van slachtoffers voor en na Jezus wordt een wijde cirkel, die zich rond Hem vormt, omdat Hij als zondeloze ervoor koos om in die rij te gaan staan. Om onze zonden werd Hij doorboord, om onze wandaden gebroken, zegt de profeet Jesaja. Daardoor krijgt de rij meer en meer de trekken van een cirkel, met Hem in het middelpunt.

Dat geeft onverwachte ruimte. In de rij zag je alleen maar slachtoffers, maar in de cirkel rond Jezus is ook ruimte voor schuldigen en daders. Vanaf het kruis

hoor je dat al. Jezus bad voor degenen die Hem beestachtig behandelden. 'Vader vergeef het hun want ze weten niet wat ze doen,' zei Hij. Daarin maakte Hij ruimte voor daders in hun zonde. Het is waar dat je, als je let op de pijnkant, Jezus in een rij van mensen ontmoet. Maar als je let op de zonde, vervormt de rij tot een cirkel.

Herstelruimte Wat is dat complex! Het gaat veel verder dan de eenvoudige tweedeling van dader en slachtoffer. Zit er in het leven van een verduisterd mens ook niet vaak onnoemelijk veel pijn en teleurstelling, eigen traumatische ervaringen die om genezing vragen? En is er bij slachtoffers niet meer te doen dan wonden verbinden en trauma's genezen?

'Jezus staat in een eindeloos lange rij van slachtoffers'

Vanuit die ENE krijg je steeds meer oog voor de VELEN. Is er een mens bij wie niks rechtgezet hoeft te worden, met de goddelijke kracht die in Jezus' kruisiging werd aangeboord en in zijn opstanding zichtbaar werd?

Dankzij Jezus, de ENE, ga je steeds meer oog krijgen voor de VELEN. De rij wordt een cirkel, met Jezus als middelpunt. Juist dat geeft een onverwachte herstelruimte voor slachtoffers en daders. Jezus, niet gekomen voor gezonden, maar voor zieken. Jezus, niet gekomen om rechtvaardigen te roepen, maar om zondaren te bekeren. Jezus, de ENE, die kwam voor de VELEN.

Open en eerlijk over verslaving

TEKST: MAARTEN BOERSEMA, THEOLOOG EN TEKSTSCHRIJVER, LID VAN DE GKV ZWOLLE-NOORD ///

‘We willen getuigen over een van de meest intieme momenten van het mensenleven: seksualiteit. We willen niet langer meer in de duisternis staan, maar in het licht treden.’ Met deze woorden begon het getuigenis van Kees en Linda (beiden 33 jaar), dat ze vorig jaar samen voorin de kerk hebben uitgesproken. Het ging over de gevolgen van de seksverslaving van Kees; eerlijk, open, dapper en kwetsbaar.

Die stap naar openheid wilden ze allereerst zetten om zelf in het licht te treden en op weg te gaan naar vergeving en bevrijding, maar ook omdat ze het taboe wilden doorbreken. ‘Het kan heel goed zijn dat er broers en zussen zijn die met dezelfde problemen worstelen. Houd het niet geheim, maar ga praten met mensen. We weten uit ervaring dat de duivel de schaamte gebruikt. Hij vindt het alleen maar fijn als je er niet over praat, want dan kunnen er ongemerkt etterende wonden ontstaan. Worstel je er niet mee, wees God daar dankbaar voor en bied een luisterend oor aan hen die er wel mee worstelen; veroordeel hen niet. De strijd die ze strijden is zwaar.’

Kees en Linda hebben in hun getuigenis niet alleen de blik gericht op volwassenen, maar vooral ook op de jongeren. Linda richtte zich speciaal tot hen: ‘Jullie groeien op in een wereld die schreeuwt over en om seks, een wereld die schreeuwt dat een relatie en vooral seks iets is waar jijzelf beter van moet worden en van moet genieten. God leert ons iets anders. God laat duidelijk zien dat seks een geschenk voor binnen het

huwelijk is. Juist omdat jullie opgroeien in een wereld waarin een heel ander beeld wordt uitgestraald, roep ik jullie op om vragen te gaan stellen over hoe God relaties en seks heeft bedoeld. Ga praten met mensen in de kerk om een goed beeld te krijgen.’

Verknipt beeld Deze oproep aan de jongeren ging gepaard met een oproep aan ouders om woorden van waarheid en liefde door te geven aan jongeren. Niet zonder reden. Juist die woorden heeft Kees in zijn jeugd gemist. Hij vertelt erover tijdens dit interview.

‘Openheid is volgens ons een stap vooruit en biedt perspectief’

‘Ik kom uit een christelijk gezin, maar er werd bij ons thuis niet gesproken over gevoelens, en zeker niet over seksualiteit en het aangaan van relaties.’ Kees is eerlijk en geeft toe dat dat niet de enige oorzaak is van zijn verslaving, maar wel de basis. ‘Ik vergat een ding: hoe heeft God seksualiteit bedoeld? Ik was ervan overtuigd dat seks voor het

huwelijk niet de bedoeling was. Maar alle dingen eromheen waren geen probleem voor mij: seks op televisie, porno, tijdschriften. Ik zag vrouwen als lustobject.’

De verslaving van Kees begon in het onschuldige. Hij zocht een uitweg uit lichttraumatische ervaringen, acceptatie, een plek om zich op zijn gemak te voelen. Jaren later, op zijn zeventiende, kreeg hij een relatie met Linda. Zij vertelde hem dat zijn beeld en praktijk van seksualiteit niet normaal waren. Daar werden ze het samen over eens, maar in hun reactie waren ze enigszins naïef. ‘We dachten: als we straks getrouwd zijn, dan houdt het wel op; als je getrouwd bent, speelt de verslaving geen rol meer, want dat is immers de plek waar alle ruimte is om seksualiteit te beleven.’

Kees zucht en vervolgt. ‘Ik wist toen nog niet goed dat er een heel andere oorzaak achter het verlangen en kijken naar porno zit. Die oorzaak ben ik de afgelopen jaren gaan ontdekken en ik ben gaan inzien dat het beeld dat ik van seks had, verknipt was.’

Het probleem onder ogen zien is een,

ermee aan de slag gaan wat anders. Linda illustreert dit ironisch. 'In december zijn we twaalfenhalf jaar getrouwd, maar ik moet zeggen dat hij mij eigenlijk nog niet een jaar trouw is geweest; zo bekijk ik dat. Het is toch zo, dat als je je door je oog laat verleiden, dan is het al zonde. Dat geldt voor Kees, maar ook voor mij. Je maakt samen fouten en doet zonde.'

Hier wil ze niet al te lang over nadenken. Tranen liggen op de loer.

Tranen Die tranen hebben de afgelopen jaren vaak en veel gestroomd. Niet alleen worstelde Kees, en Linda met hem,

met een verwoestende verslaving, er waren ook problemen in de relatie met zijn ouders. De vader van Kees bleek net als hij te worstelen met relaties en seksualiteit. Hij had buitenechtelijke relaties gehad. Linda: 'We zien het echt een beetje als erfzonde. De opa van Kees had soortgelijke problemen.' Dat zorgde voor spanning: zou dit ook met Kees gebeuren als hij niet rigoureuus met zijn zonde brak?

De manier waarop de ouders van Kees met deze problemen omgingen, maakte het moeilijk. Linda: 'Het moest koste wat kost geheim blijven, maar dat wilden en konden wij niet. Openheid

is volgens ons een stap vooruit en biedt perspectief.' Kees vult aan: 'Wij hadden te maken met dezelfde problemen en wilden graag met hen praten.' Dat gesprek is er nooit gekomen en de verwijdering gaf een sterk gevoel van eenzaamheid.

Vicieuze cirkel Kees raakte daardoor gevangen in een vicieuze cirkel. Hij durfde er met Linda niet over te spreken dat hij nog altijd met zijn verslaving worstelde. 'Je weet niet waar je goed aan doet. Als je er open over bent, dan kwetst het haar en heeft het een uitwerking op haar. En als het een uitwerking

Kees en Linda spreken eerlijk, open, dapper en kwetsbaar over Kees' seksverslaving ///

op haar heeft, dan ook weer op mij. Zo houd je elkaar gegijzeld.’ Uiteindelijk ging Kees in gesprek met een therapeut. Hij leerde zichzelf kennen, maar durfde nog geen schoon schip te maken, ook niet na het getuigenis van vorig jaar in de kerk. Linda zegt tegen hem: ‘Je kent je eigen probleem nu goed, maar je gaat de confrontatie niet aan. Daardoor blijf je erin hangen.’

‘Er is veel onbegrip, oordeel en schaamte. Dat zorgt voor eenzaamheid’

Even is het stil, dan antwoordt Kees: ‘Ja, dat weet ik zelf ook. Vaak is het ook dat je dingen gewoon maar moet doen. Maar dat gewoon doen betekent wel dat ik door bepaalde fases heen moet gaan en daar zie ik tegenop. Ik zat echt in een emotionele achtbaan toen ik het verhaal van mijn vader hoorde; toen kwam zelfs wel eens de gedachte op om er een einde aan te maken. Het was uitzichtloos. Diezelfde pijn en moedeloosheid wil ik niet nog een keer ervaren.’ Linda knikt begrijpend, maar voegt eraan toe. ‘Je gebruikt dat vaak als excuus, en van uitstel komt afstel.’ Linda is, ook al zegt ze dit zo recht voor z’n raap, beslist geen harde en weinig invoelende vrouw. Integendeel, zij heeft in de afgelopen jaren misschien wel de grootste verandering doorgemaakt. Niet alleen Kees doet dingen verkeerd, maar zij ook. ‘Vaak is het zo dat je tegenover elkaar gaat staan in zo’n verslaving. Maar God heeft me laten zien dat ik naast Kees mag gaan staan. Het is heel gemakkelijk als partner om er tegenover te gaan staan en te zeggen: het ligt allemaal aan jou. Zo werkt het natuurlijk niet. Ik doe ook dingen verkeerd. Ik denk dat God mij dat heel duidelijk heeft laten merken door gedachtes en mo-

menten. Ik ben nogal vasthoudend en opvliegend, ik kan behoorlijk direct over komen. Dat heb ik afgeleerd tegen Kees. Zonder Gods hulp had ik me dat niet gerealiseerd en was ik niet veranderd.’ Kees is blij met wat ze zegt. ‘Ja, als zij niet was veranderd, dan hadden we heel anders tegenover elkaar gestaan en niet hier gezeten.’

Houvast God heeft haar veranderd en is haar houvast. Dat heeft ze nodig, want hoewel er onder andere door het getuigenis voorin de kerk wel wat openheid is ontstaan, blijft het gesprek met anderen moeilijk. Er is nog veel onbegrip, oordeel en schaamte. Dat maakt haar soms eenzaam. ‘Er zijn eigenlijk maar twee vriendinnen bij wie ik helemaal mezelf durf te zijn en aan wie ik alles durf te zeggen. God is mijn enige houvast geweest om maar gewoon door te gaan in het vaste geloof dat Hij het goed zal maken. Ik zie het als een soort navelstreng. Van wie moet ik het anders verwachten?’ Kees staat anders in het geloof. ‘Ik ben meer een kennisgelovige en vind het moeilijk om wat ik weet te verbinden met het leven. Het ontbreekt mij aan goede hulp om meer met God bezig te zijn. Ik weet ook wel dat God je altijd ziet en er altijd voor je is, maar dat ervaar ik niet zo. Misschien komt dat ook wel doordat ik de hemelse Vader vaak vergelijk met mijn aardse vader.’ Linda vult aan: ‘Voor mij is geloven ook overgeven en daar heeft Kees veel meer moeite mee, in alles van het leven. Hij wil altijd de touwtjes in handen houden. Die zou hij moeten loslaten, ook om van zijn verslaving af te komen.’ Kees geeft haar gelijk. ‘Ik ben alleen bang voor het onbekende, voor de pijn. Hopelijk kan ik binnenkort zeggen: God, kom binnen en breek de boel af om er iets moois voor in de plaats te bouwen.’

Toekomst Linda hoopt dat de gemeenschap daarin ook een rol mag spelen. ‘Openheid zorgt ook voor een opdracht naar de ander toe. In de gemeenschap draag je elkaars lasten. Dat betekent niet dat je alles van elkaar goed moet vinden. Vermaning hoort er zeker ook bij, maar we zijn niet alleen een groep die blijdschap met elkaar deelt. God geeft ons een opdracht om samen op te trekken. Jezus deed niets anders dan omzien naar mensen met moeite. Hij was er voor ons.’

Niet iedereen hoeft op dezelfde manier te helpen in het dragen en delen van lasten, voegt Kees toe; niet iedereen heeft er de talenten voor. Maar in eenzaamheid de strijd aangaan is gedoemd te mislukken; eenzaamheid is de voe-

‘Het probleem onder ogen zien is een, ermee aan de slag gaan wat anders’

dingsbodem van de duivel, dat hebben Linda en Kees ervaren.

Afsluitend kijkt ook Kees naar de jeugd van de kerk en naar de kinderen in hun eigen gezin. ‘Wat zal er met hen gebeuren als hun niet een goed beeld van relaties en huwelijk wordt bijgebracht? Ik hoop dat wij en andere christenen, ondanks alles, goede voorbeelden zijn van hoe God seksualiteit en relaties bedoeld heeft.’

Kees en Linda heten in werkelijkheid anders. Zij staan open voor contact met anderen met soortgelijke problematiek. Mocht u contact met hen willen zoeken, dan kan dat via de redactie. Vertrouwelijkheid is daarbij gewaarborgd.

Hartversterkende boeken

Leven na de genadeklap

Genade en klap, die twee hebben toch niks met elkaar te maken? Toch heeft volgens **Arie de Rover** genade alles te maken met een snoeiharde klap. Als je gaat begrijpen wat genade inhoudt, dan krijg je de genadeklap die je leven omgooit, maar je ook bevrijdt.

176 pagina's, €14,90

Heilig vuur

Geloven is voor jongeren niet vanzelfsprekend. Dat geldt ook voor degenen die in de kerk zijn opgegroeid. Hoe wakker je als ouders en jeugdwerkers het – soms smeulende – geloofsvuurtje aan? **Corjan Matsinger** deelt als jeugdwerker voor Youth for Christ negen inzichten rond jongerenwerk. 144 pagina's, € 12,90

Samen dansen in de kerk

Mogen vrouwen leidinggeven in de kerk? Deze discussie gaat vaak om een paar teksten uit het Nieuwe Testament. **Almatine Leene** laat zien dat er meer teksten van belang zijn. Neem Genesis 1, waarin staat dat de mens geschapen is naar Gods beeld. Wat betekent dat voor de rol van man en vrouw? En wat betekent de Drie-eenheid voor de rol van mannen en vrouwen? 120 pagina's, € 12,50

God begint klein

Veel dingen in de Bijbel raken aan de opvoeding van kinderen. **Pieter Both** vertelt hierover uit eigen ervaring. Het boek staat vol Bijbelse wijsheid over kinderen. Soms is het vertrekpunt een Bijbelverhaal, soms een voorval in de huiselijke sfeer. Elk stukje wordt afgesloten met een Bijbelleessuggestie. Tussendoor zijn er passages met vragen over bepaalde opvoedaspecten die de ouders samen kunnen bespreken. 228 pagina's, € 13,90

De stilte van God

Het is een ervaring van iedere gelovige: dat soms, korte of langere tijd, de hemel gesloten is. Ook **Reinier Sonneveld** maakte dat mee. Langdurig en intensief. Hij hervond het geloof. In dit nieuwe boek maakt hij deze ervaring vruchtbaar voor anderen. Een onderzoek naar het ontstaan van twijfels en hoe je ze te lijf kunt gaan.

384 pagina's, € 17,90

Ongemakkelijke teksten van de apostelen

Elke gelovige kent wel de ervaring dat je in de Bijbel leest en vastloopt. Staat dat er nu echt? Wat heeft dat te betekenen? Hoe kan God dát nu bedoelen? In dit boek worden 75 'lastige' bijbelteksten van apostelen als Johannes, Lucas en Petrus op een toegankelijke manier verklaard. Daarbij wordt gekeken naar de grondtekst, de culturele achtergrond en de relatie tot andere teksten en uitspraken. Het boek staat onder redactie van **Rob van Houwelingen** en **Reinier Sonneveld**.

256 pagina's, €15,90

Met **Het licht** is het zevende en laatste deeltje van **De kern** verschenen. Het gaat over Kerst.

Reinier Sonneveld behandelt in enkele korte hoofdstukjes vragen als: Wat vertelt de Bijbel over Jezus' geboorte, en: wat niet? Zijn er argumenten dat het historisch zo gebeurd is? Hoe heeft Jezus' naaste omgeving dit beleefd? En wat heeft dit nog te betekenen in onze tijd? 48 pagina's, € 3,50

ACTIE

Kerst is voor velen de enige gelegenheid dat zij bereikbaar zijn voor het evangelie. Veel niet-christenen (en randkerkelijken) bezoeken kerstvieringen. Daarom gelden er bijzondere getalpenrijzen voor uitdeling:

100 exemplaren à € 2,00; 250 exemplaren à € 1,50;

500 exemplaren à € 1,15; 1.000 exemplaren à € 1,00.

(Deze prijzen gelden alleen voor exemplaren die worden uitgedeeld, niet voor doorverkoop.)

Kleed u in de liefde

Een paar overwegingen bij onze zondagse diensten

TEKST: COOSJE HAAN-DE JONG, NEERLANDICUS, REDACTEUR VAN
OPBOUW EN LID VAN DE NGK AMERSFOORT-NOORD ///

Met prachtige woorden beschrijft ds. André F. Troost in een lied de christelijke gemeente. Het opent met de regels:

*Dit huis, een herberg onderweg
voor wie verdwaald in heg en steg
geen rust, geen ruimte meer kon vinden,
een toevluchtsoord in de woestijn
voor wie met olie en met wijn
pijnlijke wonden liet verbinden.¹*

Zijn de beelden die Troost gebruikt herkenbaar? Met andere woorden: beschrijft hij een ideaal of de werkelijkheid?

Het blijft iets om je over te verwonderen: de gemeente van Jezus Christus, zo oud en zo wijd als de wereld, anno 2013 op zondagen te vinden op al die plekken waar mensen bij elkaar komen en het van Hem verwachten – de focus in iedere kerkdienst: onze hulp is in de Naam van de Heer.

De dienst brengt ons bij God, die Zich heeft laten kennen in zijn Zoon, onze Heer, Jezus Christus. Ik sluit me er graag bij aan, want dat is waar ik voor kom. Een plek om op adem te komen bij Hem die mij kent zoals ik ben. Is dat niet wat je als mens ten diepste verlangt: gekend te zijn, van top tot teen, tot in je ziel? Meer nog: aanvaard te zijn, geliefd, niet omdat jij het zo goed doet, maar omdat Hij goed is? Daar kun je dit lied bij aanhalen, maar evengoed al die andere gezangen, psalmen, hymnen en songs die erover gaan. Of sla gewoon de Bijbel open en lees wat er beschreven staat over de gemeente en wat haar bezielt: Gods liefde, waardoor wij elkaar op onze beurt mogen leren kennen en liefhebben. 'Kleed u in de liefde,' schrijft Paulus aan de gemeente van Kolosse (3:14). Kernachtiger kun je het niet zeggen. En het lied over de herberg sluit daar helemaal bij aan. Ook de zondagse dienst staat in het teken van die liefde. Daar leren we Hem navolgen, onze Heiland, de enige heelmeester die ons leven maakt tot wat het moet zijn: uit één stuk. Kom, ga met ons, en laat je troosten, bemoedigen, corrigeren en inspireren. Zo vormen we als gemeente een 'gemeenschap der heiligen', de verbondenheid van mensen die hun heil zoeken bij God.

Visitekaartje Het zal je visitekaartje maar zijn. God zet de toon en wij stemmen in. Wat een feest als je het zo kunt uitzingen, met regels uit het laatste couplet van genoemd lied:

*Dit huis, met liefde opgebouwd,
dit gastenhuis voor jong en oud,
ligt langs de weg als een oase.*

Maar eerlijk is eerlijk, dat is niet altijd het geval. Soms is het eerder een inzingen, een 'je te binnen zingen', dan een lofzang: 'Heer, alstublieft, laat het zo zijn dat ik hier op adem kan komen, dat ik me hier gedragen weet, door U, maar ook door de anderen, mijn broers en zussen in het geloof, tussen wie ik me nu zo eenzaam voel.'

'Een mededeling is geen 'nieuwttje' dat bekend moet worden'

Want er is veel wat de verbondenheid in de weg kan staan. We belijden Gods onvoorwaardelijke liefde voor ons, maar onze liefde voor de ander is minder betrouwbaar en hangt vaak af van wat de ander al dan niet doet of zegt. We wijzen de zonde af, niet de zondaar, zeggen we. Maar wat is het moeilijk om die twee dingen werkelijk te scheiden. We belijden dat God zal oordelen en dat wij dat gelukkig niet hoeven te doen, maar wat is het lastig om daar ook naar te leven. Wij vinden van alles, vooral van anderen. Er is veel ruis in de gemeente van Christus. En dan wordt het zondag. We komen naar de dienst zoals we zijn, inclusief onze 'zonden en wonden'. God zet de toon, maar hoe stemmen we samen in? Hoe zichtbaar is daar zijn liefde? Hoe ziet dat 'samen' eruit als er schokkende dingen gebeuren, waar we geen raad mee weten? Kunnen we dan met elkaar de toon nog vinden? Is er wel verbinding mogelijk op zo'n moment?

Wissel 'Ik heb geen pasklare antwoorden', zegt een predikant aan wie ik bovenstaande vragen voorleg. 'Elkaar aanvaarden en elkaar vergeven, dat is

'Je kon een speld horen vallen. Veel mensen wisten er al van, maar lang niet iedereen. Zoiets hakt erin, je kunt nog zo laagdrempelig zijn, maar dat betekent niet dat zonde er niet toe doet of zo. Onze dominee wond er geen doekjes om, hij vertelde gewoon hoe het zat: X had het gedaan met een vrouw die de zijne niet was. Hij zei het wel in zorgvuldiger woorden dan ik nu doe, en dat maakt ook alles uit natuurlijk. Maar wat me vooral trof was dat hij het meteen herkenbaar maakte, het koppelde aan de zonden van ons allemaal, zoals we daar zaten. 'Wie zonder zonde is ...' En daarna ging hij voor in gebed, beleed schuld, vroeg om vergeving, maar hij benoemde ook zonder omwegen de losse eindjes: wat kapot gemaakt was, in het huwelijk van deze mensen, in hun gezinnen, maar ook in de gemeente – aan geloofwaardigheid, vertrouwen. Hij kwam ons daarin echt tegemoet, zichzelf inclusief. Hij bracht ons echt aan de voeten van Jezus, met alles wat er mis was onder ons, en daarin bracht hij ons heel dicht bij elkaar.' (Vrouw, 32)

'Weet je, op zo'n moment gaapt er een afgrond voor je voeten. Ik wist niet meer zo veel, alleen dat ik in de dienst wilde zijn, omdat ik behoefte had aan warmte, van de mensen, ook al hebben ze natuurlijk net zomin antwoorden als ik, en van de woorden van God die daar klinken. Je wilt je ergens aan optrekken. Ik dacht: als ik nu niet ga, ga ik misschien wel nooit meer.' (Vrouw, 77)

*'Wij vinden van alles, vooral van
anderen. Er is veel ruis in de
gemeente van Christus'*

Het evangelie van Gods liefde blijft iets wat je steeds opnieuw mag ontdekken en ontvangen, en samen leert vormgeven ///

lastig in een zaal vol stokken en blokken. Ik denk wel eens: als iedereen alleen al degene naast hem met aandacht begroet, gaat er niemand ongezien de kerk uit.'

'Ik kan die uitstraling niet organiseren,' zegt een ander, 'hooguit erin sturen, door het evangelie dat klinkt tijdens de kerkdiensten: in thema, teksten, liederen, woordkeus, mijn houding; door aan te sluiten bij wat de mensen bezighoudt, ook op dat moment. Als voorganger ben ik in de eerste plaats dienaar. Ik houd mijn ogen en oren dus goed open, ik wil afstemmen op wat er speelt. Maar het zou ook wel eens wat meer van de andere kant mogen komen. Vertel me maar waar de pijnpunten liggen.' Het is een goed teken als er in de gemeente openheid is, een veilige sfeer waarin mensen elkaar in vertrouwen durven nemen. Maar de zondagse dienst kent zijn eigen dynamiek. Een bericht vanaf de kansel over iets wat gebeurd is, zeker als het om iets ingrijpends gaat, kan een enorme wissel trekken op dat gevoel van veiligheid en saamhorigheid. 'Maar dan ben je

feitelijk ook al te laat,' meent een volgende predikant. 'Als zich iets schokkends heeft voorgedaan, moet de hele gemeente daar als het even kan van tevoren al over geïnformeerd zijn.'

Aansluiting Hij weet waar hij over praat. In zijn gemeente gebeurde jaren geleden een dramatisch ongeval, waarbij een jonge man op een gruwelijke manier om het leven kwam. Omdat de nabestaanden er van meet af aan heel open over waren, en er behoefte aan hadden om hun pijn met veel mensen in de gemeente te delen, besloot deze predikant het bericht op zondag summier te houden. 'Ik zag de familie zitten, omringd door al degenen die met hen hadden meegeleefd en meegehuild, ikzelf inclusief. We waren als gemeente bij wijze van spreken al een eindje met hen op weg. In die stand stond ik dus toen ik na de mededeling voorging in gebed. Er was veel warmte en verbondenheid. Tegelijk was er ook een andere kant. Want voor sommigen ging het te snel. Er zaten ook mensen in de zaal die het daar voor het eerst hoorden, dat

had ik me niet voldoende gerealiseerd.' Naast het verdriet heersten er op dat moment dus ook andere gevoelens: schrik, boosheid: waarom wist ik dit niet? 'Op dat moment miste ik bij een deel van de gemeente de aansluiting.'

'Laat het gebed geen nieuwsbulletin worden of een minipreekje'

De herinnering is nog altijd pijnlijk. 'Als voorganger moet je naast de mensen blijven, niet voor hen uit lopen.' Maar wat als er niet van tevoren geïnformeerd kán worden? Neem er dan rustig de tijd voor en kies je woorden zorgvuldig, is het advies. Stem met de betrokkenen af wat je er wel en niet over kunt zeggen. Ingeval van ziekte of een sterfgeval zal dat waarschijnlijk iets gemakkelijker liggen dan wanneer er bijvoorbeeld sprake is van een zonde die aan het licht is gekomen, vooral als dat in de gemeente diepe sporen trekt. Denk aan geweld, seksuele zonden, overspel, misbruik. Daar zul je vaak ook professionele begeleiding bij moeten zoeken.

Less is more Hoe het ook zij, elk bericht dat moet worden gegeven, wordt gedaan uit zorg voor de gemeente, daarover geen misverstand. Het is geen ‘nieuwttje’ dat bekend moet worden en dat kleurt de toon, de woordkeus, de insteek. Een predikant: ‘Het begint met hartelijke aandacht voor de persoon die getroffen is. Allereerst persoonlijk, onder vier ogen, maar vervolgens moet je dat zien te vertalen naar de gemeente. Vertel iets over iemand op zo’n manier dat je daarmee de persoon in kwestie aanspreekt én de situatie recht doet én het voor de gemeente herkenbaar maakt.’ Waak er daarbij voor, voegt hij eraan toe, dat er geen dubbelheid komt te zitten in wat je daar staat te vertellen. ‘Als iemand iets is overkomen, mag dat natuurlijk nooit worden gebruikt om de gemeente een lesje te leren of om eens haarfijn uit de doeken te doen hoe het zit. Dan wordt de betrokkene een casus.’ Dat geldt uiteraard niet alleen voor een predikant, maar voor ons allemaal. Praat niet óver maar mét de ander. En moet er wel met elkaar over worden gesproken, doe het dan zorgvuldig en sober, zonder verborgen boodschappen. Als er iets verteld moet worden, is dat uit zorg: enerzijds voor het gemeentelid in kwestie en zijn of haar plek in de gemeenschap, anderzijds voor de gemeente: mensen moeten de kans krijgen zich liefdevol tot de betrokkene te (blijven) verhouden. ‘*Less is more*. Voor je het weet, heb je iemand te kijk gezet, ook al bedoel je het goed.’

Kerfstok Het is belangrijk om dat ook ter harte te nemen als je voorbede doet. Laat het gebed geen nieuwsbulletin worden of een minipreekje. Wees geen stoorzender maar voorganger: neem de gemeente mee naar de troon van God, laat niemand achter. Als er net iets is voorgevallen of als er sprake is van conflicten, komt het extra aan op

presentie, zoals iemand het onlangs treffend uitdrukte. Realiseer je welke verwarring, verontwaardiging, angst er kan heersen. Benoem het, leg het neer voor de Heer. Het kan alleen al genezend werken om die beweging schouder aan schouder te maken: ‘Van U moeten we het hebben, Heer. Als het erop aankomt zijn we gelijk, hoe gekwetst we ook zijn en wat we ook op onze kerfstok hebben.’ Niet om daarmee de zonde die er is te bagatelliseren, maar omdat we allemaal op dezelfde manier voor God staan: levend van zijn aanvaarding en vergeving. Een mens blijft in Gods ogen altijd de moeite waard. Als dát geen oase is.

Het evangelie van Gods liefde blijft iets wat je steeds opnieuw mag ontdekken en ontvangen, en samen leert vormgeven, benadrukt een van de predikanten tot slot. In zijn gemeente ontstond grote verwarring en verdeeldheid, nadat er een ernstig geval van misbruik aan het licht was gekomen. De dader was een jongerenwerker uit hun midden. ‘Het ging er heftig aan toe, vooral onder de jongeren. Sommigen hadden meteen hun oordeel klaar, anderen vergoelijken het. Het dreigde een splijtzwam te worden, dat merkte je ook in de diensten. We hebben daar hulp bij moeten zoeken. Voor die jongens zijn er toen speciale gespreksavonden belegd, waar ze met hun strijd en hun emoties naar toe konden. We hebben er met elkaar expliciet over gesproken en konden daar ten slotte ook bidden. Ja, ook voor de persoon in kwestie. Daarmee is zo’n verschrikkelijke gebeurtenis natuurlijk niet klaar, maar het werkte bevrijdend: in Christus verbonden, op meer dan één manier. Zo konden we met elkaar verder.’

‘Iedereen die er zat, was al op de hoogte, daar was echt werk van gemaakt. Dat was goed, er was grote saamhorigheid. Onze predikant vertelde meteen aan het begin dat er iets verschrikkelijks was gebeurd en het enige wat hij in die dienst verder nog deed was bidden. O ja, hij las ook nog een psalm, dat had hij zo met de nabestaanden afgestemd, zei hij. Meer gebeurde er niet, wat ik me ervan herinner. Na de dienst – wat zal het geweest zijn, een halfuurtje? – werden we allemaal uitgenodigd om naar een bijzaaltje te komen, om erover te kunnen praten, met elkaar te zijn, elkaar te troosten. Ik vond dat wel oké. Je kreeg de gelegenheid, het hoefde niet. Ik moest erg huilen, weet ik nog, maar op dat moment vond ik de kerk zo tof. Het klopte gewoon, zo moest het.’ (Vrouw, 44)

‘Het was afschuwelijk. Ik zat daar maar en ik kon alleen maar denken aan de sores die we op dat moment hadden. Ik schaamde me, verweet mezelf dingen, was boos om alles wat zo verpest was, maar ik kon het niet delen. Het lukte gewoon niet. Ook al wisten sommige mensen het, ze hadden er blijkbaar geen notie van hoe ze me dat moesten laten merken. Ik had het gevoel dat we werden gemeden. Natuurlijk, het zal onhandigheid zijn geweest, of angst voor mijn part, maar het doet zo zeer. Dat zijn dan je broeders en zusters in Christus.’ (Man, 60)

1 Lied 213 in de bundel *Zingende Gezegend*.

Onvergetelijke werkvakanties het hele jaar door

Diaconale werkvakanties

een midweek de handen uit de mouwen voor dak- en thuisloze medemensen die even op adem komen in de Achterhoek

Gegarandeerd onvergetelijk, waardevol, verrijkend en verrassend.....

... boek nu via de site of bel

Diaconale steun

voor dit unieke project is van harte welkom. We zijn voor een groot gedeelte afhankelijk van giften en collectes.

Gegarandeerd zinvol besteed aan onze diaconale doelstelling.....

... word nu donateur

VOOR KLAREN
GOEDE DOELEN

Stichting Het Passion
Torenallee 6
6999 DD Hummelo

Tel. 0314 382 462
info@hetpassion.nl
www.hetpassion.nl
Triodos Bank 78.13.22.618

 Plateau

BELEEF DE ADVENTSTIJD
(VANAF 1 DECEMBER)
MET DEZE SPECIALE EDITIE

€ 7,50

LEEF TOE NAAR KERST
MET JE GEZIN, KRING OF
GEMEENTE, AAN DE HAND
VAN OCHTEND- EN AVONDGEBEDEN

Zoekt u een aantrekkelijke en praktische methode voor uw kindernevendienst of zondagsschool?

Stichting 'Vertel Het Maar'

geeft vier keer per jaar een boek uit met een compleet programma voor onder-, midden- en bovenbouw. Speciaal voor tieners is er een jongerenpagina.

Kijk voor meer informatie op onze website:
www.vertelhetmaar.nl

Mail voor een proefnummer:
info@vertelhetmaar.nl

Schrijven kan ook:
Postbus 2028
3800 CA Amersfoort

**Vertel
Het Maar!**

DE DRAAK OVERWONNEN
Hoop en herstel als seks verslavend is

De draak overwonnen wil mannen en vrouwen helpen, die wanhopig proberen om seksueel rein te leven, maar telkens opnieuw falen. Dit boek is ook bedoeld voor partners en familieleden van seksverslaafden. Bovendien vinden predikanten, therapeuten en pastoraal werkers hierin betrouwbare, bijbelse informatie en gezonde psychologische inzichten.

Ted Roberts
978 90 77992 14 2 | 320 pagina's | € 19,95

KRACHT IN ZWAKHEID
De genezende kracht van genade

Wie dagelijks de pijn van misbruik, afwijzing en gebrokenheid in relaties en seksualiteit ervaart, kent zijn verwoestende kracht. Ook binnen kerkmuren lijden mensen hieronder. Gelukkig wil Jezus Christus ons juist daar ontmoeten in onze zwakheid. Voor Hem mag onze jas van schaamte uit, zodat we Zijn genezende liefde en genade mogen ontvangen. En vrij en voluit leven!

Andrew Comiskey
978 90 77992 15 9 | 272 pagina's | € 17,95

 insideout
publishers

Verkrijgbaar in de boekhandel en bij de uitgever 033 - 45 59 242
www.insideoutpublishers.nl

Oefen jezelf in **meeleven**

TEKST: GRETHE KRUIZINGA, WERKZAAM BIJ DE VERRE NAASTEN EN LID VAN HERVORMD KRALINGEN-WEST, ROTTERDAM. ///

Als mensen in je omgeving te maken hebben met moeite, zorg en verdriet, begint je meeleven met naast hen gaan staan en naar hen te luisteren. Maar ook met mensen ver weg kunnen we meeleven en meelijden. Hoe doe je dat in de praktijk? Hieronder een handvol tips hoe je dat kunt doen.

1. Wandel regelmatig alleen door je wijk, je stad of dorp en laat je telefoon dan thuis. Dank en bid onderweg voor de dingen die je opvallen. Vraag God tijdens het lopen of Hij je wil helpen om de mooie, maar ook de moeilijke, pijnlijke en slechte dingen te zien. Heb aandacht voor de mensen die je tegenkomt. Ga eens op een bankje zitten. Soms ontstaat er een gesprek; meeleven en meelijden begint meestal met contact maken.
 2. Bid met elkaar, in je gezin, met goede vrienden, met je Bijbelkring/miniwijk, in een kerkdienst, in 'omgevingscirkels', bijvoorbeeld een paar minuten per aandachtsgebied. Denk daarbij aan de wereld, Europa, Nederland, je eigen stad, je eigen wijk, jezelf.
 3. Meeleven en meelijden kun je pas als je op de hoogte bent van wat er in je omgeving en in de wereld gebeurt. Lees de krant, kijk naar het journaal, surf op internet naar nieuwszenders en sla daarbij je lokale nieuwszender niet over – kortom: weet wat er speelt, dichtbij en ver weg.
 4. Vraag jezelf af: welk lijden raakt mij? Wat maakt me kwaad en/of verdrietig? Je kunt dit ook in een kring of groep doen, bijvoorbeeld eerst in tweetallen. Later kun je er dan eventueel in een groter gezelschap over doorpraten. Dank God dat Hij je een hart geeft dat geraakt wordt, dat zacht is, barmhartig. Een volgende stap kan zijn dat je aan jezelf en aan elkaar vraagt: en wat doe ik daar nou mee? Hoe kan ik naast mensen gaan staan met deze specifieke nood? Word jij bijvoorbeeld geraakt door het lijden van ouderen met dementie, van asielzoekers of van mensen met een drugsverslaving? Leg eens contact met een verpleeghuis, een opvangcentrum voor asielzoekers of een hulpinstantie voor verslaafden in jouw omgeving, en vraag wat je voor hen kunt betekenen.
 5. Ga eens langs bij de voedselbank in je buurt. Maak een praatje met een vrijwilliger. Hij/zij kan je vast veel vertellen over lijden (fysiek, sociaal, psychisch, financieel) dicht bij jou in de buurt. Vrijwilligers zitten vaak vol verhalen. Als jij die te horen krijgt, kun je ook beter meeleven met je wijkgenoten.
- Al deze tips komen erop neer dat je je niet afsluit, maar ervoor kiest om informatie en verhalen van anderen tot je te nemen.

‘Ik ben alles kwijt, maar ik heb Jezus’

Leren van de vervolgte kerk

TEKST: RON VAN DER SPOEL, ADJUNCT-DIRECTEUR KERK & THEOLOGIE BIJ OPEN DOORS, PREDIKANT BINNEN DE PKN ///

Hoe vaak denken we niet dat wij de vervolgte kerk moeten helpen? Logisch ook, we worden opgeroepen voor hen te bidden en hen financieel te ondersteunen, kortom: iets voor hen te doen. Maar de laatste tijd wordt me steeds meer duidelijk dat wij hen net zo hard nodig hebben als zij ons. Ik leer van mijn bezoeken aan hen over volharden in geloof en omgaan met lijden.

‘Als je gevangen wordt gezet omdat je over de Heer Jezus hebt verteld, dan heb je wel een probleem, maar het is een mooi probleem.’ ///

Nog niet zo lang geleden werd de christelijke minderheid in Pakistan opgeschrikt door de zwaarste aanslag in jaren. Bij een kerk in de stad Peshawar bliezen twee zelfmoordterroristen zichzelf op. Hierbij kwamen 89 mensen om het leven en vielen 150 gewonden. Van het ene op het andere moment zijn tientallen kerkgangers er niet meer. Wat een verlies en verslagenheid moet daar heersen!

'Ik leer van mijn bezoeken aan hen over volharden in geloof en omgaan met lijden'

Deze aanslag haalde zelfs in Nederland het journaal. Maar echt uniek is de gebeurtenis niet. Christenen in Pakistan liggen al jaren onder vuur. Denk aan Rimsha Masih, het Pakistaanse tienermeisje dat inmiddels naar Canada is gevlucht nadat ze in Pakistan een aantal weken in de cel had gezeten omdat ze werd beschuldigd van godslastering. En ook Asia Bibi zit om die reden al meer dan vier jaar in de gevangenis.

Dezelfde strijd Deze christenen betalen een prijs voor hun geloof. Bij hen is de geestelijke strijd die ze voeren duidelijk zichtbaar. Zij worden vervolgd om hun geloof, wij worden beschouwd als vrij. Ik krijg het alleen steeds moeilijker met deze termen. Het liefst zou ik niet meer spreken van een vervolgte kerk en een vrije kerk; we vormen allemaal samen één lichaam van Christus en we voeren allemaal dezelfde geestelijke strijd die begint in Genesis 3:15, waar de vijandschap tussen de slang en de mens staat beschreven. In 1 Petrus 5:18 staat dat de duivel rondgaat als een brullende leeuw, op zoek naar een prooi. De hele aarde is

zijn jachtgebied. Zo gezien komt wat christenen over de hele aarde meemaken voort uit hetzelfde principe. Satan gebruikt verschillende wapens, maar het gaat om dezelfde strijd.

Dat er verschillende wapens worden gehanteerd, wordt duidelijk uit het bekende verhaal van de zaaier in Matteüs 13:20-22. 'Het zaad dat op rotsachtige grond is gezaaid, dat zijn zij die het woord horen en het meteen met vreugde in zich opnemen. Het schiet echter geen wortel in hen, oppervlakkig als ze zijn. Worden ze vanwege het woord beproefd en vervolgd, dan houden ze geen ogenblik stand. Het zaad dat tussen de distels is gezaaid, dat zijn zij die het woord horen, maar bij wie de zorg om het dagelijkse bestaan en de verleiding van de rijkdom het woord verstikken, zodat het zonder vrucht blijft.' De christenen die vanwege het Woord worden beproefd en vervolgd, dat zijn christenen uit de vervolgte kerk die je vindt in Egypte, Syrië, Noord-Korea en India en al die andere landen die op de Ranglijst Christenvervolgung staan. Christenen in het Westen hebben veel meer te maken met verstikking. Wij worden verstikt door de zorg om het dagelijks bestaan en verleiding van de rijkdom. Verschillende wapens, maar dezelfde strijd.

Net volhouden Wat in dit Bijbelgedeelte staat over het zaad op de rotsachtige grond laat ook wel direct de realiteit van de vervolgte kerk zien: vervolgte christenen zijn geen helden. Hoeveel christenen bezwijken niet onder de druk van familie, maatschappij en overheid? Christelijke jongens in Pakistan gaan vaak naar het buitenland om te studeren en keren vervolgens niet meer terug naar hun vaderland. Meisjes kunnen zoiets niet doen en blijven daarom in Pakistan. Maar zonder man ben je vogelvrij, dus wat doe je dan?

Regelmatig heb ik in Pakistan verhalen gehoord over christelijke meisjes die uiteindelijk terugkeren naar de islam om maar te kunnen trouwen. Het is belangrijk dat we vervolgte christenen geen heldenstatus geven. We kunnen van hen leren op geestelijk gebied, maar ze zijn in wezen niet anders dan wij. Als ze opgepakt worden, zijn ze net zo bang als wij dat zouden zijn; als er een bom ontploft, zijn ze ook verdrietig en als hun onrecht wordt aangedaan, maakt hen dat evengoed boos. Vervolgde christenen zijn mensen die het door de kracht van God, van de Heer Jezus en de heilige Geest net kunnen volhouden. In dat 'net volhouden' ontdekken ze de kracht van de Heer Jezus. Als je ergens doorheen moet en beseft dat Hij naast je staat en de weg er doorheen weet, dan wordt het anders – niet de situatie, maar jij bent dan veranderd. Om dat te beseffen, hebben we de vervolgte kerk nodig.

Blijdschap Ik moet denken aan Butros (niet zijn echte naam), een pastor uit het Midden-Oosten. Op een dag werd hij opgepakt en op het politiebureau stevig ondervraagd. Hij vertelde me dat hij op dat moment overweldigd werd door angst. Hij vroeg zich af hoe zijn

'Het is belangrijk dat we vervolgte christenen geen heldenstatus geven'

kinderen zouden reageren als ze zouden horen dat hun vader gevangen was genomen. 'Op een bepaald moment werd ik naar een cel gebracht. Daar was ik alleen. Toen had ik een moment om even alle gedachten die in me opkwamen op een rijtje te zetten. Ik bedacht toen: wacht eens even, dit gaat

helemaal niet over mij, het gaat over Jezus. Om Hem zit ik hier. Dat bracht rust en bezorgde me een enorm gevoel van blijdschap.'

Net zo'n verhaal hoorde ik van een voorganger uit Bangladesh. Hoessein (ook een schuilnaam) groeide op als moslim en zou zelfs een opleiding tot imam gaan volgen. Toen hij christen werd, veranderde zijn leven voorgoed. Bangladesh is een land waar vrijwel iedereen arm is. Je hebt je familie nodig om je hoofd boven water te houden. Volwassen zoons wonen in bij hun ouders en de schoondochter trekt erbij in. Zo hebben de ouders een ouderdomsvoorziening en heeft de zoon

'Je gaat anders door moeilijkheden heen als je achter Jezus Christus aangaat'

beschikking over een stukje grond. Op die grond kan een gezin net genoeg voedsel verbouwen om te overleven. Maar Hoessein had na zijn bekering tot het christendom geen familie meer. 'Omdat we christen zijn geworden, zijn we onterfd. Ons land zijn we kwijt,' vertelt Hoessein. Hij was niet de enige; alle vijftig voorgangers uit de groep van Hoessein die ik les gaf, maakten hetzelfde door. Kiezen voor de Heer Jezus betekent voor deze ex-moslims in Bangladesh kiezen voor armoede en afwijzing. Ik liet Hoessein merken hoe erg ik het voor hem vond. Maar op zijn gezicht verscheen een glimlach van oor tot oor en hij zei: 'Ik ben alles kwijt, maar ik heb Jezus.'

Voorbeeld Je gaat anders door moeilijkheden heen als je achter Jezus Christus aangaat, als je er met Hem

doorheen gaat. Dat is geen goedkoop smeermiddeltje, geen gemakkelijke uitspraak. Ik zie in de levens van vervolgte christenen dat dit realiteit is. Wij kunnen daar een voorbeeld aan nemen. Dat wij dezelfde strijd voeren, is mijn persoonlijke motivatie om te blijven reizen naar de vervolgte kerk. 'Want ik verlang ernaar u te ontmoeten en u te laten delen in een geestelijke gave, om u te sterken. Want ik verlang u te zien om u enige geestelijke gave mede te delen tot uw versterking, of liever, om door elkaar bemoedigd te worden: ik door uw geloof en u door het mijne,' staat in Romeinen 1:11-12. Ik mag hen met mijn trainingen versterken, maar ik word door hen minstens zozeer bemoedigd als zij door mij. Ik leer van hen hoe om te gaan met armoede, afwijzing en ellende.

Een mooi probleem In één van de laatste reizen die ik maakte, gaf ik een training aan voorgangers uit Noord-Afrika. Op een ochtend kwam er een sms'je binnen met het bericht dat een broeder, een bekende van sommige van de voorgangers, was gearresteerd vanwege evangelisatieactiviteiten. Ik dacht direct heel praktisch: wat kunnen we doen om dit probleem op te lossen? Maar de aanwezige mannen lieten alles uit hun handen vallen. Eén van de aanwezige predikanten stond op en zei: 'Oké mannen, laten we bidden voor dit grote probleem. Maar het is een mooi probleem.'

Een mooi probleem? Hoezo? Ik merkte dat die opmerking me in eerste instantie boos maakte. Ik dacht: oplossen dat probleem. Niet accepteren, maar vechten. Ik bedacht hoe zielig en hoe vreselijk ik het voor die man vond. Maar wat ik van hen op dat moment

leerde, was: ja, het is heftig, want deze man heeft ook een vrouw en kinderen en wat hem te wachten staat is niet leuk. We gaan alles doen om hem vrij te krijgen, maar hij is niet zielig. Hij zit daar voor Jezus, dus dan heb je een goed probleem, was hun conclusie, want: 'Als je gevangen wordt gezet omdat je over de Heer Jezus hebt verteld, dan heb je wel een probleem, maar het is een mooi probleem.'

Volharden Als Paulus en Silas gevangen zitten in Filippi, zitten ze met hun rug tegen de muur en zijn hun voeten geketend. En wat doen ze? Ze gaan zingen en bidden. Ze vertrouwen zich volledig toe aan hun Heer. Het gaat er niet om dat we kijken naar wat we niet hebben: die baan waar we al zolang naar uitkijken, de relatie waar we naar verlangen, het geduld, de wijsheid of de schoonheid die we bij anderen zien. Het gaat erom dat we kijken naar Wie we wél hebben. Die houding zie ik terug bij vervolgte christenen. Zij weten hoe ze ondanks druk, vervolging en geweld kunnen volhouden.

'Standhouden in lijden is: in nood bij Jezus zijn'

Standhouden in lijden is: in de nood bij Jezus zijn. Het Griekse woord voor volharden is *hupomeinen*, wat letterlijk betekent: het eronder uithouden. Hetzelfde woord wordt ook gebruikt voor de pijlers die onder een brug staan. De pijlers kunnen het alleen volhouden, eronder standhouden, als ze rusten op een sterk fundament. Zo is het ook met gelovigen die worden geconfronteerd met lijden: niet uitkijken naar het moment dat het is opgelost, maar rust vinden in de moeilijke situatie.

(team)coaching
doorlichting
fusie- en samenwerkingsvragen

griffioen
ORGANISATIEADVIES

telefoon: 071 562 0915
www.heingriffioen.nl

HAD IK EERDER MOETEN DOEN
individuele en groepsretraites

RETRAITE
in een oase van rust en ruimte

Wacht niet te lang. Neem tijd voor jezelf. Om ruimte te creëren voor een nieuwe weg, een nieuw begin. Een retraite op de Hezenberg geeft je daar tijd en gelegenheid voor.

gastvrij onthaal | met of zonder programma
eigen kamer | Kapel-momenten

landgoed HEZENBERG
BEZINNEN | GROELEN | HELEN

WWW.HEZENBERG.NL 038 - 444 52 51

Uw doel is toch dat uw boodschap helder, duidelijk en, met passie overkomt en begrepen wordt?

Train u zelf om in 2 dagen een goede spreker te worden!!

Ook voor predikanten en andere kerkelijk werkers

Sprekend... Presenteren

Informatie en aanmelden: www.sprekendpresenteren.nl

op locaties in heel Nederland | Piet van Meurs, trainer/coach

Edukambani

Edukambani steunt talentvolle jongeren in Kenia, die door armoede geen opleiding kunnen volgen.

Breng Keniaans talent tot bloei
Geef op NL90INGB 0003 1864 02

ANBI

www.edukambani.nl

Edukambani is de nieuwe naam voor Stichting Zending's Thuisfront Holland

Zending's Thuisfront Holland

NGP
Nederlands Gereformeerde Predikantenopleiding

Theologie studeren?
Daar word je wijzer van!

Heb jij belangstelling om theologie te gaan studeren en zou je misschien predikant willen worden in een Nederlands Gereformeerde gemeente? Of wil je werken als zendeling, bijbelvertaler, als predikant in het leger of bij justitie? Vraag dan om informatie of meld je aan bij de opleidingscoördinator van de Nederlands Gereformeerde Predikantenopleiding te Apeldoorn; oc.ngp@ngk.nl (P. van Veen).

De NGP verzorgt een deelopleiding van circa 20%, die de eigen kleur van de NGK brengt in jouw theologie-opleiding. Het is verplicht voor wie predikant wil worden binnen de NGK. Het programma voorziet in een uitruil van studiepunten met de Theologische Universiteit van Apeldoorn (TUA). Wil je elders studeren, dan is het belangrijk om het te volgen studieprogramma op tijd af te stemmen.

Vereiste vooropleiding theologie:
VWO of een propedeuse HBO zijn voldoende

Kijk op: www.ngk.nl/ngp en www.tua.nl

Omgaan met beschadigde emoties

TEKST: JEANETTE WESTERKAMP, PREDIKANT IN EEN JEUGDZORGINSTELLING IN ZEIST, LID VAN DE NGK HOUTEN ///

De kerk is de gemeenschap van heiligen. Maar hoe vaak komen we er niet mensen tegen die elkaar pijn doen, moeilijke mensen die anderen kwetsen? Al deze mensen hebben hun eigen verhaal. Ik zie die verhalen als onderdeel van het verhaal van God met mensen. Daarin is goedheid, maar ook val; vernieuwing, maar ook verwachting.

In de fase van Gods verhaal waarin we nu leven, gaat alles met vallen en opstaan. We worden gekwetst en kwetsen anderen. We zoeken manieren om onszelf te beschermen, harnassen die ons onvrij maken, stekels die anderen verwonden – de een meer dan de ander. In de gemeenschap van heiligen

‘In de fase van Gods verhaal

waarin we nu leven, gaat alles

met vallen en opstaan’

ontmoeten we gewonde heiligen, en angstige, en onuitstaanbare. We zuchten met de schepping (Rom. 8) en we jubelen met de engelen. Gelukkig weten veel mensen goed om te gaan met hun

eigen eigenaardigheden en met die van anderen. Maar sommige mensen zijn zo beschadigd dat hun leven ondraaglijk is en relaties onder grote druk komen staan, ook hun relatie met God. Hoe gaan we met hen om? Hoe omarmen we een stekelvarken, een grommende hond of een muisje dat zich telkens verstopt?

Identiteit

De ouders van Jessica en haar zus Ine hebben hun hele huwelijk al veel ruzie. Soms vliegen de borden door de keuken. Ine concentreert zich op school, past op bij een buurkindje en luistert thuis de hele dag muziek. Jessica was een lastig kind en is nu altijd de deur uit, experimenteert met drugs en krijgt dan een vriend die crimineel en gewelddadig is. Haar ouders schrikken wakker en zoeken hulp voor

hun dochter. Pas dan vertelt Jessica dat ze altijd het gevoel heeft gehad dat zij de oorzaak is van de ruzies van haar ouders. Als haar vriend zegt dat ze ‘bagger’ is, is ze het daar eigenlijk wel mee eens.

Wat we meemaken in onze jeugd legt de basis voor onze identiteit. Het bepaalt voor een groot deel wie we zijn en wat we doen. Mogen we er zijn? Zijn we veilig? Een kind voelt vaak heel goed aan wat er in zijn omgeving gebeurt, maar trekt soms niet de juiste conclusies. Bovendien reageren kinderen niet automatisch hetzelfde in gelijke omstandigheden. Ze verschillen qua karakter, of vinden andere hulpbronnen in hun omgeving. Zomaar kan er in het verhaal van een kind iets misgaan. Er ontstaan ongezon-

de denkpatronen en ongezond gedrag om emotionele pijn te voorkomen en om misschien nog iets goed te maken van wat fout ging. Wie kent ze niet: de mensen die lijken te zuigen, ze krijgen nooit genoeg aandacht. Of de mensen die je nooit dichtbij laten komen. Bij allebei is het natuurlijk de vraag: wie is de mens achter dit gedrag? Wie ziet de mens achter de verdediging?

Waarheid Ook in de Bijbel komen we gekwetste mensen tegen die hun eigen strategie hebben ontwikkeld om met hun emotionele wonden om te gaan. De Samaritaanse vrouw bij de bron, in Johannes 4, mijdt het gezelschap van haar burens en reageert vijandig op Jezus. Hij vraagt haar om water en gaat in gesprek. Levend water biedt Hij aan dat haar verlangens overvloedig kan stillen. Pas op het moment dat zij er open voor staat, nodigt Hij haar uit iets te zeggen over haar relaties. Als ze daar eerlijk over is, geeft Hij haar een compliment. Hij vertelt haar wat Hij over haar weet – Hij geeft geen oordeel, geen oplossing, maar wel de waarheid. Hij is de Waarheid en bij Hem is het mogelijk de waarheid onder ogen te zien.

*‘Sommige mensen zijn zo
beschadigd dat hun leven
ondraaglijk is’*

In dit verhaal zie ik hoe Gods goedheid ons tot inkeer brengt (Rom. 2:4). Ik zie ook hoe belangrijk het is dat de waarheid wordt uitgesproken in beschadigde levens. Maar dat is natuurlijk niet gemakkelijk. De waarheid die we onder ogen moeten zien om vrij te worden, is soms zo beangstigend dat die, ook voor onszelf, diep verborgen ligt onder denkpatronen, gedragspatronen of zelfs ziektes. Soms zijn het ervaringen die nooit

onder woorden gebracht zijn omdat we nog niet konden praten of omdat het te gek voor woorden was. Wie mag onze wonden zien, aanraken en in het licht van Christus brengen?

Een jonge vrouw vertelt aan twee gebedsmaatsjes over haar leven vol dwanggedachten en dwanghandelingen. Dan gaan ze in gebed en zijn ze stil. Ineens schrikt de vrouw op. In gedachten ziet ze haar moeder. Moeder gooit een kopje terug dat zij, zes jaar oud, net heeft afgewassen en zegt boos: ‘Dat is niet schoon!’ Moeder was altijd moe en teleurgesteld. ‘Jij hebt maar een leuk leven,’ zei ze als het meisje met verhalen thuiskwam. Het kind kon haar moeder niet gelukkig maken. Ook nu kan ze haar man en kinderen niet gelukkig maken. Tegelijk legt een innerlijke slavendrijver de zweep over haar leven. Als de volwassen vrouw zich dat realiseert, komen de tranen en de boosheid. En het schuldgevoel: want hoe kan ze nu boos zijn op haar moeder die het zo moeilijk had?’

Soms begrijpen mensen best waar het in hun levensverhaal fout is gegaan. Ze herkennen hun ongezonde gedrag en leren met moeite nieuw gedrag aan. Een ontmoeting met God zelf gaat zelfs nog dieper dan nieuw aangeleerd gedrag. En zoals we in alles in de gemeente op elkaar aangewezen zijn, zo kunnen we elkaar hier ook helpen door samen de Heer te zoeken. Jezus Christus blijft dezelfde gisteren, vandaag en in alle eeuwigheid (Hebr. 13:8). Hij was er toen het kopje terug werd gegooid. Hij kan het moment weer terugroepen en het meisje, dat nu een vrouw is, helpen er een ander verhaal bij te schrijven. Dan is het niet langer het verhaal van het kind dat het fout deed, maar misschien het verhaal van de moeder die het moeilijk had en haar meisje tekort deed. In dat verhaal is God erbij. In de gemeente kunnen we elkaar helpen door dit verhaal samen in

gebed bij God neer te leggen. Waar twee of drie in zijn naam bidden, komt Hij heel dichtbij.

Verantwoordelijkheid

Bart heeft een ellendige jeugd gehad. Zijn ouders scheidden en hij werd een paar keer aan zijn knie geopereerd. Hij onderdrukt later de angst en de pijn van zijn jeugd met alcohol. Die vriend wordt een vijand. ‘Maar,’ zegt Bart, ‘de alcohol is niet het probleem. Mijn ouders en mijn knie zijn het probleem.’ Aan dat probleem kan hij niets meer doen. En dus drinkt hij door en verwoest hij zichzelf en zijn gezin.

*‘Jezus is de Waarheid en
bij Hem is het mogelijk de
waarheid onder ogen te zien’*

Jezus vraagt aan Bartimeüs: ‘Wat wilt u dat Ik voor u doe?’ (Marc. 10:51). Wil hij echt beter worden? Waarschijnlijk zal Bartimeüs dan op een heel andere manier in zijn onderhoud moeten leren voorzien. Veranderen is eng. Bartimeüs verwoordt zijn verlangen (‘Zorg dat ik weer kan zien’) en daarbij het geloof dat Jezus Hem kan laten zien.

Naast het durven benoemen van de waarheid is het ook belangrijk dat beschadigde mensen verantwoordelijkheid durven nemen in hun leven. Iemand met psychische problemen heeft vaak de steun en het geloof van anderen hard nodig. Maar hij zal zelf verantwoordelijkheid moeten nemen voor zijn handelen en denken. Hij zal de waarheid onder ogen moeten zien en wat fout is, fout noemen. Ook in zijn eigen handelen. Want slachtoffers worden zomaar daders... Het is opvallend hoe mensen veranderen als ze hardop verantwoordelijkheid nemen voor hun gedrag en uit horen speken dat God het vergeeft.

Vergeving Na waarheid en verantwoordelijkheid noem ik ten slotte nog vergeving. Daarmee doorbreek je de stroom waarin het slachtoffer dader wordt en nieuwe slachtoffers maakt, die mogelijk

*‘Vergeving wil zeggen dat we
het kruis tussen het slachtoffer
en de dader zetten’*

ook weer dader worden. ‘Beken elkaar uw zonden en bid voor elkaar, dan zult u genezen,’ schrijft Jakobus (5:16). Het is ongelooflijk dat wij elkaar vergeving

aan mogen zeggen op grond van het evangelie (1 Joh. 1:8,9; 2:1,2; 3:20). In vrijwel elke vorm van pastoraat is vergeving een sleutelwoord, vergeving in die zin dat we het kruis tussen het slachtoffer en de dader zetten: het oordeel is niet meer aan ons, maar aan God. Ook deze stap is niet gemakkelijk.

Annie is als kind veel gepest. Ze heeft een goede opleiding gevolgd, maar is te onzeker om er iets mee te doen. Ze trouwt en krijgt kinderen en alles gaat prima tot één van de kinderen aankondigt dat hij niet meer naar de kerk gaat. Er is zoveel kwaad in de wereld dat hij tot de conclusie is gekomen dat God

*óf niet bestaat óf onbetrouwbaar is. Op dat moment knapt er iets in Annie. Hui-
lend vertelt ze aan een vriendin dat zijzelf
altijd in de kerk heeft gezeten met het gevoel:
‘Ik hoor er niet bij, ze moeten me hier niet,
en God moet me ook niet.’ Als ze er eindelijk
over begint te praten, houdt ze niet meer
op. Ze schaamt zich dat het pesten van lang
geleden nog zo’n rol speelt, terwijl ze toch
zo’n leuk gezin heeft... Ze is snel emotioneel
en huilt veel.
Tot haar verbazing wordt ze ook boos. Dat
kent ze niet van zichzelf. Boos op de pesters,
op haar ouders, die vonden dat ze het zich
niet aan moest trekken, op de kerk, op God.
Ze is volwassen genoeg om te merken wat*

Psalm 139

Hertaald door een meisje van vijftien

**God, U kent mij,
U weet alles van me,
U weet alles wat ik heb gedaan.
U kent mijn plannen voor de toekomst.**

**Ook al ga ik om met slechte mensen,
Ook al doe ik zelf slechte dingen,
U ziet het. U grijpt zelfs in.**

**Als ik bang ben, voor de dood bijvoorbeeld,
Als ik helemaal alleen ben,
God is er.
Als ik dingen doe die slecht zijn,
God vindt mij niet slecht,
Maar Hij laat wel zien wat er niet klopt.**

**Zoals ik van mijn moeder houd,
En een hekel heb aan mensen
Die haar kwaad willen doen,
Zo heb ik een hekel aan mensen
die slecht over God praten
of die raar kijken als het over God gaat.**

**God, kom dicht bij mij met uw licht
Laat me zien wie ik ben en welke mensen en wat goed voor mij is.
Help me zo te leven als mijn leven bedoeld is.**

er gebeurt en gelovig genoeg om te weten dat God niet omvalt door haar boosheid. Eigenlijk heeft ze nu pas echt contact met God. Dan komt ze op het punt dat ze kan vergeven. Ze gaat God zien zoals Hij echt is. Zonder haar vriendin en zonder haar puberzoon was ze nooit verder gegroeid.

*‘Wie mag onze wonden
zien, aanraken en in het licht
van Christus brengen?’*

Soms is vergeven moeilijk, omdat ons wel kwaad is aangedaan, maar er geen schuldige meer is; die kan al overleden zijn. Soms lijkt het kwaad te groot om te vergeven. Soms vergeven we liever niet, omdat we dan ons excuus voor bepaald gedrag kwijtraken. Vaak is het ook gemakkelijker om boos te blijven dan het verdriet en de angst te voelen die onder die boosheid verstopt zit. Vergeving betekent niet altijd verzoening. Het is niet verstandig terug te gaan naar een broer die zijn zusje misbruikte en nog altijd vindt dat ze erom vroeg. Vergeving is de schuld en de schuldige bij God brengen en daar laten. Dat lukt vaak niet in één keer.

Soms moeten we zeventig maal zeven keer zeggen: ‘God, ik geef die persoon en mijn oordeel aan U, komt U tussen ons in staan.’

Huisgezin Hoe zou het zijn als je je kindertijd over kon doen, maar dan met het inzicht dat je nu hebt? We krijgen daarvoor de kans in de gemeente, met geestelijk leiders en een grote groep broers en zussen. In de gemeente hebben we natuurlijk zomaar de neiging onze oude patronen te herhalen. Wie vroeger nooit aandacht kreeg van vader klaagt over gebrek aan aandacht van de kerkleiding. Wie nooit nee kon zeggen loopt ook hier te hard. Toch kunnen we beginnen in een kleine, veilige groep. Daar leren we de waarheid te spreken en verantwoordelijkheid te nemen. Daar leren we wat vergeving is. Dat kan als er in die groep mensen zijn die niet bang zijn voor emoties en verhalen, mensen die naast een ander durven staan en ze bij God brengen. Toch zijn er mensen die zo getekend blijven dat je misschien symptomen kunt bestrijden, maar de handicap blijft, tenzij er een wonder gebeurt. Ik ben ervan overtuigd dat die wonderen gebeuren! Daarom moeten we soms niet bang zijn daken te beschadigen of

Eer uw vader en uw moeder

JEANNETTE WESTERKAMP

Nu U mij roept ten leven
ontsla ik van hun plicht
de ouders, mij gegeven.
Ik leef nu in Uw licht.

Nu ik tot U nader,
laat ik mijn ouders vrij.
U bent mijn God, mijn Vader,
mijn Moeder allebei.

Wat zij van mij verwachtten
en wat ik van hen vroeg
het werden boze machten,
maar U bent ons genoeg.

Zo zal ik ze eren.
Ik krijg ze van U weer.
Help ons in liefde leren,
want U alleen bent Heer.

samenkomsten te verstoren om die ene voor God neer te leggen (Marc. 2:4) omdat God alleen weet wat hem mankeert en hoe hij genezen kan in deze of de toekomstige wereld.

ADVERTENTIES

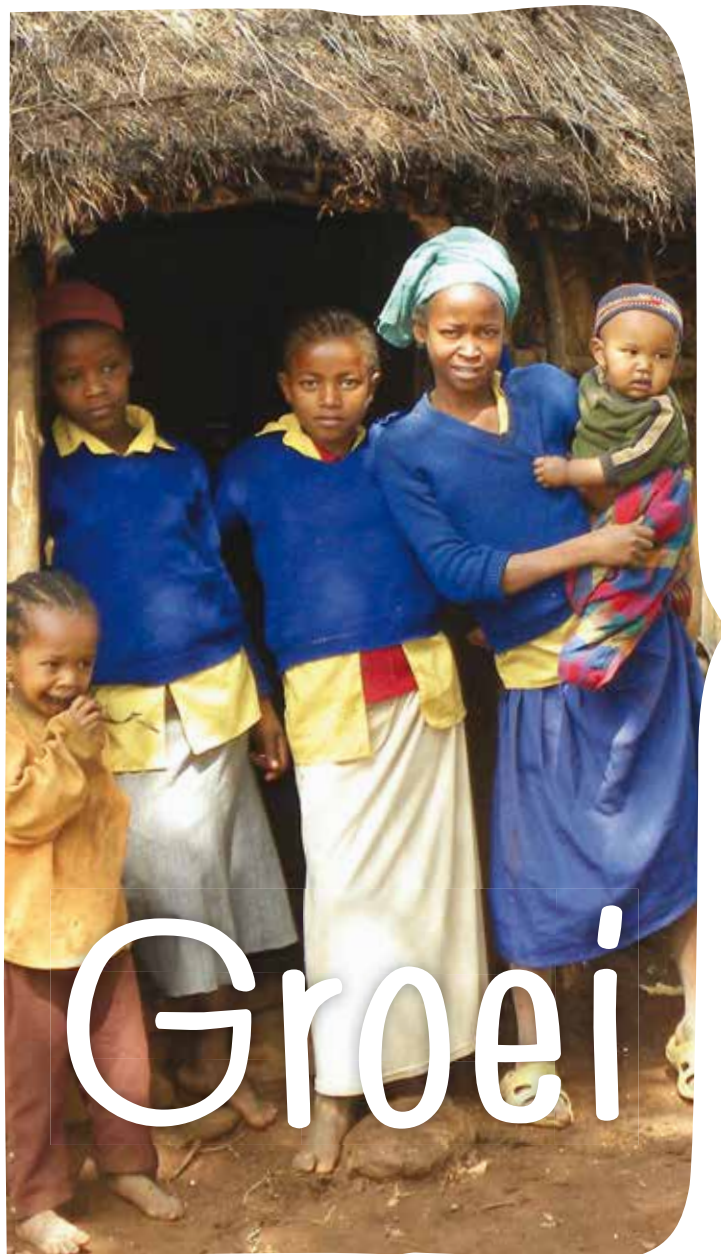
attendo
uitvaartzorg

*“Ik dacht dat het gek was mijn
uitvaart voor te bespreken.
Maar het geeft rust.”*

Lange Voort 3
Oegstgeest
071 565 1577
AttendoUitvaartzorg.nl

sponsorprogramma van

Red een
KiND

Groei mee!

ELK LEVEN IS EEN UNIEK GESCHENK VAN GOD

Dat geldt ook voor de duizenden kinderen in Afrika en Azië die wij ondersteunen. Wij willen dat elk kind veilig en gezond kan opgroeien in een liefdevol gezin, het liefst bij de eigen vader en moeder. Daarom steunen wij kinderen, gezinnen en hele dorpen.

WORD SPONSOR. GROEI MEE

—————> REDEENKIND.NL <—————

Men heeft zijn das de broekband ingestoken.
Hij glimlacht op pantoffels, schuifelt langs de wand.
Hij streelt de stalen klink, voelt met zijn vale hand
de deur op slot. Straks wordt er ingebroken.

Hij wacht, want dat is met hem afgesproken.
Zijn plaats is in de hoek, vlakbij de plastic plant.
Hij weigert de tablet, hier zit hij voor het vaderland
op wacht. Hij weet, straks wordt er ingebroken.

Dan voelen de bewoners aarde trillen.
Vrachtwagens komen aan, of zijn het bussen?
Dit is verzet! Hij roept zijn wapenbroeder,
hij hoort zijn naam. Wat zou hij anders willen
dan nu naar buiten gaan, de zuster kussen,
en dan de stad in, thee drinken bij zijn moeder?

Maarten van Aes

Gerard Folkerts, *Wachtend op de eeuwigheid*, 2002.
Olieverf op doek. ///

Bidden met de psalmen

TEKST: WILLEM SMOUTER, PREDIKANT VAN DE NGK APELDOORN. ///

Kort en krachtig kun je pastoraat omschrijven als: God ter sprake brengen bij de mensen en mensen ter sprake brengen bij God¹. Puur het feit dat je komt als geroepen betekent al dat de pastorant zijn verhaal 'voor Gods aangezicht' vertelt. Alleen al door er te zijn, komt God ter sprake. De kunst is om dan zo te luisteren dat je daarna op een manier die aansluit bij de persoon die je bezoekt, hem/haar ter sprake brengt bij God.

Een bijzonder rijk hulpmiddel daarbij vormen de psalmen. Ze zijn de liederen waarin Gods volk reageert op de openbaring van God en tegelijk zijn ze een belangrijk deel van die openbaring zelf. Alles wat mensen meemaken, van de hoogste vreugde tot de diepste nood, komt er op een persoonlijke en herkenbare manier in voor.

De nieuwtestamenticus N.T. Wright schreef er onlangs een boek over: *The Case for the Psalms: Why They Are Essential*. Hij betoogt dat wij door de psalmen te bidden en te leven binnenkomen in een hele wereld waarin je God steeds persoonlijker kunt leren kennen en betrekken in je leven. Je leert richting en leiding in je leven te ontvangen.

Gebedspastoraat In de NGK Apeldoorn bieden we een vorm van gebedspastoraat aan waarin de psalmen centraal staan (zie www.tabernakelkerk.nl onder Pastoraat). We hebben daarin veel geleerd van de NGK Houten die daar geregeld waardevolle cursussen voor aanbiedt. In Apeldoorn hebben we aan het gebedspastoraat een eigen kleur gegeven met het centraal stellen van de psalmen.

Als we in het pastorale bezoekwerk iemand ontmoeten die met hardnekkige problemen kampt, nodigen we hem

of haar uit voor een intensieve vorm van pastoraat: drie gesprekken van een uur, met een tijd later nog een evaluatiegesprek. Als voorbereiding vragen we twee dingen: zoek eerst een gedeelte van een psalm waarin je jezelf herkent, en bedenk vervolgens wat je van God verlangt.

'De ervaring van de pastorant wordt ingevoegd in de omgang met God'

Als het zover is, ontvangen we hem/haar met twee leden van het gebedsteam, een man en een vrouw of twee vrouwen. Na de kennismaking vragen we de bezoeker om het gekozen psalmgedeelte voor te lezen. Daar spreken we over door en vervolgens vertelt de pastorant wat hij/zij van God verlangt. Daarmee gaan we in gebed naar God toe, doorgaans volgens het ministrymodel waarbij twee bidders naast je staan. We zien uit naar de verhoring van het gebed; over die verhoring spreken we op een volgende bijeenkomst.

Valkuil Dit is heel in het kort hoe het gebedspastoraat in zijn werk gaat. Voor ik daar meer over ga zeggen, is het goed om door te geven wat ik leerde van Mary Pytches, de vrouw die aan de wieg stond van New Wine. Dat ging over het

moment waarop je iemands trauma uit een ver verleden bespreekt, waarbij de pastorant als het ware aan zichzelf denkt als kind. Pytches zei daarover: 'Als je een geliefde pastor wilt worden, dan moet je op dat moment het kleine kind van vroeger gaan troosten: dat voelt geweldig en het helpt niks, zodat ze altijd terug blijven komen.' Met andere woorden: trap niet in die valkuil. Iemand is pas werkelijk geholpen als hij/zij op een volwassen manier met dat 'kleintje' leert omgaan.

Als je gaat doorvragen: wat vind je van dat kleine kind?, dan kom je misschien wel voor verrassingen te staan. Een volgende stap is dat je iemand kunt helpen om met de liefdevolle ogen van Christus naar het verleden te kijken. Uitwerking daarvan voert nu te ver, maar ik heb van Mary Pytches geleerd om kritisch naar mijn eigen en anderen pastoraat te kijken: hoe vaak bevestigen en troosten we iemand niet in z'n kleinheid en verdriet? Inderdaad: daar kun je je geliefd mee maken, maar het helpt niet. Een christen mag leren om als Gods geliefde zoon of dochter te leven, in wie God vreugde vindt. Zo immers heeft God ons in Christus als zijn kinderen en erfgenamen aangenomen.

Hoge drempel Het gebedspastoraat dat ik nu beschrijf, heeft in zekere zin wel

Ik gebruik als toelichting bij het ministrygebed het beeld van de biddende Mozes uit Exodus 17, met Aäron en Chur naast zich. Bidden doe je normaal gesproken natuurlijk zelf, maar soms heb je mensen naast je nodig die je helpen om je op God te richten. Wel te verstaan: voor God maakt het niet uit in welke vorm, houding of bewoording je bidt. Maar voor ons mensen maakt het wel degelijk verschil voor de mate waarin je kunt ontvangen. Ik raad daarvoor de Houtense cursus gebedspastoraat van harte aan; en neem er de psalmen in mee!

Mozes, ondersteund door Aäron en Chur, biddend om de overwinning op de Amalekieten bij Refidim, Exodus 17. (Geschilderd door J.E. Millais, 1923).

een hoge drempel: iemand die hulp nodig heeft, moet daar om *vragen*, bij mensen en bij God; voor sommige mensen is het lastig om die stap te zetten. Deze vorm van gebedspastoraat kan dan ook het traditionele pastoraat niet vervangen, maar als je iemand zover kunt krijgen om met z'n zonden en wonden zelf hulp te zoeken bij God, dan is er veel gewonnen. Het maakt echt verschil of iemand afwacht of hij getroost wordt, of dat hij de stap neemt om concreet te vragen om gebed. En het maakt verschil of iemand zelf gericht op zoek gaat naar een Bijbelgedeelte (een psalm in dit geval), of dat jij als pastor daarmee komt aanzetten.

Ik leg altijd uit: psalmen mag je uit hun verband rukken en toepassen in je eigen leven. Hoewel ze aan de ene kant de problemen wel helder en concreet benoemen, past jouw nood of probleem toch in dat stramien. Gaat het over de vijanden, dan mag je ook denken aan vijanden die in je eigen hoofd zitten. En enorme vreugde of diep verdriet kun je ook in het klein herkennen. Zodra iemand tijdens gebedspastoraat

het zelfgekozen psalmgedeelte voorleest en uitlegt, gebeurt er iets moois: het werkt naar twee kanten! De psalm helpt om uit te leggen wat het probleem is, maar tegelijk geeft de psalm ook uitleg aan het probleem. De ervaring van de pastorant wordt ingevoegd in de omgang met God. In de psalmen gaat het om precies dezelfde vreugde en verdriet, uitdagingen en teleurstellingen als wij vandaag kennen, maar die worden voortdurend in verband gebracht met God de Schepper en zijn verbond met ons. Psalmen helpen om je te brengen van een gerichtheid op jezelf alleen naar een gerichtheid op God in zijn verbond met ons.

Gods leiding Een voorbeeld kan misschien verduidelijken hoe deze vorm van pastoraat in de praktijk werkt. Hanna heeft een zeurend gevoel van ontevredenheid. Er zijn problemen op het werk, maar ze vraagt zich ook af of ze zelf misschien aan dat gevoel van ontevredenheid bijdraagt. Ze zou willen dat God haar de weg wees. Ze legt Psalm 25 op tafel, vanwege de berijmde zin

'Here, maak mij uwe wegen door uw woord en Geest bekend.' Eerst vertelt ze waarom ze Gods leiding zoekt: ze voelt zich onzeker over het doel van haar leven. Eigenlijk wil ze gewoon dat God zegt hoe het moet. Ze heeft die wens herkend in de genoemde psalm en daarmee in de Bijbel. Terwijl we daarover samen lezen, gaat ze het zelf al met de psalm mee verbreden. Ze

'Psalmen mag je uit hun
verband rukken en toepassen
in je eigen leven'

vertelt hoe zij Gods redding wel eens ervaren heeft, ze ziet het perspectief van Gods trouw door de eeuwen heen, ze gaat net als de psalmist terugkijken naar haar eigen jeugd, het komt tot een persoonlijk gebed om vergeving van bepaalde zonden, en dat baant de weg waarlangs ze zich kan uitstrekken naar leven in vrijheid. En zowaar, als we in dat verband nog eens bidden om Gods leiding, dan ziet Hanna de contouren

daarvan opdoemen.

Wat gebeurt hier nu precies? Voor alle duidelijkheid eerst dit: pastoraat is geen therapie, ook al spelen er vergelijkbare mechanismen. Het eerste doel van pastoraat is niet om jeugdtrauma,

*'Ik heb de psalmen leren
kennen als een gezegende
hulp in het pastoraat'*

bindingsangst en relatieproblemen op te lossen, ook al heeft het daar vaak invloed op. In pastoraat gaat het om onderhoud of herstel van de relatie met God. Opnieuw: het is God ter sprake brengen bij de mensen en de mensen ter sprake brengen bij God. En dat is wat er heel intensief gebeurt in deze vorm van pastoraat met de psalmen: levenservaringen worden herkend en erkend binnen de setting van Gods omgang met mensen. In feite is deze vorm van pastoraat dus altijd heilzaam, want iemand brengt zijn zonden en wonden bij het licht van een psalm bij God.

Opgeheven vingertje Net als in alle vormen van pastoraat is het soms nodig om door te vragen. Mensen vragen bijna altijd om te bidden om kracht, maar daar ben ik heel voorzichtig mee. Is ie-

mand ernstig ziek, dan is het natuurlijk wat anders. Maar vaak bidden mensen om kracht om hun huidige leven vol te houden. Als er iets verkeerd zit in je leven, dan is het niet aan te bevelen om meer kracht uit te oefenen, net zo min als je een kar harder moet duwen als er iets wringt.

Wanneer je hierover doorvraagt, kom je vaak op het moeilijke terrein van onbeleden zonden en verzwegen wonden. Aan een opgeheven vingertje heeft de pastorant dan niets. Maar het is heel wat anders als je samen kunt bidden: 'Toets mij of niet een weg in mij, mij schaadt en leidt aan U voorbij' (met de berijming van Psalm 139).

Werkelijkheid Je kunt niet alle wonden helen, maar je kunt ze wel verbinden. Ook hier weer een voorbeeld. Henry is zwaar depressief en wordt daar ook voor behandeld. Bij die professionele behandeling komen naar zijn idee alleen slimme gedragstherapeutische oefjes aan bod, maar daarin voelt hij zich niet gekend. Op aanraden van de pastoraal bezoeker meldt hij zich aan voor gebeds-pastoraat. De psalm die hij uitgekozen heeft om voor te lezen, is Psalm 88, een psalm vol van doffe ellende en duisternis. Hier is duidelijk een gewond schaap van de goede herder aan het woord. Twee waarschuwingen zijn dan op z'n

plaats: meegaan in kritiek op andere hulpverleners of pastors heeft geen nut, en als iemand ver heen is, kan het schade aanrichten om al te diep te roeren in de problemen. Toch biedt juist deze donkere psalm ook dan ruimte voor echt pastoraat.

Alleen al de constatering dat narigheid expliciet een plek heeft in het hart van de Bijbel geeft al erkenning. En tegelijk doet die psalm ook iets terug. Hij begint met het enige licht in deze donkere kuil: HEER, God, mijn redder – dat is een uitnodiging om aan deze belijdenis vast te houden, hoe donker het ook is. Henry was na drie gesprekken echt niet van z'n depressie af, maar het is werkelijk een houvast voor hem dat hij het perspectief van de Korachieten die Psalm 88 schreven erbij heeft geleerd. Nog waardevoller dan alle bemoedigende woorden is de achterliggende *werkelijkheid* dat de Heer God je redder is, ook als het niet zo voelt. Psalmen zijn zo echt als het leven zelf. Ik heb ze leren kennen als een gezegende hulp in het pastoraat. Het vergt een stap om ze biddend te gaan gebruiken. Maar waar het lukte om mensen over de streep te krijgen, heb ik er altijd zegen op gezien.

1 Deze definitie is afkomstig van Nico van der Voet, studentenpastor aan de CHE.

ADVERTENTIE

HART VOOR ÚW
ONDERNEMING

KROL ACCOUNTANTS
WEZENBERG
HARDERWIJK | KAMPEN

Als ondernemer wilt u toch ook dat uw financiële en fiscale zaken met zorg en betrokkenheid worden behandeld? Met onze persoonlijke betrokkenheid, diepgaande vakkennis en vooral flexibiliteit zorgen wij voor transparante én heldere cijfers. Zo weet u als ondernemer altijd waar u aan toe bent.

HOOFDVESTIGING
HARDERWIJK

EMAIL
WEBSITE

WESTEINDE 25A
3844 DD HARDERWIJK
T (0341) 42 60 60
INFO@KROLWEZENBERG.NL
WWW.KROLWEZENBERG.NL

De Reformatie

Het tweewekelijkse tijdschrift
De Reformatie biedt u een schat aan
interessante artikelen op het gebied
van de kerk, het kerkelijk leven
en de samenleving.

Maak nu kennis met De Reformatie.
Neem een jaarabonnement en ontvang
de eerste drie maanden gratis of
bestel een gratis proefnummer:
info@dereformatie.nl, tel. 0529 43 88 90

Actie

www.dereformatie.nl

Haal meer uit **Opbouw!**

Ideeën opdoen

voor je catechisatieavonden?

Toegerust worden
in je jeugdwerk?

Op je bijbelkring

nadenken over discipelschap,
Israël of tal van andere thema's?

Jong en oud met elkaar in
contact
brengen?

opbouw
Opinieblad voor de Nederlands Gereformeerde Kerken

Put uw inspiratie uit de thematische
nummers van Opbouw!

Bestel extra nummers via
administratie@opbouwonline.nl.

Heb jij dat ook weleens?

TEKST: ERIK KONING, NEERLANDICUS EN REDACTEUR VAN DE REFORMATIE. LID VAN DE GKV NIJKERK-WEST ///

Aan wie vertel ik het? Hoe moet ik omgaan met die vervelende reactie? Hebben jullie soms ook het gevoel dat je er helemaal alleen voor staat? Mijn behandelaar overweegt een ander medicijn, welke ervaringen hebben jullie daarmee? Ik ben soms zo boos op God, heb jij dat ook weleens? Allemaal vragen die we graag zouden willen stellen aan mensen die in dezelfde situatie zitten als wij. Zij weten immers hoe het is om...

Mensen met moeite of verdriet hebben behoefte aan herkenning en erkenning. 'Meestal is dat wat ze zoeken en vinden in het contact met lotgenoten,' vertelt Vrouwke Messink van de Christelijke Vereniging Angst- en Dwangstoornissen en Fobieën (CVADF). 'Je denkt vaak dat niemand anders hetzelfde heeft als jij. In het contact met lotgenoten merk je juist dat je niet de enige bent. Er zijn natuurlijk altijd wel verschillen tussen mensen, maar er is vooral sprake van herkenning.'

Liesbeth Westeneng en Willemijn het Lam van Samen Delen, een ontmoetingsgroep voor jongeren van wie een of beide ouders is overleden, bevestigen dat: 'De toegevoegde waarde van gesprekken met lotgenoten is dat je bij elkaar herkenning vindt. Mensen die het overlijden van een ouder niet hebben meegemaakt, kunnen je nooit helemaal begrijpen.'

Haike Haan heeft enige tijd geleden de diagnose autisme gekregen en deed mee aan een gespreksgroep voor volwassenen met autisme van *dit Koningskind*. Hij noemt nog een ander aspect: 'Ik zoek contact met anderen om te zien hoe zij met autisme omgaan. Ik heb

in de gespreksgroep heel veel geleerd van deelnemers die veel verder in hun ontwikkeling zijn.'

Geloof Herkenning, erkenning, steun en informatie zijn de werkzame ingrediënten in lotgenotencontacten. Vaak krijgen de deelnemers handvatten aangereikt over hoe ze met hun problemen kunnen omgaan. En dat biedt weer uitzicht om door te gaan. Daarbij is het voor Liesbeth en Willemijn erg belangrijk dat Samen Delen een christelijk initiatief is. 'Als je het moeilijk hebt, kun je troost vinden bij elkaar, maar het is vooral fijn dat je samen troost vindt in het geloof. Alleen bij God kun je echt troost en kracht vinden om verder te leven. Daar kunnen we elkaar in de groep op wijzen en mee bemoedigen.'

Ook voor Vrouwke is het belangrijk dat ze bij de CVADF andere christenen ontmoet: 'Met hen kun je ook over je geloofsleven praten. In een algemene omgeving begrijpen mensen vaak niet hoe belangrijk het geloof voor je is. Het doortrekt heel je leven en heeft ook invloed op je beperkingen. In gesprekken met christelijke lotgenoten kun je daar open over praten.'

Voor Haike was praten over het geloof

een belangrijk onderdeel van de gespreksgroep: 'Dat ik een kind van God ben en mezelf mag accepteren zoals ik ben, dat soort opmerkingen heeft me veel gedaan.'

Gesprekken Er zijn lotgenotengroepen voor mensen met een lichamelijke ziekte (astma, kanker, diabetes), voor mensen met sociale of psychische problematiek (autisme, angsten), voor mensen die een geliefde hebben verloren, die werkloos zijn geworden, voor mensen die worstelen met een trauma (incest) enzovoort. De vele verschillen wat betreft thema zorgen ook voor veel variatie in de opzet van de groepen. Sommige zijn tijdelijk van aard, andere komen jarenlang bij elkaar. In sommige gaat het vooral om de onderlinge gesprekken, andere richten zich ook op het organiseren van gezamenlijke activiteiten. Sommige groepen komen maandelijks bij elkaar, andere enkele keren per jaar.

Samen Delen bijvoorbeeld organiseert vier bijeenkomsten per jaar, waarvan één een bezinnend karakter heeft, met een spreker, en de andere meer actief zijn. Dan gaan ze bijvoorbeeld kanoën of barbecueën. 'We hopen dat jongeren tijdens die activiteiten op een ontspannen manier gesprekken kunnen voeren. Meepraten hoeft niet per se, alleen luisteren is ook goed,' vertelt Liesbeth Westeneng.

De gespreksgroepen van de CVADF komen elke zes of acht weken samen bij mensen thuis en zijn vaak kleiner van omvang, zo'n vier tot zeven mensen. 'Er is altijd ruimte voor Bijbellezen en gebed of een overdenking,' zegt Vrouwkje. 'Daarna maken we een rondje waarin iedereen vertelt over de afgelopen periode. We bespreken ook wel bepaalde onderwerpen, bijvoorbeeld naar aanleiding van een bericht in de krant of een ervaring van iemand. Soms hebben groepen een ontspannende avond, met

samen eten en sjoelen bijvoorbeeld.'

De gespreksgroep van *dit Koningskind* kwam vijf keer bij elkaar. 'Er was een vaste structuur. Elke avond schreven we eerst onze eigen ervaringen op een groot papier en na de pauze konden we op elkaar reageren. Zo kwam er iedere keer een goed gesprek uit,' vertelt Haike.

De grootte van de groep wordt mede bepaald door de aard ervan. Voor de gespreksgroepen van *dit Koningskind* en de CVADF is het belangrijk dat de omvang beperkt blijft. Vrouwkje Messink: 'Het is erg belangrijk dat mensen zich veilig voelen om hun ervaringen te delen. Op het moment dat je daarover vertelt, ben je erg kwetsbaar, dan wil je niet dat er een grote groep meeluistert. Bovendien willen we graag dat alle deelnemers voldoende aandacht krijgen en ook daarvoor is een kleine groep beter.'

De activiteiten van Samen Delen worden nu bezocht door zo'n twintig jongeren. 'De groep mag nog wel groter worden,' vertelt Willemijn, 'want wij denken dat er veel meer jongeren zijn die het fijn zouden vinden om met lotgenoten te praten, maar de drempel misschien te hoog vinden. Dat is jammer, want we zijn gewone jongeren die niet zielig doen of zijn!'

Ondersteuning De aard van de lotgenotengroep brengt met zich mee dat de deelnemers regelmatig indringend geconfronteerd worden met de vragen, problemen en soms trauma's van anderen, terwijl ze zelf worstelen met hun eigen moeite. Praat je elkaar dan niet bij wijze van spreken verder de put in? 'Juist niet, zou ik zeggen,' reageert Erik

Valk, teamleider bij *dit Koningskind* en een van de leiders van de gespreksgroep die Haike Haan bezocht. 'Je ziet dat het misschien wel confronterend is, maar vooral vaak heel leerzaam. Angstige verwachtingen worden daardoor bijvoorbeeld realistischer. Door de verhalen van anderen, over hun problemen en de manier waarop zij ermee omgaan, komen mensen zelf ook verder in het aanvaarden en verwerken van hun eigen moeite.'

'Herkenning, erkenning,
steun en informatie zijn de
werkzame ingrediënten in
lotgenotencontacten'

'Sommige leden komen weleens niet of minder vaak,' vertelt Vrouwkje, 'omdat ze bang zijn dat ze door de problemen van anderen overweldigd worden. Dan proberen we regelmatig telefonisch of e-mailcontact te organiseren. Maar de meeste leden van de CVADF zijn juist erg blij met de lotgenotengroepen. Het feit dat er naar hen geluisterd wordt en dat ze elkaar als deelnemers soms echt kunnen helpen, is voor hen belangrijker dan het confronterende aspect.' Willemijn en Liesbeth herkennen dat: 'Als een ouder overlijdt, word je soms met heel moeilijke situaties geconfronteerd. Maar door de gesprekken met lotgenoten merk je dat jouw situatie helemaal niet zo raar is als je dacht en vooral dat je er niet alleen voor staat. Dat is toch de kracht van zo'n lotgenotengroep.'

- De citaten van Haike Haan zijn afkomstig uit *Kleur*, het ledenmagazine van *dit Koningskind* (september 2013). Het volledige artikel is te downloaden via www.ditkoningskind.nl.
- Samen Delen: <http://jongerengroep-samendelen.webklik.nl>
- Christelijke Vereniging Angst- en Dwangstoornissen en Fobieën: www.cvadf.nl, tel. nr. 033-4755079, bereikbaar op zaterdagmorgen van 10.00 tot 10.30 uur

Ruimte voor berusting, groei in vertrouwen

TEKST: LYDIA SCHERINGA, LID VAN DE GKV HENGELÓ ///

Wonden heb ik al vroeg in mijn leven opgelopen en die hebben mijn vertrouwen in mensen en in God beschadigd. Ik geloofde in God, maar ik had niet het vertrouwen dat Hij mijn gebed hoorde. Zag Hij mijn pijn wel?

Ik heb mijn wonden vaak toegedekt, ik vond het moeilijk om me kwetsbaar op te stellen.

In de kerk hoorde ik over de genade voor zondige mensen, maar miste de ruimte en veiligheid voor gewonde mensen. Ik kwam geregeld het opgeheven vingertje tegen. Niet letterlijk, maar tussen de regels door van goed-

bedoelde teksten en uitspraken. Het gemak waarmee juist gelovigen mijn wonden een plek wilden geven, voelde aan als het negeren van mijn verhaal.

Wonden moet je niet koesteren, wonden moet je wel verzorgen. Toen ik daar eindelijk de tijd voor nam, kwam er ruimte voor berusting en voor groei in vertrouwen. Ik zag ook scherper dat God mij wel heeft vastgehouden, dat Hij op bepaalde momenten in mijn leven zorgde voor de juiste mensen: mijn man, een vriendin, korte ontmoetingen of een kring om ons gezin heen.

‘Wonden moet je niet koesteren, wonden moet je wel verzorgen’

Ik heb veel gehad aan gesprekken met een Bijbel open, als ik leerde kijken naar Jezus. Het was waardevol als de ander ook kwetsbaar durfde te zijn. Daardoor is er een groot verlangen gegroeid om een diepere relatie te hebben met God. Om zonder schroom alles, ook mijn wonden, bij Hem neer te leggen.

Moeilijk? Ja! Maar het is bespreekbaar voor me en meer en meer óók met God.

ADVERTENTIES

SAMEN VOOR SAMANTHA

Samantha is een single jonge moeder. Door een opeenstapeling van problemen redt ze het niet alleen. Timon hulpverleners leren Samantha om haar leven op orde te brengen. Vrijwilligers zijn voor haar een goede buur of maatje.

Na 1,5 jaar staat Samantha op eigen benen. Zij doet weer mee! U ook? Raak betrokken bij kwetsbare jongeren als vrijwilliger of donateur.

Stort een gift op giro 25.26.420 t.n.v. Timon, Zeist o.v.v. actie Samantha

www.steuntimon.nl

Vrijwilliger worden?
VRIJWILLIGERS@TIMON.NL

“Je hebt een vergelijkbare beperking én het zijn broers en zussen in het geloof.”

“Ik heb echt tips gekregen waar ik iets mee kan.”

(deelnemers gespreksgroep)

T 030 2363788
www.ditkoningskind.nl

Niet de auteur van dit stukje

Zelfbeeld

TEKST: GERT SNOEIJER, LID VAN DE GKV BAFLO ///

Als kind leed ik aan een soort handicap. Niet omdat een van mijn ledematen of zintuigen niet goed functioneerde, maar omdat ik rood haar had, en daar werd ik mee gepest. Tegen rood haar bestaan geen medicijnen en je kunt er niet aan geopereerd worden; ik moest ermee leren leven.

'Uitgescholden worden deed pijn, misschien wel net zoveel pijn als die teen waar ik last van had'

Dat viel niet mee. Ondanks de veilige plek die ik had binnen het gezin waarin ik opgroeide, liep mijn gevoel voor eigenwaarde een forse deuk op. Uitgescholden worden deed pijn, misschien wel net zoveel pijn als die ingegroeide teennagel waar ik last van had. Daar moest ik aan geholpen worden, die genas niet vanzelf, net zo min als mijn verwonde zelf-

beeld. Eerst probeerde ik mijn tekort aan eigenwaarde te compenseren door mijn prestaties op school. Ik volgde een hogere opleiding dan de meeste van mijn leeftijdsgenoten binnen de kerkelijke gemeente waarin ik opgroeide, en dat hielp een beetje. Maar echte genezing bood het niet.

Die genezing kwam pas toen ik accepteerde dat ik ook bij dit genezingsproces hulp nodig had. In mijn persoonlijke ontwikkeling moest ik leren dat je eigenwaarde niet bepaald wordt door je prestaties, maar door het feit dat je kind van God bent.

Hoewel de littekens blijven, is de pijn grotendeels verdwenen. In pastorale gesprekken en andere contacten ervaar ik soms iets van herkenning. Inmiddels mag ik zelf fijne gesprekken voeren met mensen die op een vergelijkbare manier gewond raakten en genezing zoeken en vinden bij dezelfde Heelmeester; daar ben ik dankbaar voor.

Psychisch ziek

TEKST: NAAM BIJ DE REDACTIE BEKEND ///

Ik ben geboren in 1950. In 1973 liep ik vast in een baan die te hoog gegrepen was. Opname in een psychiatrische instelling was noodzakelijk. Diagnose: bipolaire stoornis met psychose (manisch depressief). Een psychose is een verstoorde beleving van de werkelijkheid en gaat gepaard met wanen en/of hallucinaties: je ziet of hoort zaken die er niet zijn. Een psychose kan religieus gekleurd zijn, dan identificeer je jezelf bijvoorbeeld met een persoon uit de Bijbel. De vraag blijft hoe het geloof zich tot een psychiatrische ziekte verhoudt. In depressieve buien staat mijn geloof op een laag pitje. Mijn eerste psychiater, een christen, begreep dat. Hij overleed tien jaar geleden, maar ik vergeet hem nooit.

'Ondanks mijn ziekte is het dus niet allemaal treurnis'

Omdat mijn stoornis tegenwoordig beter hanteerbaar is dan vroeger, onder andere door nieuwe medicijnen die helpen het contact met de werkelijkheid te bewaren, lukt het mij ook beter om contact te maken met anderen. Bijvoorbeeld na de dienst of tijdens de Bijbelkring. Ik kan mijn medegelovigen beter deelgenoot maken van wat me beweegt, hoewel ik het nog altijd moeilijk vind om over mijzelf te praten. Wat moeten zij met mij? Toch helpt het mij om dingen uit mijn leven te delen en te merken dat zij de moeite nemen om naar mij te luisteren. Hun gebed voor mij speelt daarbij een rol. Ondanks mijn ziekte is het dus niet allemaal treurnis. Ik beleef steun uit de kerk en uit mijn familie en ik heb veel te danken aan de huidige hulpverlening, waardoor ik nu met de juiste medicijnen al tien jaar zelfstandig kan wonen.

Om in een kleine groep een klimaat te creëren waarin gewonde mensen hun verhaal kwijt kunnen en waarin de kracht van God in zwakheid zichtbaar kan worden, zijn tijd, kunde, wijsheid en liefde nodig. Geen gemakkelijke voorwaarden, maar wel alle inspanning waard. Hier volgen zeven werkwoorden die een richting wijzen, naar aanleiding van verschillende passages uit de Bijbel.

Zeven werkwoorden voor de kleine groep

TEKST: THEODOOR MEEDENDORP, THEOLOOG EN DOCENT GODSDIENST/LEVENSBECHOUWING OP TWEE MIDDELBARE SCHOLEN IN AMSTERDAM. HIJ IS DAARNAAST LEIDER VAN EEN KLEINE GROEP EN SCHREEF SAMEN MET ANDEREN *HANDBOEK VOOR KRINGLEIDERS* ///

1. Meeleven

Wees blij met wie zich verblijdt, heb verdriet met wie verdriet heeft.

Romeinen 12:15

Wanneer één lichaamsdeel pijn lijdt, lijden alle andere mee; wanneer één lichaamsdeel met respect behandeld wordt, delen alle andere in die vreugde.

1 Korintiërs 12:26

Meeleven met geestelijke broers en zussen in vreugde en verdriet is voor Paulus een vanzelfsprekende opdracht.

Niet alleen omdat het de mensen die het betreft goed doet, maar ook omdat het opbouwend is voor de mensen die medeleven betonen. Opbouwend? Ook als het gaat om mee lijden en verdriet hebben? Ja, ook dan. De pijn en het verdriet van de ander meevoelen geeft je een bijzondere mogelijkheid de ander beter te leren kennen en dichter bij die ander te komen. Ook kun je zo het verdriet van God beter leren kennen en daardoor God zelf.

Toch formuleert Paulus het ook als een opdracht. Blijkbaar is echt meeleven met anderen niet zo vanzelfsprekend

en gemakkelijk, zeker als het om pijn, lijden en verdriet gaat. Daar lopen we vaak liever voor weg. Of we schakelen snel door naar de oplossingen. Begin met meeleven dan ook bij je kleine groep. Paulus stond geen meeleven met honderden mensen voor ogen. Dat kun je als mens niet aan. Bovendien loop je dan het gevaar oppervlakkig te worden. Door een focus op de kleine groep worden lasten verdeeld en word je tegelijk uitgedaagd om echt en langer mee te leven. Mogelijk hoor je verhalen voor de zoveelste keer en wordt er van jou verwacht opnieuw te luisteren.

2. Verder kijken

Toen Hij de mensenmenigte zag, voelde Hij medelijden met hen, omdat ze er uitgeput en hulpeloos uitzagen, als schapen zonder herder.

Matteüs 9:36

Als er één iemand is die werkelijke aandacht heeft voor mensen, dan is het Jezus. Zijn blik blijft niet bij de buitenkant hangen. Hij kijkt verder. Hij ziet wat er echt aan de hand is. De uitputting en hulpeloosheid hebben een diepere oorzaak: de mensen missen een herder. Verder kijken voorkomt het aanbieden van troost, hulp en bemoeiding die niet gaan over het werkelijke probleem. Jezus geeft geen boost of wat extra hulp voor uitgeputte en hulpeloze mensen, maar Hij laat zien dat Hij zelf de herder is.

Oefen je in kijken zoals Jezus dat kan. Ook in de kleine groep. Zodat gewonde mensen niet slechts een doekje voor het bloeden krijgen, maar bij Jezus Zelf gebracht worden. Daarvoor heb je wijsheid en inzicht nodig. Want: 'Wat omgaat in een mensenhart is als diep verborgen water, iemand met inzicht brengt het naar boven' (Spr. 20:5).

3. Je laten dragen

Er werd ook een verlamde bij Hem gebracht, die door vier mensen gedragen werd. Omdat ze zich niet door de menigte konden wringen, haalden ze een stuk van het dak weg boven de plaats waar Jezus zat, en toen ze een opening hadden gemaakt, lieten ze de verlamde op zijn draagbed naar beneden zakken.

Marcus 2:3-4

Niets is zo moeilijk voor een mens als afhankelijk zijn. Je leven delen met anderen doe je niet zomaar, laat staan als het een leven is met nogal wat kwet-

suren. Wie wil er nu slachtoffer zijn? De verlamde man liet zich dragen. Door vier mensen. Hij kon niet anders. Mogelijk hielp daarbij dat zij geloofden dat hij beter kon worden. Niet door hun eigen kracht, maar door die van Jezus. Wil je je laten dragen door anderen? Het helpt als je ontdekt dat zij even afhankelijk zijn van Jezus als jijzelf. Zonder Hem geen genezing en vergeving. En ook de spierkracht waarmee zij jou bij Jezus brengen, hebben ze niet zelf gemaakt, maar ontvangen.

4. Goed luisteren

Drie vrienden van Job, Elifaz uit Teman, Bildad uit Suach en Sofar uit Naäma, hoorden van de rampspoed die hem had getroffen, en ze besloten hem op te zoeken. Onderweg ontmoetten ze elkaar, en samen gingen ze naar hem toe om hun medeleven te tonen en hem te troosten. Toen ze Job vanuit de verte zagen herkennen ze hem niet, en ze barstten uit in luid geweeeklaag, ze scheurden hun kleren en wierpen stof omhoog over hun hoofd. Zeven dagen en zeven nachten bleven ze naast hem op de grond zitten zonder iets tegen hem te zeggen, want ze zagen hoe vreselijk hij leed.

Job 2:11-13

De drie vrienden uit de kleine groep van Job deden één ding goed. Ze kozen voor langdurige nabijheid zonder iets te zeggen, omdat ze zagen hoe vreselijk Job leed. Hadden ze hun mond maar gehouden en al hun verklaringen, beschouwingen en oordelen achterwege gelaten. Zelfs na alle heftige woorden van Job.

Stil zijn en goed luisteren, wat is het moeilijk. Het goedbedoelde advies, de misplaatste relativisering of de theologische verklaring is zomaar uitgesproken. Jakobus adviseert: Geliefde broeders en zusters, onthoud dit goed: ieder mens

moet zich haasten om te luisteren, maar traag zijn om te spreken, traag ook in het kwaad worden (Jak. 1:19). Niet goed luisteren is iets van alle tijden. Je moet er voortdurend aan herinnerd worden. Zelfs aan het feit dat een mens de neiging heeft snel kwaad te worden. En bij het luisteren naar de verhalen van anderen uit zich dat vaak in ergernis. En nu is het niet de bedoeling om tijdens een bijeenkomst van de kleine groep alleen maar stommetje te zitten spelen. Maar wel om, in plaats van antwoorden te geven, goede vragen te stellen. Ook dat is goed luisteren. Zonder ergernis en oordeel.

5. Verschillende gaven gebruiken

Zoals ons ene lichaam vele delen heeft en die delen niet allemaal dezelfde functie hebben, zo zijn we samen één lichaam in Christus en zijn we, ieder apart, elkaars lichaamsdelen. We hebben verschillende gaven, onderscheiden naar de genade die ons geschonken is. Wie de gave heeft te profeteren, moet die in overeenstemming met het geloof gebruiken. Wie de gave heeft bijstand te verlenen, moet bijstand verlenen. Wie de gave heeft te onderwijzen, moet onderwijzen. Wie de gave heeft te troosten, moet troosten. Wie iets weggeeft, moet dat zonder bijbedoeling doen. Wie leiding geeft, moet dat doen met volle inzet. Wie barmhartig voor een ander is, moet daarin blijmoedig zijn. Laat uw liefde oprecht zijn. Verafschuw het kwaad en wees het goede toegedaan. Heb elkaar lief met de innige liefde van broeders en zusters en acht de ander hoger dan uzelf.

Rom. 12:4-10

Het bijzondere van een kleine groep ten opzichte van individuele pastorale contacten is dat er meer mensen aanwezig zijn met allemaal verschillende gaven.

Je hoeft niet alles te kunnen, maar mag gebruik maken van elkaars talenten. Is er iemand goed in koken? Dan is hij de aangewezen persoon om een tijdje maaltijden te verzorgen voor die persoon wiens hoofd vanwege intens verdriet daar niet naar staat. Is iemand anders goed in troosten? Dan kan zij aanschuiven om in het verdriet nabij te zijn.

Verschillende gaven kunnen ook tijdens een gezamenlijke bijeenkomst zichtbaar worden.

Als je je daarvan bewust wordt, kan het iets worden om van te genieten in plaats van jaloers te worden vanwege een gave die een ander wel heeft en jij niet.

6. Een gewonde God dienen

Jezus kwam in hun midden staan en zei: 'Ik wens jullie vrede!' Na deze woorden toonde Hij hun zijn handen en zijn zijde. De leerlingen waren blij omdat ze de Heer zagen. Nog eens zei Jezus: 'Ik wens jullie vrede! Zoals de Vader mij heeft uitgezonden, zo zend ik jullie uit.' Na deze woorden blies hij over hen heen en zei: 'Ontvang de heilige Geest.'

Johannes 20:19-22

Een christelijke gemeenschap is dé gemeenschap waar mensen moeten zijn die te lijden hebben onder het leven. Tenminste, als deze gemeenschap werkelijk Jezus centraal stelt zoals Hij is. Springlevend, maar mét wonden in handen, voeten en zij. Deze Jezus stuurde zijn leerlingen de wereld in om zijn goede nieuws bekend te maken, namelijk dat alleen een gewonde God een gewonde wereld heel kan maken.

De dichter Edward Shillito verwoordde het vlak na de Eerste Wereldoorlog als volgt: *The other gods were strong; but Thou wast weak; They rode, but Thou didst*

Als kleine groep ben je met elkaar onderweg naar het moment dat Gods woonplaats onder de mensen zal zijn. ///

stumble to a throne; But to our wounds only God's wounds can speak, And not a god has wounds, but Thou alone.¹

7. Onderweg zijn

Ik hoorde een luide stem vanaf de troon, die uitriep: 'Gods woonplaats is onder de mensen, Hij zal bij hen wonen. Zij zullen zijn volken zijn en God zelf zal als hun God bij hen zijn. Hij zal alle tranen uit hun ogen wissen. Er zal geen dood meer zijn, geen rouw, geen jammerklacht, geen pijn, want wat er eerst was is voorbij.'
Openbaring 21:3-4

Je wonden delen in een kleine groep, meeleven met elkaar en de balans vinden tussen zorgzaamheid en leerling

zijn van Jezus blijft altijd iets voorlopigs en onafs hebben. Als kleine groep ben je met elkaar onderweg. Met vallen en opstaan. Op weg naar het moment dat Gods woonplaats onder de mensen zal zijn en er geen dood, geen rouw en geen pijn meer zullen zijn.

Dat maakt bescheiden en hoopvol tegelijk. Bescheiden, omdat mensen zelf niet in staat zijn de hemel op aarde te brengen. Hoopvol, omdat God dit in de toekomst gaat doen, en een kleine groep nu al kan gebruiken om voorproefjes te geven van hoe het eens zal zijn.

¹ De andere goden waren sterk, maar zwak waart Gij; Zij schreden, waar Gij strompelde naar de troon; Maar onze wonden heelt alleen de wonde in úw zij, En nooit had ooit een god wonden als Gods Zoon.

Wonen in De Wingerd

Zelfstandig wonen met
professionele zorg dichtbij

- Wonen in een modern appartement in Enschede
- Professionele zorg 24 uur per dag dichtbij
- Groot activiteiten aanbod
- Gezellige huiskamers met extra activiteiten en zorg

Neem gerust contact met ons op voor meer informatie.
Bel **053 - 30 30 600** of bezoek **www.zorggroep-manna.nl**

Uw zorg in goede handen

Donatus verzekert vertrouwd

Donatus verzekert kerkgebouwen en wat daar bij hoort, zoals catechese-lokalen, doopvonten, kanselbijbels en orgels. Donatus is een betrokken specialist. Klein genoeg om u persoonlijk van dienst te zijn. Groot genoeg om uw verzekeringsbelangen aan toe te vertrouwen. Samen met u zorgen we ervoor dat wat waardevol is, behouden blijft voor onze kinderen en hun kinderen en hun kinderen...

D o n a t u s

Dé kerken- en monumentenverzekeraar

www.donatus.nl tel. 073 - 5221700